

ROMÂNIA
CONSILIUL CONCURENȚEI

DIRECȚIA AJUTOR DE STAT

RAPORT
PRIVIND
AJUTOARELE DE STAT ACORDATE
ÎN ROMÂNIA
ÎN PERIOADA 2009-2011

Coordonator Director Maria Alexandru

Director Adjunct Daniel Diaconescu

Echipa:

Constanța Dumitrescu

Ștefan Popescu

Daniel Ionică

Carmen Petre

Cuprins

CAPITOLUL 1.....	3
1.1. CONSIDERAȚII GENERALE	3
1.2. CONSIDERAȚII CU CARACTER METODOLOGIC	7
CAPITOLUL 2.....	8
AJUTORUL DE STAT NAȚIONAL, ACORDAT DIN BUGETUL DE STAT ȘI DIN FONDURI COMUNITARE, ÎN PERIOADA 2009-2011.....	8
2.1. CARACTERIZARE GENERALĂ.....	8
2.2. DOMENIILE CARE BENEFICIAZĂ DE AJUTOR DE STAT	14
2.2.1. Instrumente financiare utilizate.....	18
2.3. CLASIFICAREA AJUTOARELOR DE STAT ÎN FUNCȚIE DE OBIECTIVUL PRINCIPAL.....	19
2.4. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE	24
CAPITOLUL 3.....	27
AJUTORUL DE STAT NAȚIONAL DIN PERSPECTIVA SCOREBOARD-ULUI COMISIEI EUROPENE	27
3.1. ROMÂNIA ÎN CONTEXTUL UNIUNII EUROPENE.....	27
3.2. AJUTORUL DE STAT ACORDAT ÎN ROMÂNIA ȘI ÎN STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE	28
3.3. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE	34
CAPITOLUL 4.....	36
AJUTORUL DE STAT NAȚIONAL ACORDAT PENTRU PRINCIPALELE RAMURI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE.....	36
4.1. AJUTORUL DE STAT ACORDAT INDUSTRIEI ÎN ROMÂNIA, ÎN PERIOADA 2009 - 2011	36
4.1.1. Ajutorul de stat acordat agenților economici ce își desfășoară activitatea în industria prelucrătoare	36
4.1.2. Ajutorul de stat acordat agenților economici ce își desfășoară activitatea în cadrul industriei extractive.....	42
4.1.2.1. Ajutoarele de stat acordate pentru industria cărbunelui.....	47
4.1.3. Concluzii și perspective	53
4.2. AJUTORUL DE STAT ACORDAT AGRICULTURII, ÎN PERIOADA 2009 - 2011.....	54
4.2.1. Volum și tendințe.....	54
4.2.2. Furnizorii de ajutor de stat	58
4.2.3. Domenii beneficiare.....	61
4.2.4. Instrumente financiare utilizate.....	63
4.2.5. Concluzii și perspective	65
4.3. AJUTOARE DE STAT ACORDATE ÎN SECTORUL TRANSPORTURI, ÎN PERIOADA 2009 - 2011	67
4.3.1. Volum și tendințe înregistrate	67
4.3.2. Subdomeniile beneficiare de ajutor de stat în sectorul transporturi.....	68
4.3.1.1. Ajutorul de stat acordat transporturilor feroviare	70
4.3.1.2. Ajutorul de stat acordat transporturilor aeriene	71
4.3.1.3. Ajutorul de stat pentru transportul auto combinat	72
4.3.1.4. Ajutorul de stat pentru alte subdomenii ale transporturilor - S.C. Metrorex S.A.	73
4.3. Concluzii și perspective	74

CAPITOLUL 5.....	75
ALTE AJUTOARE DE STAT ACORDATE ÎN ROMÂNIA	75
5.1. AJUTOARELE DE MINIMIS ACORDATE ÎN ROMÂNIA, ÎN PERIOADA 2009 - 2011.....	75
5.2. AJUTOARELE DE STAT ACORDATE ÎN BAZA CADRULUI TEMPORAR	82
5.3. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE:	85
ANEXA I.....	87
ANEXA TEHNICĂ.....	87
I. Sfera ajutoarelor de stat analizate în Raport	87
II. Categorii și obiective ale ajutorului de stat	88
III. Sursele obținerii datelor și metodele de evaluare a elementului de ajutor.....	91
ANEXA II	94
LISTA ACTELOR NORMATIVE	94
ANEXA STATISTICĂ	112

CAPITOLUL 1

1.1. CONSIDERAȚII GENERALE

Îmbunătățirea funcționării piețelor în beneficiul agenților economici și al consumatorilor reprezintă un obiectiv major al politicii de concurență. În cadrul acesteia aplicarea normelor privind ajutoarele de stat reprezintă un instrument important, utilizat pentru alocarea eficientă a resurselor statului, astfel încât, concurența să nu fie distorsionată sau restrânsă.

Ajutoarele de stat reprezintă măsuri selective de sprijin financiar public, acordate unor întreprinderi, zone sau activități în vederea atingerii unor obiective de interes general, cum ar fi protecția mediului, dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, dezvoltarea zonelor defavorizate, salvarea sau restructurarea unor agenți economici strategici etc. Chiar dacă sprijinul acordat întreprinderilor de către autorități susține un interes public major, acesta poate denatura mediul concurențial normal.

De aceea, este necesară elaborarea și aplicarea cu strictețe a regulilor cu privire la modalitățile în care autoritățile pot interveni pe piață prin acordarea de ajutoare de stat. Ajutorul de stat poate fi compatibil dacă urmărește obiective de interes comun clar definite, având efecte benefice generale asupra dezvoltării economice, și nu afectează comerțul cu statele membre ale Uniunii Europene.

Comisia Europeană încurajează statele membre să acorde prioritate acțiunii de consolidare a competitivității economiei lor, precum și de consolidare a coeziunii sociale și regionale.

Reforma în domeniul politicii concurenței, întreprinsă de Comisie în ultimii ani, vizează și domeniul ajutoarelor de stat. Astfel, se dorește redirectionarea ajutoarelor către obiectivele stabilite prin Strategia Europa 2020, precum cercetarea, dezvoltarea și inovarea, promovarea investițiilor în capital de risc, formare profesională, energii regenerabile și protecția mediului. Reglementările comunitare impun părților interesate să verifice dacă ajutorul de stat reprezintă un instrument politic adecvat pentru atingerea obiectivelor de interes comun. Controlul ajutoarelor de stat contribuie, astfel, la evitarea utilizării neraționale a resurselor publice, pentru care, în final, cetățenii sunt cei care trebuie să plătească.

Pentru Consiliul Concurenței, anul 2007 (primul an al aderării) a marcat exercitarea unui nou rol, acela de „*autoritate națională de contact*” în problematica ajutorului de stat, asigurând interfața între Comisia Europeană, pe de o parte, și autoritățile naționale inițiatoare sau furnizoare de ajutor de stat, pe de altă parte.

De la data aderării la Uniunea Europeană, reglementările comunitare în materie de ajutor de stat au devenit direct aplicabile în România, iar acordarea oricărui ajutor de stat trebuie să fie, ca regulă, precedată de obținerea unei decizii de autorizare din partea Comisiei Europene. Aceasta implică o responsabilitate sporită pentru România, care trebuie să fundamenteze corespunzător, din punct de vedere juridic și economic, orice intenție de acordare a unui ajutor de stat.

În fapt, în materie de ajutor de stat, prin prevederile *O.U.G. nr. 117/2006*¹, aprobată prin Legea nr.137/2007², au fost reglementate procedurile naționale, în vederea aplicării art. 87-89 din *Tratatul de instituire a Comunității Europene*³ și a legislației secundare adoptate în baza acestuia, direct și imediat aplicabile după 1 ianuarie 2007.

Ajutoarele de stat reprezintă o pârghie esențială pentru guvernanți. Astfel, măsurile de sprijin luate de către guvernele statelor membre pot remedia eșecurile pieței, pot promova investițiile, pot crea locuri noi de muncă și proteja mediul sau, mai nou, pot preveni colapsul sistemului bancar.

Urmare a reformelor inițiate în domeniul ajutorului de stat, multe din măsurile de ajutor de stat au beneficiat de exceptare de la obligația notificării, conform regulamentului Comisiei Europene⁴, pentru o proporție mult mai mică fiind necesară transmiterea unor notificări la Bruxelles.

Monitorizarea de către Comisia Europeană a ajutoarelor de stat acordate de către statele membre ale Uniunii Europene reprezintă una din activitățile cheie ale politicii

¹ Ordonanța de Urgență nr. 117 din 21 decembrie 2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat;

² LEGE nr. 137 din 17 mai 2007 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 117/2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat;

³ În prezent art. 107-109 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

⁴ Regulamentul nr. 800/2008 din 6.08.2008 publicat în JO L 214/09.08.2008

comunitare în domeniul ajutorului de stat. Rezultatele acestei activități se concretizează într-un raport numit Scoreboard⁵, care reflectă situația la nivelul Uniunii Europene.

În acest context, România are obligația de a monitoriza în plan intern acordarea ajutoarelor de stat și de a raporta Comisiei Europene toate datele și informațiile solicitate de către aceasta.

Conform prevederilor *O.U.G. nr. 117/2006*, Consiliul Concurenței elaborează, anual, raportul privind ajutoarele de stat acordate în România, care cuprinde informații despre ajutoarele de stat acordate în ultimii 3 ani, inclusiv anul pentru care se face raportarea, în special cu privire la valoarea, obiectivul, tipul și modalitățile de acordare a acestora.

Spre deosebire de Scoreboard-ul ajutoarelor de stat, publicat de către Comisia Europeană, Raportul anual tratează ajutoarele de stat acordate în toate sectoarele economice, inclusiv sectorul Serviciilor de Interes Economic General, precum și ajutoarele de minimis acordate agenților economici fie sub formă de scheme de ajutor, fie individual.

Prezentul raport cuprinde analiza volumului, structurii și tendințelor înregistrate în acordarea ajutoarelor de stat în România în perioada 2009 - 2011 și este al XIII-lea Raport elaborat de România.

Raportul reprezintă un instrument statistic, destinat asigurării transparenței în materia ajutorului de stat, și a fost întocmit pe baza datelor și informațiilor transmise de furnizorii de ajutor de stat precum și de organisme care administrează surse ale statului sau ale colectivităților locale, în conformitate cu prevederile *Regulamentului privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat*, emis de Consiliul Concurenței⁶.

Raportul conține și informații dedicate măsurilor de ajutor de stat acordate în baza Cadrului Temporar în contextul crizei economice, măsuri incluse și în Inventarul ajutoarelor de stat, anexă la raport.

Practic, Raportul oferă o prezentare generală a modului în care s-a aplicat unul dintre instrumentele politicii în domeniul concurenței, respectiv normele privind ajutoarele de stat.

⁵ Instrument statistic al Comisiei Europene,

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/studies_reports.html

⁶ Regulamentul privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat, pus în aplicare prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 175/20.06.2007, publicat în Monitorul Oficial nr. 436/28.06.2007

Măsurile de sprijin financiar inițiate de autorități reprezintă, în condițiile respectării reglementărilor în domeniul ajutorului de stat, instrumente eficiente pentru îndeplinirea obiectivelor de interes național. Dacă sunt bine direcționate, acestea pot să corecteze anumite disfuncționalități ale pieței și să contribuie la creșterea competitivității agenților economici, precum și la reducerea disparităților regionale.

Cu toate acestea, ajutorul de stat trebuie utilizat numai atunci când reprezintă un instrument adecvat pentru realizarea unor obiective precise, atunci când crează motivațiile corespunzătoare, când este proporțional cu scopul urmărit și distorsionează concurența într-o mică măsură.

Aderarea României la Uniunea Europeană a presupus eforturi susținute, orientate spre atingerea obiectivelor stabilite de Comisia Europeană în „*Planul de acțiune în domeniul ajutorului de stat*”⁷, al cărui deziderat, mereu actual, este acordarea de **ajutoare de stat mai puține, dar mai bine orientate**.

Consiliul European din martie 2005 a dat un nou impuls Strategiei de la Lisabona și a solicitat Statelor Membre să acționeze, ca parte a unei politici active de concurență, pentru reducerea nivelului general al ajutoarelor de stat, astfel încât acesta să se situeze la mai puțin de 1% din PIB, fără a compromite scopul acestora, și anume, corectarea eșecurilor pieței.

În ultimii ani, Uniunea Europeană a trebuit să facă față celei mai lungi și mai grave crize financiare și recesiuni economice din istoria Uniunii, cu probleme legate de deficite bugetare exagerate și datorii greu de imaginat înainte. Văzând cum s-au estompat țintele Strategiei Lisabona, care își propunea ca până în 2010 să facă din economia Uniunii cea mai dinamică și competitivă economie mondială, Comisia Europeană a elaborat, încă din 2009, și a prezentat pe 3 martie 2010, o strategie pentru următorii zece ani - Europa 2020, menită să revigoreze economia și societatea în ansamblu.

Pentru anul 2020, Comisia a propus Uniunii Europene cinci obiective ambițioase, măsurabile, care vor ghida acest proces și vor fi transpuse în obiective naționale ce vizează ocuparea forței de muncă, cercetarea și inovarea, schimbările climatice și energia, educația și combaterea sărăciei.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0107:FIN:EN:PDF>

1.2. CONSIDERAȚII CU CARACTER METODOLOGIC

Elaborat pe baza raportărilor anuale primite, potrivit legii, de la instituțiile furnizoare de ajutor de stat responsabile, Raportul 2009 - 2011 cuprinde indicatori de volum exprimați, ca regulă, în prețuri curente (lei, respectiv euro). De asemenea, au fost calculați indicatorii respectivi și în prețuri constante 2008, în vederea facilitării conturării/desprinderii tendințelor de dinamică. În Raport sunt prezentate atât datele anuale aferente ajutorului de stat acordat în perioada analizată 2009-2011, precum și acelea corespunzătoare anului 2008, considerat an de bază. La elaborarea prezentului Raport, au fost operate corecții și s-au actualizat datele raportate în perioada anterioară (2008 - 2010).

În **Anexa I** sunt prezentate informații despre sfera ajutoarelor de stat analizate în raport, categoriile și obiectivele ajutorului de stat, precum și sursele obținerii datelor și metodele de evaluare a elementului de ajutor de stat.

Actele normative care au generat efecte în perioada 2009 - 2011 sunt menționate în **Anexa II** „Lista actelor normative care conțin scheme de ajutor de stat sau ajutoare individuale”.

Situația sintetică a ajutoarelor de stat acordate anual în România în perioada 2009 - 2011 pe obiective și naturi, cuprinse în Inventarul întocmit de Consiliul Concurenței, este prezentată în **Anexa statistică**.

Raportul 2009 - 2011 extinde perioada analizată în Raportul 2008 - 2010, prin adăugarea în analiză a ajutoarelor de stat acordate în anul 2011 cât și a corecțiilor din perioada anterioară. S-a urmărit, astfel, atât asigurarea comparabilității informațiilor cât și clarificarea metodologică în concordanță cu noile reglementări în domeniul ajutoarelor de stat. La elaborarea acestui raport s-a aplicat metodologia și tipologia utilizată în Scoreboard-ul ajutoarelor de stat. Astfel, în vederea unei comparații, în termeni reali, cu statele membre ale Uniunii Europene s-a utilizat, după caz, ajutorul de stat național, respectiv valoarea acestuia exclusiv agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG⁸, ajutoarele de stat acordate în baza Cadrului Temporar de criză, ajutoarele de minimis.

⁸ Servicii de interes economic general.

CAPITOLUL 2

AJUTORUL DE STAT NAȚIONAL, ACORDAT DIN BUGETUL DE STAT ȘI DIN FONDURI COMUNITARE, ÎN PERIOADA 2009-2011

2.1. CARACTERIZARE GENERALĂ

Monitorizarea și controlul ajutoarelor de stat acordate în România și extins la nivelul Uniunii Europene, sunt o componentă esențială a politicii în domeniul concurenței, o măsură eficientă de protecție necesară pentru o concurență efectivă, având o influență majoră asupra comerțului dintre statele membre.

Domeniul ajutoarelor de stat are un rol extrem de important în realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020, însușită de toate statele Uniunii Europene, strategie care își propune ieșirea din actuala criză economică mondială și transformarea economiei europene într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, cu un grad ridicat de ocupare a forței de muncă, productivitate și o mai bună coeziune socială.

Prezentul Raport al ajutoarelor de stat acordate în perioada 2009-2011, oferă o prezentare sintetică a ajutoarelor de stat acordate în România, în domenii de o importanță deosebită pentru viitorul economiei naționale, dintre care enumerăm: cercetarea, dezvoltarea și inovarea, protecția mediului, dezvoltarea regională, sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, ocuparea forței de muncă și pregătirea profesională.

De asemenea, informații referitoare la nivelul ajutoarelor de stat acordate în domeniul agriculturii, pisciculturii, transporturilor, pentru realizarea serviciilor de interes economic general și despre măsurile de ajutor a căror valoare se situează sub pragul de minimis prevăzut de legislația europeană în vigoare⁹, sunt cuprinse în acest raport.

Începând cu anul 2009, au fost acordate și ajutoare de stat provenite din fonduri comunitare, sub forma cofinanțării în cadrul anumitor scheme de ajutor de stat sau ajutoare de minimis, informații despre cuantumul acestora și fondurile europene din care provin fiind evidențiate în acest capitol.

⁹ Conform Regulamentului (CE) nr. 1998/2006 al Comisiei din 15 dec. 2006 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutorului de minimis

Evoluția nivelului și a dinamicii ajutorului de stat național în România, în perioada 2009-2011 este redată în Tabelul 2.1.

Tabel 2.1.

Ajutorul de stat identificat la nivel național

	2008	2009	2010	2011
Ajutorul de stat național exprimat în:				
Mii lei prețuri curente (exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG*, ajutoarele de minimis și ajutorul de stat acordat în baza Cadrului Temporal)	973.890,96	757.828,77	816.966,09	1.210.682,34
Mii euro **	264.450,26	178.847,09	194.058,31	285.679,78
Mii lei prețuri constante 2008***	973.890,96	727.282,89	739.335,83	1.013.971,81
Dinamica %	100,00	74,68	75,92	104,12
Pondereajutorului de stat național în PIB % (exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG, ajutoarele de minimis și ajutorul de stat acordat în baza Cadrului Temporal)	0,19	0,15	0,16	0,21
Ajutorul de stat național pe locuitor – lei prețuri constante 2008 (exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG, ajutoarele de minimis și ajutorul de stat acordat în baza Cadrului Temporal)	39,44	39,23	28,89	32,54
Ajutorul de stat național pe salariat - lei prețuri constante 2008 (exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG, ajutoarele de minimis și ajutorul de stat acordat în baza Cadrului Temporal)	204,41	151,33	154,49	207,66

* SIEG – servicii de interes economic general

** calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa INSSE;

*** s-a utilizat deflatorul PIB pentru transformarea în prețuri constante 2008, sursa INSSE (deflator PIB anul 2008=100%; 2009=104,2%; 2010=110,5%; 2011=119,4%);

În perioada 2009 - 2011, ajutorul de stat național exprimat în lei prețuri constante 2008, prezintă o tendință generală de creștere de la 727,28 mil. lei în anul 2009 la 1.013,97 mil. lei în anul 2011, favorizată în special, de creșterea ajutoarelor de stat acordate pentru obiective regionale și obiective orizontale, dintre care în anul 2011, cele mai importante au fost ajutoarele de stat acordate pentru protecția mediului.

Analizând ajutorul de stat național ca pondere în Produsul Intern Brut, se constată aceeași tendință de creștere, de la 0,15% în anul 2009 la 0,21% în anul 2011, pe fondul creșterii ajutoarelor de stat acordate pentru dezvoltare regională și pentru obiective orizontale.

Exprimat și în euro, ajutorul de stat național a înregistrat o creștere, cu valori cuprinse între 178,84 mil. euro în anul 2009 și 285,67 mil. euro în anul 2011.

Totodată, pentru a realiza o imagine clară a tabloului ajutoarelor de stat acordate în România, s-au inclus în ajutorul de stat național ajutoarele de stat acordate întreprinderilor ce își desfășoară activitatea în domeniul serviciilor de interes economic general, ajutoare monitorizate permanent de către Comisia Europeană, cu un impact major asupra economiei atât la nivel național cât și la nivel comunitar, și care au o pondere foarte ridicată în România.

Evoluția nivelului și a dinamicii ajutorului de stat național inclusiv ajutoarele de stat acordate întreprinderilor pentru realizarea unor servicii de interes economic general, sunt prezentate în Tabelul 2.2.

Tabel 2.2.

Ajutorul de stat național, inclusiv ajutorul de stat acordat întreprinderilor ce realizează servicii de interes economic general

	2008	2009	2010	2011
Ajutorul de stat național* inclusiv ajutorul de stat acordat întreprinderilor ce realizează servicii de interes economic general (SIEG) - Total				
Mii lei prețuri curente	2.293.506,81	2.192.898,74	2.148.109,88	2.667.673,81
Mii euro prețuri curente	622.778,62	517.522,65	510.252,00	629.480,12
Mii lei prețuri constante 2008	2.293.506,81	2.104.509,35	1.943.990,84	2.234.232,67
Dinamica %	100,00	95,61	93,66	116,31
Ponderea ajutorului de stat național* inclusiv ajutorul de stat acordat întreprinderilor ce realizează servicii de interes economic general (SIEG) în PIB	0,45	0,44	0,41	0,46

*Ajutorul de stat național exclusiv agricultura, pescuit, transporturi, ajutor de minimis și ajutorul de stat acordat în baza Cadrului Temporar de Criză.

Volumul ajutoarelor de stat crește considerabil odată cu includerea ajutoarelor de stat acordate pentru realizarea unor servicii de interes economic general, în total ajutor de stat național; subvențiile acordate de autoritățile publice locale întreprinderilor ce își desfășoară activitatea în domeniul producției și distribuției energiei termice sunt cele mai importante ajutoare de stat acordate pentru realizarea SIEG-urilor, cele mai mari sume fiind acordate în baza *Ordinului nr. 252 din 16 octombrie 2009*¹⁰ de către furnizori de ajutor de stat de la

¹⁰ ORDIN nr. 252 din 16 octombrie 2009 pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat acordat operatorilor economici care prestează serviciul de interes economic general de producere, transport, distribuție și furnizare a energiei termice în sistem centralizat către populație;

nivelul administrației publice locale, precum și în baza *Ordonanței nr. 36 din 2 august 2006*¹¹.

Începând cu anul 2011, ajutoare de stat acordate pentru realizarea unor servicii de interes economic general au primit și **regiile autonome aeroportuare**, în baza *O.U.G. nr. 61 din 29 iunie 2011 pentru reglementarea unor măsuri privind finanțarea regiilor autonome aeroportuare cu specific deosebit, de interes local*, aeroporturile din Cluj, Constanța și Sibiu primind cele mai însemnate alocații bugetare din partea autorităților publice locale.

Ajutorul de stat național inclusiv SIEG-urile exprimat în mil. euro prețuri curente, crește de la 517,52 mil. euro în anul 2009 la 629,48 mil. euro în anul 2011, cu o valoare minimă înregistrată în anul 2010 de 510,25 mil. euro (Tabelul 2.2.).

Ajutorul de stat acordat din Fonduri Comunitare

Acordarea ajutoarelor de stat trebuie să aibă un efect stimulator asupra economiei naționale și, în acest sens, un rol important îl au furnizorii de ajutor de stat, prin capacitatea acestora de a atrage fonduri comunitare (co-finanțări) în cadrul schemelor de ajutor de stat sau a schemelor de minimis, fonduri europene cu destinații diferite, aprobate de către Comisia Europeană.

Începând cu anul 2009, pe lângă sumele provenite din bugetul de stat, beneficiarii au primit ajutoare de stat și sub formă de granturi, din fonduri structurale și de coeziune, în cadrul programelor operaționale sectoriale, din *Fondul European pentru Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală*.

În Tabelul 2.3. sunt prezentate valoarea ajutoarelor de stat provenite din Fonduri Comunitare în perioada 2009-2011 și ponderea lor în Produsul Intern Brut.

Tabel 2.3.

Ajutorul de stat acordat din Fonduri Comunitare. Sume anuale.

	2009	2010	2011
Ajutorul de stat acordat din Fonduri Comunitare – mii lei prețuri curente	96.252,25	527.665,05	1.316.827,37
Mii euro - prețuri curente	22.715,47	125.339,09	310.726,39

¹¹ ORDONANȚĂ nr. 36 din 2 august 2006 privind instituirea prețurilor locale de referință pentru energia termică furnizată populației prin sisteme centralizate;

Mii lei – prețuri constante 2009	96.252,25	505.910,88	1.193.859,81
Dinamica %	100	525,61	1.240,34
Ponderea Ajutorului de stat acordat din Fonduri Comunitare în P.I.B.	0,02	0,10	0,23

Valoarea ajutoarelor de stat provenite din fonduri europene, în anul 2011 a fost de 1.316,82 mil. lei, în comparație cu anul 2009 când s-au acordat numai 96,25 mil. lei, înregistrându-se astfel o creștere deosebit de importantă a ajutoarelor de stat provenite din fonduri comunitare, necesare întreprinderilor ce își desfășoară activitatea în climatul economic național.

Ajutoarele de stat provenite din fondurile comunitare au fost acordate numai sub forma granturilor, iar cele mai importante valori s-au înregistrat în cadrul schemelor de ajutor de stat inițiate în baza „Regulamentului general de exceptare pe categorii de ajutoare”¹², pentru întreprinderi mici și mijlocii, pentru formare profesională și crearea de noi locuri de muncă, pentru cercetare, dezvoltare și inovare și, nu în ultimul rând, pentru dezvoltare regională.

În Tabelul 2.4. este prezentată ponderea ajutoarelor de stat acordate din fonduri comunitare, pe principalele obiective de acordare.

Tabel 2.4.

Ponderea ajutoarelor de stat acordat din fonduri comunitare, pe obiective

	2009	2010	2011
Total obiective orizontale (%), din care:	60,65	21,07	8,07
➤ Cercetare, dezvoltare, inovare (%)	0,00	0,69	1,11
➤ Întreprinderi mici și mijlocii (%)	60,65	19,01	5,41
➤ Crearea de locuri de muncă (%)	0,00	0,01	0,16
➤ Formare profesională (%)	0,00	1,36	1,38
Total Obiective regionale (%)	5,89	43,32	50,04
Total Ajutor de minimis (%)	33,46	38,17	41,88
Total ajutor de stat acordat din Fonduri Comunitare (mil. lei)	96,25	527,66	1.316,82

În anul 2011, cele mai însemnate ajutoare de stat acordate din fonduri comunitare, au avut **ca obiectiv dezvoltarea regională**, fiind acordate de către Ministerul Economiei,

¹²Regulamentul (CE) nr. 800/2008 al Comisiei din 6 august 2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare)

Comerțului și Mediului de Afaceri prin A.M. P.O.S. C.C.E.¹³ și de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului, prin scheme de ajutor de stat exceptate de la notificare, respectiv:

- **XR 57/2008 – Ordinul nr. 477/2008¹⁴**, cu modificările și completările ulterioare – „Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv pentru investiții realizate de întreprinderi mici și mijlocii” (M.E.C.M.A. – A.M. P.O.S. C.C.E.);
- **XR 105/2008 – Ordinul nr. 479/2008¹⁵**, cu modificările și completările ulterioare – „Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv pentru investiții realizate de întreprinderi mari” (M.E.C.M.A. – A.M. P.O.S. C.C.E.);
- **XR 109/2008 – H.G. nr. 750/2008¹⁶**, cu modificările și completările ulterioare – Schemă de ajutor de stat regional privind valorificarea resurselor regenerabile de energie (M.E.C.M.A. – A.M. P.O.S. C.C.E.);
- **X 294/2010 – Ordinul nr. 261/2008¹⁷**, cu modificările și completările ulterioare - „Schemă de ajutor de stat pentru dezvoltarea regională prin sprijinirea investițiilor în turism” (M.D.R.T.).

Aceste ajutoare de stat au fost acordate din Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Schemele de minimis au atras sume deosebit de importante din fonduri comunitare, peste 551,48 milioane lei fiind acordați întreprinderilor sub forma co-finanțării în anul 2011, sumă ce depășește cu mult valoarea ajutoarelor de minimis provenite din fonduri naționale, respectiv 412,10 mil. lei în același an.

¹³ Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial ”Creșterea Competitivității Economice”;

¹⁴ Ordin nr. 477/2008 privind aprobarea schemei de ajutor de stat "Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții realizate de întreprinderile mici și mijlocii", aferentă operațiunii a) "Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții tangibile și intangibile", domeniul major de intervenție 1.1 "Investiții productive și pregătirea pentru competiția pe piață a întreprinderilor, în special a IMM", axa prioritară 1 "Un sistem de producție inovativ și ecoeficient", din cadrul Programului operațional sectorial "Creșterea competitivității economice";

¹⁵ Ordin nr. 479 /2008 privind aprobarea schemei de ajutor de stat "Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții realizate de întreprinderile mari", aferentă operațiunii a) "Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții tangibile și intangibile", axa prioritară 1 "Un sistem de producție inovativ și ecoeficient", din cadrul Programului operațional sectorial "Creșterea competitivității economice";

¹⁶ Hotărârea de Guvern nr. 750/2008 pentru aprobarea schemei de ajutor de stat privind valorificarea resurselor regenerabile de energie;

¹⁷ Ordin nr. 261/2008 privind aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru dezvoltarea regională prin sprijinirea investițiilor în turism din cadrul Programului operațional regional 2007-2013.

Cele mai importante ajutoare de minimis provenite din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală au fost acordate de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin schema de minimis prevăzută de *Ordinul nr. 567/2008 pentru aprobarea Schemei de ajutor de minimis "Sprijinirea activităților economice în vederea diversificării economiei rurale și a creșterii calității vieții în spațiul rural"* - măsura 312, respectiv 363,24 mil. lei în anul 2011.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului prin schema de minimis prevăzută de *Ordinul nr. 155/2008 privind aprobarea Schemei de ajutor de minimis pentru sprijinirea microîntreprinderilor pentru domeniul major de intervenție "Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor" în cadrul axei prioritare "Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local" din cadrul Programului operațional regional 2007-2013*, a acodat 112,40 mil. lei beneficiarilor în anul 2011, fonduri provenite în totalitate din Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

În ceea ce privește **obiectivele orizontale**, ajutoarelor de stat acordate din fonduri europene **pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, pentru formarea profesională și pentru cercetare, dezvoltare și inovare** au fost cele mai importante.

2.2. DOMENIILE CARE BENEFICIAZĂ DE AJUTOR DE STAT

Evoluția ajutorului de stat național pe domenii este prezentată în Tabelul 2.5.

Tabel 2.5.

Volumul global al ajutoarelor de stat acordate pe principalele domenii beneficiare în România, în perioada 2009 - 2011

	UM	2008	2009	2010	2011
Ajutor de stat național (exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG, ajutoarele de minimis și ajutoare de stat acordate în baza Cadrelui Temporar), din care pentru:	mii lei prețuri curente	973.890,96	757.828,77	816.966,09	1.210.682,34
	mii euro	264.450,26	178.847,09	194.058,31	285.679,78
	%	100,0	100,0	100,0	100,0
➤ industria prelucrătoare	mii lei	161.703,83	125.505,02	269.549,92	273.024,11
	mii euro	43.909,04	29.619,10	64.027,63	64.424,39
	%	16,60	16,56	32,99	22,55
➤ industria cărbunelui	mii lei	338.917,90	284.944,45	249.784,00	0,00
	mii euro	92.029,73	67.246,70	59.332,53	0,00

	%	34,80	37,60	30,57	0,00
➤ cercetare-dezvoltare, inovare	mii lei	238.331,80	112.215,09	134.476,87	18.909,74
	mii euro	64.716,59	26.482,69	31.943,01	4.462,05
	%	24,47	14,81	16,46	1,56
➤ protecția mediului înconjurător	mii lei	55.756,03	19.144,70	0,00	579.943,25
	mii euro	15.139,99	4.518,14	0,00	136.846,85
	%	5,73	2,53	0,00	47,90
➤ întreprinderi mici și mijlocii*	mii lei	44,63	14.595,00	25.073,29	17.818,09
	mii euro	12,12	3.444,41	5.955,79	4.204,46
	%	0,005	1,92	3,07	1,47
➤ media și cultură	mii lei	29.686,40	26.803,00	1.217,60	3.895,49
	mii euro	8.061,04	6.325,49	289,22	919,20
	%	3,05	3,54	0,15	0,32

*în perioada 2009-2011, sumele aferente ajutoarelor de stat acordate întreprinderilor mici și mijlocii ce își desfășoară activitatea în industria prelucrătoare, sunt cuprinse atât la nivelul industriei prelucrătoare cât și la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii, respectiv 10.785,2 mii lei în anul 2009 , 19.156,5 mii lei în anul 2010 și 17.818,09 în anul 2011.

Din analiza datelor prezentate în tabel rezultă că, în anul 2011, cea mai mare pondere este deținută de ajutoarele de stat acordate pentru protecția mediului înconjurător (47,90%), urmată de cele acordate industriei prelucrătoare (22,55%) și de ajutoarele de stat acordate pentru cercetare, dezvoltare și inovare care au înregistrat o pondere de 1,56%.

Astfel:

- ajutoarele de stat acordate **pentru protecția mediului înconjurător** au crescut foarte mult, de la 2,53%, cât reprezentau în anul 2009, la 47,90% în anul 2011 în total ajutor de stat național, în principal, pe fondul acordării de către Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei a schemei de ajutor de stat prevăzută de „H.G. nr. 219/2007 privind promovarea cogenerării bazate pe cererea de energie termică utilă” și „H.G. nr. 1215/2009 privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă” care, în anul 2011, a prevăzut ajutoare de stat pentru întreprinderi în valoare de 579,94 mil. lei.
- în ceea ce privește ajutoarele de stat acordate pentru **industria prelucrătoare**, acestea au înregistrat o tendință oscilantă, cu un minim înregistrat în anul 2009 de 16,56% și un maxim de 32,99% în anul 2010. În anul 2011, ajutoarele de stat acordate pentru industria prelucrătoare au înregistrat o pondere de 22,55%, cele

mai însemnate ajutoare de stat fiind acordate de către Ministerul Finanțelor Publice, având ca obiectiv dezvoltarea regională, respectiv:

- XR 182/2007 – ajutoare de stat acordate prin **H.G. nr. 1165/2007 pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții** (Beneficiari: Pirelli Tyres Romania SRL Olt, S.C. Aaylex Prod S.R.L. Buzău);
 - N 767/2007 – ajutor de stat individual aprobat de către Comisia Europeană, acordat prin **O.U.G. nr. 109/2008 privind acordarea de ajutor de stat individual având ca obiectiv dezvoltarea regională** (Beneficiar: S.C. Ford România S.A.);
 - X 705/2008 – schema de ajutor de stat prevăzută de **H.G. nr. 1680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile, cu modificările și completările ulterioare** (Beneficiari: S.C. Premium Aerotec S.R.L. Brașov, S.C. Lufkin Industries S.A. Ariceștii-Rahtivani Prahova);
- ajutoarelor de stat **acordate întreprinderilor mici și mijlocii**, în total ajutor de stat național, au avut un trend descrescător, de la 3,07% înregistrat în anul 2010, la 1,47% în anul 2011. Acest lucru s-a datorat reducerii ajutoarelor de stat acordate de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin cele două scheme de ajutor de stat exceptate de la notificare, prevăzute de *Ordinul nr. 211 din 25 martie 2008 privind aprobarea schemelor de ajutor de stat "Stimularea IMM-urilor care procesează produse agricole în vederea obținerii unor produse alimentare, altele decât cele prevăzute în anexa 1 la Tratatul CE, precum și a celor care desfășoară activități de procesare a produselor agricole în vederea obținerii și utilizării surselor de energie regenerabilă și a biocombustibililor" și "Stimularea microîntreprinderilor din domeniul prelucrării primare a produselor forestiere lemnoase și nelemnoase"*.

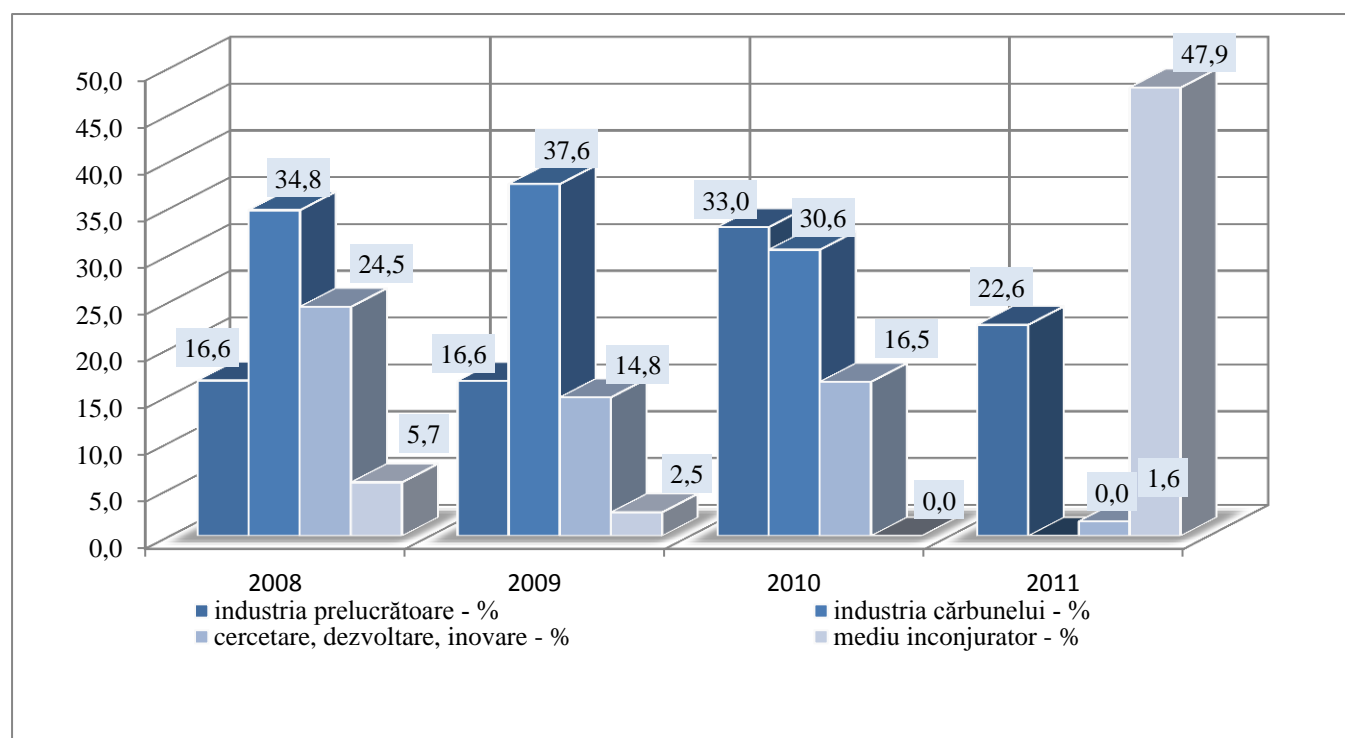
Cercetarea, dezvoltarea și inovarea reprezintă, la nivel comunitar, un element cheie în efortul de consolidare a competitivității economice europene și de asigurare a creșterii durabile, fiind plasate în centrul **strategiei Europa 2020**.

În perioada 2009 - 2011, ajutoarele de stat acordate agenților economici care își desfășoară activitatea în domeniul **cercetării, dezvoltării și inovării** au avut un trend descrescător, respectiv de la 26,48 mil. euro în anul 2009, la 4,46 mil. euro în anul 2011. Pentru acest sector au fost acordate ajutoare de stat autorizate de către Comisia Europeană prin Decizia N 542/2007, ajutoare prevăzute în cadrul Planului național de cercetare, dezvoltare și inovare II, pentru perioada 2007-2013, aprobat prin „Hotărârea Guvernului nr. 475/2007 privind aprobarea Planului național de cercetare-dezvoltare și inovare II, pentru perioada 2007-2013”, furnizor fiind Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică.

În anul 2011, pentru cercetare, dezvoltare și inovare au fost acordate ajutoare de stat și de către Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri prin *Ordinul nr. 3388/2008*¹⁸, schemă de ajutor de stat exceptată, pentru finanțarea proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare în cadrul Programului Operațional Sectorial pentru Creșterea Competitivității Economice.

Graficul 2.1.

Evoluția structurii ajutorului de stat național pe principalele domenii beneficiare*

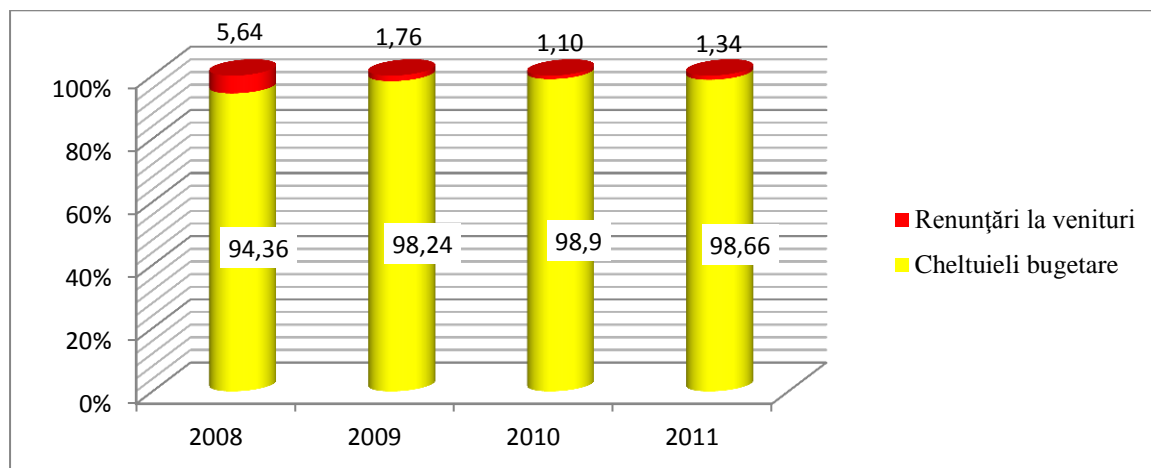

¹⁸ Ordin nr. 3388/2008 privind aprobarea schemei de ajutor de stat "Finanțarea proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare (CDS) prin Programul operațional sectorial pentru creșterea competitivității economice (POS-CCE)", aferentă operațiunilor 2.1.1 "Proiecte de cercetare în parteneriat între universități/instituții de cercetare-dezvoltare și întreprinderi", 2.1.2 "Proiecte CD de înalt nivel științific la care vor participa specialiști din străinătate" și 2.3.3 "Promovarea inovării în cadrul întreprinderilor";

* ponderea fiecărui domeniu beneficiar în total ajutor de stat național exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG, ajutoare de minimis și ajutor de stat acordat în baza Cadrului Temporar (prețuri curente).

2.2.1. Instrumente financiare utilizate

În Graficul 2.2. este prezentată structura ajutorului de stat național în funcție de natura acestuia.

Din datele prezentate rezultă că în perioada 2009-2011, ponderea ajutoarelor de stat de natura „**cheltuielilor bugetare**” în total ajutor de stat național a avut același nivel, respectiv în jur de 98%, în defavoarea ajutoarelor de stat de natura „**renunțărilor la venituri**” din partea statului.

Acest lucru s-a datorat, în special, nivelului ridicat al ajutoarelor de stat de natura subvențiilor, granturilor, alocațiilor, primelor, creditelor cu dobândă subvenționată, altor sume nerambursabile, acordate de către furnizorii de ajutor de stat, în principal întreprinderilor care își desfășoară activitatea în domeniul producției de energie termică și electrică, în cogenerare, cercetării-dezvoltării și inovării, întreprinderilor mici și mijlocii, pentru crearea de noi locuri de muncă și pregătirea profesională a angajaților, precum și a tuturor ajutoarelor de stat regionale, acordate sub forma **cheltuielilor bugetare** (granturi).

Ajutorului de stat de natura **renunțărilor la venituri** îi revine, în anul 2011, o pondere de doar 1,34% din ajutorul de stat național, cu o tendință accentuată de scădere, față de 5,64% cât deținea în anul 2008.

Scutirile și reducerile de la plata obligațiilor bugetare au cea mai mare pondere în cadrul ajutorului de stat de natura *renunțărilor la venituri* în anul 2011, **ajutoarele de stat**

acordate sub forma reducerii de redevență în zonele libere și a facilităților fiscale din parcurile industriale fiind cele mai importante.

2.3. CLASIFICAREA AJUTOARELOR DE STAT ÎN FUNCȚIE DE OBIECTIVUL PRINCIPAL

În concordanță cu legislația europeană, în prezentul raport grupăm ajutoarele de stat în nouă mari categorii, în funcție de obiectivul principal urmărit la acordare, după cum urmează:

- ajutoare de stat pentru **obiective orizontale**:
 - *cercetare-dezvoltare, inovare;*
 - *mediul înconjurător;*
 - *întreprinderi mici și mijlocii;*
 - *comerț;*
 - *economisirea energiei;*
 - *salvare-restructurare;*
 - *crearea de locuri de muncă;*
 - *pregătirea profesională;*
 - *capital de risc;*
 - *alte obiective;*
- ajutoare de stat pentru **obiective sectoriale**:
 - *siderurgie (oțel);*
 - *construcții navale;*
 - *alte sectoare ale industriei prelucrătoare;*
 - *cărbune;*
 - *transporturi (ajutorul de stat acordat sectorului transporturi face obiectul de analiză al unui capitol distinct în cadrul raportului);*
 - *turism;*
 - *servicii financiare;*
 - *alte obiective sectoriale;*
- ajutoare de stat pentru **obiective regionale**;

- ajutoare de stat acordate pentru **agricultură și pescuit** (care fac obiectul unui subcapitol distinct în Raport);
- **cultură și conservarea patrimoniului;**
- **ajutoare de stat cu caracter social;**
- **ajutoare de stat pentru înlăturarea efectelor cauzate de dezastre naturale;**
- **ajutoare de stat acordate pentru realizarea serviciilor de interes economic general (SIEG);**
- **ajutoare de minimis.**

În contextul declanșării la începutul anului 2008 a crizei economice mondiale, s-a introdus un nou obiectiv de acordare a ajutoarelor de stat și anume „*Ajutoare de stat acordate în baza Cadrului Temporar pentru eliminarea efectelor crizei*”, ajutoare de stat acordate începând cu anul 2009.

Menționăm că, exceptând agricultura, pescuitul și transporturile, care au un regim special de reglementare în cadrul Uniunii Europene, domeniile beneficiare se regăsesc la nivelul tuturor grupelor de obiective. Spre exemplu: agenții economici beneficiari de ajutor de stat care operează în industria prelucrătoare, se regăsesc ca beneficiari atât în cadrul obiectivelor orizontale și regionale, cât și în mod direct, în profil sectorial.

Tabel 2.6.

Nivelul și structura ajutorului de stat național pe obiective, în perioada 2009-2011

	2008	2009	2010	2011
Ajutorul de stat național (exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG și ajutoarele de minimis) exprimat în:				
Mii lei prețuri curente	973.890,96	757.828,77	816.966,09	1.210.682,34
Mii Euro prețuri curente	264.450,26	178.847,09	194.058,31	285.679,78
Mii lei prețuri constante 2008	973.890,96	727.282,89	739.335,83	1.013.971,81
din care pentru:				
➤ obiective orizontale				
Mii lei prețuri curente	370.618,40	187.680,24	181.031,50	656.538,89
Mii Euro prețuri curente	100.637,68	44.292,41	43.001,38	154.920,81
pondere în total ajutor %	38,06	24,77	22,16	54,23
➤ obiective sectoriale (exceptand transporturile)				
Mii lei prețuri curente	452.333,30	391.190,51	251.001,60	3.895,49
Mii Euro prețuri curente	122.826,54	92.320,70	59.621,75	919,20
pondere în total ajutor %	46,45	51,62	30,72	0,32

➤ obiective regionale				
Mii lei prețuri curente	150.939,26	178.958,02	384.932,99	550.247,96
Mii Euro prețuri curente	40.986,03	42.233,97	91.435,19	129.839,77
pondere în total ajutor %	15,50	23,61	47,12	45,45
➤ ajutoare de stat acordate pentru servicii de interes economic general				
Mii lei prețuri curente	1.319.615,85	1.435.069,97	1.331.143,79	1.456.991,47
Mii Euro prețuri curente	358.328,36	338.675,56	316.193,68	343.800,34
pondere în total ajutor de stat național inclusiv SIEG-urile %	57,54	65,44	61,97	54,62

Din analiza detaliată a fiecărui obiectiv în parte, se desprind următoarele aspecte:

- ajutoarele de stat acordate pentru **obiective orizontale** au înregistrat cea mai mare pondere în anul 2011, de la 24,77% cât reprezentau în 2009 la 54,23% în anul 2011, pe fondul creșterii ajutoarelor de stat acordate de către Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (A.N.R.E.), pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență. Prin această schemă se instituie un ajutor de stat în baza căruia se acordă sprijin financiar centralelor de cogenerare, în vederea menținerii în piața de energie electrică și termică, în condițiile în care aceste centrale îndeplinesc condițiile de înaltă eficiență și realizează economii de combustibil și de emisii semnificative, dar înregistrează costuri de producție mari. Schema de sprijin se aplică în perioada 2011-2023, începând cu 1 aprilie 2011. Fiecare producător de energie electrică și termică în cogenerare beneficiază de schema de sprijin pe o perioadă de maxim 11 ani consecutivi.

Ajutorul de stat se acordă de către CN Transelectrica SA sub formă de bonus producătorilor de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență, acreditați de A.N.R.E; bonusul reprezintă o sumă acordată pentru fiecare MWh de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și livrată în sistemul electroenergetic național de producător.

A.N.R.E. aplică lunar o procedură simplificată, conform Regulamentului de calificare, în urma căreia se stabilesc cantitățile lunare de energie electrică pentru care fiecare producător poate primi bonus și emite o decizie care constituie baza acordării lunare a bonusului de către administratorul schemei de sprijin, Transelectrica SA;

- totodată, ajutoarele de stat acordate pentru **obiective sectoriale** au scăzut foarte mult în perioada analizată, de la o pondere de 51,62% înregistrată în anul 2009, la numai

0,32% în anul 2011, pe fondul neacordării de către Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri a subvențiilor pentru producția de ulei, realizată de C.N. Huilei Petroșani, în anul 2011, ajutoare de stat care vor fi autorizate de către Comisia Europeană începând cu anul 2012, având ca obiectiv închiderea minelor necompetitive.

În ceea ce privește ajutorul de stat acordat pentru producția cinematografică, acesta s-a acordat în conformitate cu decizia Comisiei Europene N 303/2010 schema de ajutor de stat pentru filmul românesc, care are ca obiectiv promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural, prin sprijinirea dezvoltării industriei filmului, a culturii și a educației cinematografice în România, precum și prin sprijinirea inițiativei private în domeniul creației, finanțării și producției și al distribuției de filme românești sau filme realizate cu participare românească.

Schema se aplică în perioada 2010-2014, ajutorul de stat este acordat sub forma împrumuturilor rambursabile directe și fără dobândă, precum și indirect prin granturi nerambursabile iar autoritatea publică ce administrează această schemă este Centrul Național al Cinematografiei.

- ajutoarele de stat acordate pentru **obiective regionale** sunt privite la nivelul Comisiei Europene ca un remediu pentru atenuarea diferențelor dintre anumite zone europene defavorizate, care promovează coeziunea economică, socială și teritorială a statelor membre, contribuind la atingerea obiectivelor **Strategiei Europa 2020**;
- în perioada analizată, se constată o creștere a ponderii ajutoarelor de stat regionale în ajutorul de stat național, de la 23,61% în anul 2009 la 45,45% în anul 2011, creștere explicată, în principal, prin promovarea de către autoritățile române a unui număr mare de scheme de ajutor de stat notificate precum și scheme exceptate de la obligația notificării către Comisia Europeană ce au avut ca obiectiv principal dezvoltarea regională;
- cele mai importante ajutoare de stat regionale au fost acordate de către Ministerul Finanțelor Publice și Administrația Fondului pentru Mediu și sunt prevăzute în cadrul următoarelor scheme de ajutor de stat:
 - X 53/2009 – ajutoare de stat regionale acordate prin **Hotărârea Comitetului de avizare al A.F.M. nr. 6/2008 - Proiect privind promovarea tehnologiilor curate și a producerii energiei din surse regenerabile de energie** (A.F.M);

➤ *XR 182/2007 – ajutoare de stat acordate prin H.G. nr. 1165/2007 pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții* (M.F.P.);

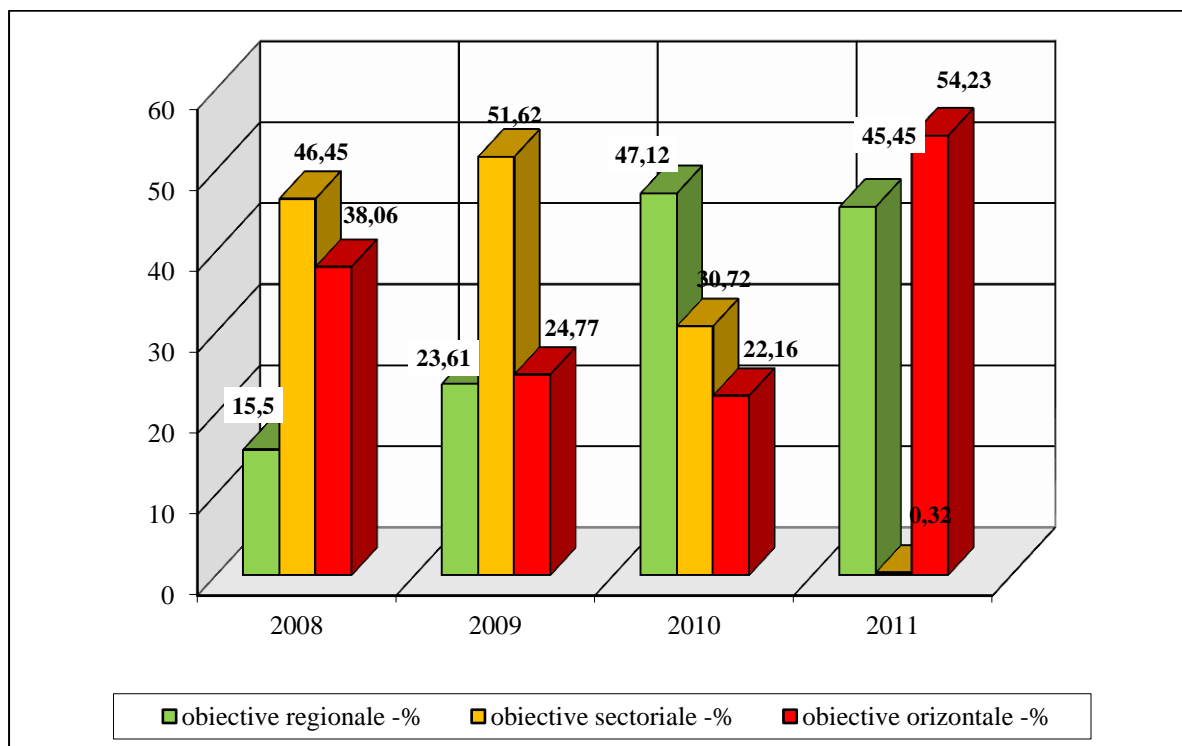
➤ *X 705/2008 – ajutoare de stat acordate prin H.G. nr. 1680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor privind asigurarea dezvoltării durabile* (M.F.P.);

➤ *N 767/2007 – ajutorul de stat individual prevăzut de O.U.G. nr. 109/2008 privind acordarea de ajutor de stat având ca obiectiv dezvoltarea regională* pentru FORD România S.A.

- **ajutoarele de stat acordate întreprinderilor ce realizează servicii de interes economic general** au o influență importantă în economia națională, nu numai prin valoarea subvențiilor acordate de către autoritățile publice locale, ci și din punct de vedere al impactului pe care îl au aceste ajutoare de stat asupra sectoarelor strategice ale economiei naționale, energie electrică, energie termică și nu în ultimul rând asupra consumatorilor individuali;
- **în anul 2011**, ajutoarele de stat acordate pentru servicii de interes economic general au avut o valoare de **343,8 mil. euro**, în creștere față de anul **2009** când s-au acordat **338,7 mil. euro** (Tabelul 2.6.);
- cele mai importante scheme de ajutor de stat acordate pentru SIEG-uri au fost administrate de către autoritățile publice locale, prin următoarele acte normative:
 - *Ordinul nr. 252 din 16 octombrie 2009 pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat acordat operatorilor economici care prestează serviciul de interes economic general de producere, transport, distribuție și furnizare a energiei termice în sistem centralizat către populație;*
 - *O.G. nr. 36/2006 privind instituirea prețurilor locale de referință pentru energia termică furnizată populației prin sisteme centralizate*, cele mai mari subvenții fiind primite de către Regia Autonomă de Distribuție a Energiei Termice București (R.A.D.E.T.);
 - *O.U.G. nr. 61/2011 pentru reglementarea unor măsuri privind finanțarea regiilor autonome aeroportuare cu specific deosebit, de interes local.*

Graficul 2.3.

Ajutorul de stat național în funcție de obiectivul principal al acordării, în perioada 2009-2011*

* ponderea fiecărui obiectiv principal de acordare în total ajutor de stat național exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG, ajutoarele de minimis și ajutoarele de stat acordate în baza Cadrului Temporar (prețuri curente)

2.4. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE

- *în anul 2011, ponderea ajutoarelor de stat, din surse naționale, acordate în România în Produsul Intern Brut este de numai 0,21%;*
- **valoarea ajutoarelor de stat acordate în România este scăzută** față de valoarea ajutoarelor de stat acordate de celelalte state membre ale U.E.; în anul 2011, România se situează pe **poziția 19** din cele 27 de state, implicarea statului în economie prin mecanismul ajutoarelor de stat fiind foarte redusă;
- majoritatea ajutoarelor de stat sunt acordate pentru **obiective orizontale** și pentru **dezvoltare regională**.
- formele de acordare a ajutoarelor de stat sunt transparente, folosindu-se în special, ajutoare de natura subvențiilor, granturilor, sumelor nerambursabile, **cheltuieli bugetare** care, în perioada analizată, au o pondere de peste **98%** în total ajutor de stat național;

- valoarea **fondurilor comunitare** atrase sub forma cofinanțărilor în cadrul schemelor de ajutor de stat a crescut foarte mult, de la **96,25 mil. lei** alocați în anul 2009, până la **1.316,82 mil. lei** în anul 2011, ceea ce reprezintă 0,23% din PIB.

În contextul **Strategiei Europa 2020** și a îndeplinirii celor trei priorități comunitare care se desprind din această strategie, respectiv **creștere inteligentă a economiei europene, creștere durabilă și creștere favorabilă incluziunii** (rata ridicată a ocupării forței de muncă), trebuie avute în vedere următoarele aspecte:

- a) inițierea și implementarea unui număr important de scheme de ajutor de stat având ca obiectiv **cercetarea, dezvoltarea și inovarea**; aceste ajutoare de stat trebuie concepute astfel încât denaturarea concurenței și a schimburilor comerciale în cadrul U.E. să fie minimă, iar eficiența cheltuielilor publice să fie maximă;
- b) inițierea unor scheme de ajutor de stat care să aibă ca obiectiv **o mai bună economisire a energiei**; astfel de scheme de ajutor implementate pot conduce la scăderea valorii subvențiilor anuale plătite de autoritățile publice pentru realizarea de servicii de interes economic general și la dezvoltarea producției de energie din surse regenerabile;
- c) implementarea unor scheme care conducă la dezvoltarea **sectorului întreprinderilor mici și mijlocii**, furnizorii de ajutor de stat preferând să folosească pentru stimularea acestui sector schemele de minimis, însă, prin promovarea schemelor care au ca obiectiv principal dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, quantumul ajutorului pentru fiecare întreprindere poate să depășească pragul de 200.000 mii euro prevăzut în regulamentul de minimis și cu rezultate economice vizibile la nivel național.
- d) inițierea unor scheme de ajutor de stat care să stimuleze **crearea de noi locuri de muncă** și dezvoltarea abilităților angajaților printr-o **permanentă formare profesională**; pentru perioada următoare programele și schemele de ajutor de stat trebuie să conducă la **promovarea spiritului antreprenorial, combaterea abandonului școlar, susținerea persoanelor slab calificate și a altor grupe de risc** (persoane cu vârsta peste 50 ani, persoane cu handicap), **reconversia profesională** (pentru cei disponibilizați) prin servicii de instruire și orientare adecvate, **promovarea mobilității la nivel comunitar**, în special a studenților și a specialiștilor, o mai bună colaborare între antreprenori și mediul universitar, pentru eficientizarea utilizării resurselor de muncă și reducerea șomajului.

- e) în domeniul **turismului**, autoritățile publice centrale și locale trebuie să promoveze scheme de ajutor de stat care să conducă la **stimularea competitivității** prin susținerea inovării în turism, îmbunătățirea și consolidarea competențelor profesionale în domeniu, **diversificarea ofertei turistice naționale**, **promovarea dezvoltării turismului durabil**, responsabil și de calitate, o mai bună integrare și coordonare a turismului cu domeniul transporturilor, al fiscalității, al mediului și al ocupării forței de muncă.

CAPITOLUL 3

AJUTORUL DE STAT NAȚIONAL DIN PERSPECTIVA SCOREBOARD-ULUI COMISIEI EUROPENE

3.1. ROMÂNIA ÎN CONTEXTUL UNIUNII EUROPENE

România, alături de Bulgaria, sunt cele mai noi state din cadrul Uniunii Europene, o uniune care totalizează un număr de 27 de state membre, cu o populație de 501.064.211 locuitori (7,3% din populația totală a lumii) răspândiți pe o suprafață totală de 4.324.782 km².

Uniunea Europeană este cel mai mare importator și exportator de bunuri și servicii din lume, situându-se înaintea Statelor Unite ale Americii, Chinei și Japoniei. De asemenea, cu un PIB total de 12.635,7 miliarde euro înregistrat în anul 2011, Uniunea Europeană generează și cea mai puternică economie din lume.

Totuși, PIB-ul comunitar a înregistrat o creștere foarte moderată în anul 2011, în medie cu mult sub 1% și, așa cum era de așteptat, fiecare țară din cele 27 de state membre a contribuit în mod diferit la realizarea acestuia. Pe de o parte, avem țările cu economiile cele mai dezvoltate, în frunte cu Germania, Franța, Marea Britanie și Italia, care contribuie cel mai mult la PIB-ul total realizat în U.E (adunat, cele 4 țări dețin 62,5% din totalul PIB-ului realizat la nivelul U.E.), iar pe de altă parte, avem țările care contribuie mai puțin la PIB-ul total al U.E., din care amintim Malta, Estonia, Cipru și Letonia (cumulat, acestea dețin o pondere de 0,48% din total PIB-ului comunitar).

În medie, PIB-ul pe cap de locuitor (luându-se în calcul ajustarea acestuia în funcție de Indicele Prețurilor de Consum, pentru a se asigura o comparabilitate a prețurilor între țări) la nivelul întregii economii a Uniunii Europene este de 25.100 Euro în anul 2011. Din cele 27 de state membre, 13 se situează deasupra mediei, iar restul de 14 se situează sub media U.E.

Deși, din punct de vedere al numărului de locuitori, România se află pe locul 7 în cadrul Uniunii Europene, economia națională generează abia al 17-lea nivel al PIB-ului din cele 27 de țări membre, respectiv 136,5 mld. Euro în anul 2011, cu o pondere de 1,08% din total PIB comunitar.

3.2. AJUTORUL DE STAT ACORDAT ÎN ROMÂNIA ȘI ÎN STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

Situația ajutoarelor de stat acordate în fiecare țară membră a Uniunii Europene este prezentată în Tabelul 3.1.

Tabel 3.1.

Situația ajutoarelor de stat* acordate în Uniunea Europeană în perioada 2008-2011

Stat membru U.E.	2008		2009		2010		2011	
	mil. Euro**	% în total UE	mil. Euro	% în total UE	mil. Euro	% în total UE	mil. Euro	% în total UE
Germania	15.149,5	25,49%	14.870,7	24,01%	14.186,7	23,80%	12.455,5	23,52%
Franța	10.903,6	18,35%	12.135,4	19,60%	12.579,1	21,10%	10.480,7	19,79%
Spania	4.659,3	7,84%	4.696,6	7,58%	4.192,1	7,03%	3.712,1	7,01%
M. Britanie	3.890,3	6,55%	4.656,8	7,52%	4.809,5	8,07%	4.179,1	7,89%
Italia	4.656,8	7,84%	4.690,2	7,57%	3.062,8	5,14%	2.919,9	5,51%
Suedia	2.992,4	5,04%	2.815,1	4,55%	2.808,8	4,71%	2.789,7	5,27%
Polonia	2.368,2	3,99%	2.471,9	3,99%	2.637,3	4,42%	2.128,8	4,02%
Media UE	2.200,8	-	2.293,6	-	2.207,8	-	1.961,63	-
Austria	1.446,7	2,43%	1.666,3	2,69%	1.835,7	3,08%	1.511,7	2,85%
Danemarca	1.716,6	2,89%	2.068,6	3,34%	743,2	1,25%	831,2	1,57%
Olanda	1.537,6	2,59%	1.748,0	2,82%	1.894,6	3,18%	1.783,2	3,37%
Ungaria	1.945,4	3,27%	1.378,7	2,23%	1.725,0	2,89%	859,5	1,62%
Belgia	1.267,3	2,13%	1.811,2	2,92%	1.968,2	3,30%	1.238,7	2,34%
Grecia	1.374,1	2,31%	1.813,4	2,93%	1.773,2	2,97%	2.172,6	4,10%
Portugalia	1.604,9	2,70%	1.639,3	2,65%	1.507,3	2,53%	1.749,1	3,30%
Cehia	1.141,0	1,92%	756,2	1,22%	976,1	1,64%	1.171,7	2,21%
Irlanda	816,4	1,37%	752,4	1,21%	938,3	1,57%	668,5	1,26%
Finlanda	810,2	1,36%	836,7	1,35%	806,6	1,35%	1060,6	2,00%
Slovenia	176,6	0,30%	277,0	0,45%	279,8	0,47%	325,5	0,61%
Slovacia	305,4	0,51%	233,1	0,38%	244,6	0,41%	160,3	0,30%
România	280,2	0,47%	188,2	0,30%	203,9	0,34%	283,0	0,53%
Cipru	81,6	0,14%	66,3	0,11%	91,7	0,15%	95,9	0,18%
Lituania	51,5	0,09%	86,7	0,14%	86,6	0,15%	121,3	0,23%
Luxemburg	60,4	0,10%	105,1	0,17%	80,4	0,13%	80,5	0,15%
Letonia	46,0	0,08%	23,1	0,04%	78,1	0,13%	57,7	0,11%
Malta	107,9	0,18%	98,9	0,16%	72,0	0,12%	92,0	0,17%
Estonia	15,1	0,03%	10,8	0,02%	14,6	0,02%	17,5	0,03%
Bulgaria	17,7	0,03%	31,4	0,05%	14,9	0,02%	17,7	0,03%
TOTAL	59.422,7	100,00%	61.928,1	100,00%	59.611,1	100,00%	52.964,0	100,00%

* exclusiv ajutoarele de stat acordate pentru agricultură, pescuit, transporturi, SIEG, minimis și cele în baza cadrului temporar de criză;

** milioane Euro prețuri constante 2011

Pentru o analiză corectă a volumului ajutoarelor de stat acordate la nivelul Uniunii Europene, valoarea acestora în cadrul prezentului capitol este exprimată în milioane Euro

prețuri constante 2011, așa cum sunt prezentate pe site-ul C. E. în cadrul Scoreboard-ului¹⁹ anual al ajutoarelor de stat, realizat de către D.G. Concurență din cadrul Comisiei Europene.

În totalul ajutoarelor de stat nu au fost cuprinse ajutoarele de stat acordate agriculturii, pescuitului, transporturilor, serviciilor de interes economic general, ajutoarele acordate în baza cadrului temporar de criză și ajutoarele de minimis, care sunt tratate separat în celelalte capitole.

La nivel comunitar, în pofida crizei financiare și economice, statele membre par să își fi menținut disciplina în domeniul acordării ajutoarelor de stat, majorând ajutoarele de stat care nu au legătură cu criza, numai în anumite domenii care au necesitat o intervenție promptă din partea statului, chiar dacă au fost și state care au acordat ajutoare de stat pentru susținerea sectorului financiar.

Multe state membre, în anul 2011, au fost nevoite să-și reducă volumul ajutoarelor de stat acordate, ca urmare a constrângerilor bugetare mai stricte, ceea ce nu exclude amânarea cheltuielilor pentru anii următori sau reintroducerea ulterioară a măsurilor de ajutor de stat expirate (ex: Ungaria în anul 2011 a acordat cu aproximativ 50% mai puține ajutoare de stat decât în anul 2010).

În anul 2011, în România s-au acordat ajutoare de stat în valoare de aproximativ 283 milioane Euro, având o pondere de 0,53% din total ajutor de stat comunitar, media UE-27 fiind de cca. 1.961 milioane Euro (Tabelul 3.1.).

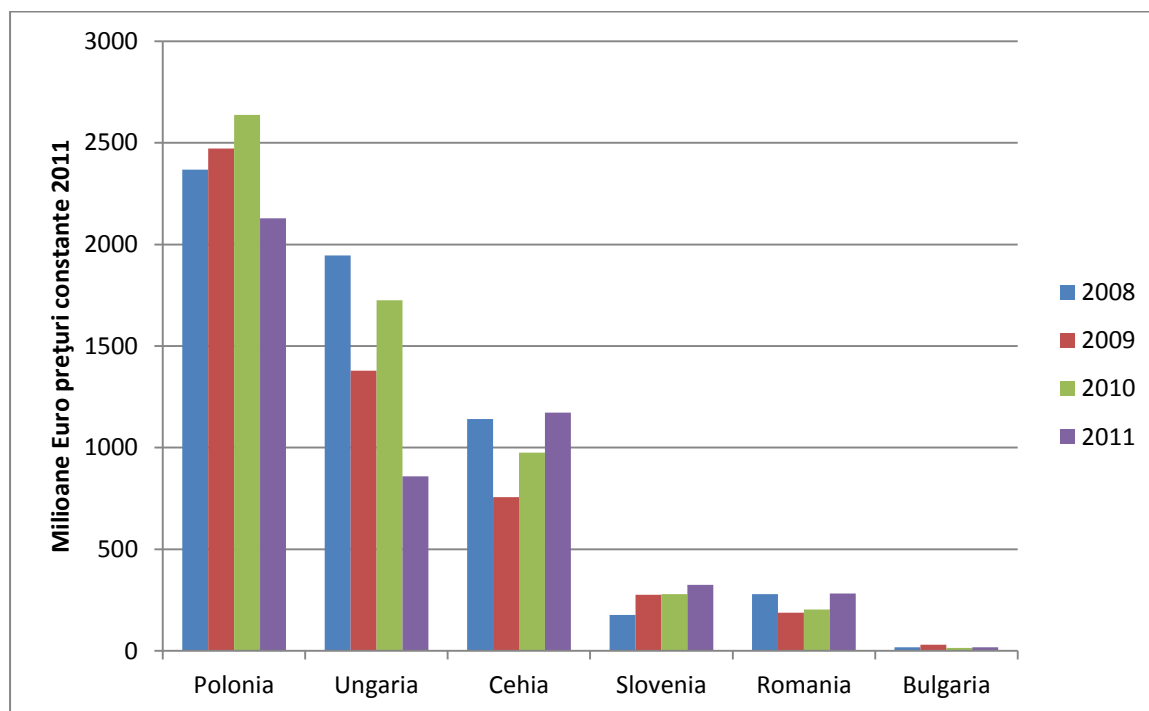
Evoluția ajutoarelor de stat acordate la nivel național în perioada analizată, a fost diferită față de trendul ajutoarelor de stat acordate la nivelul Uniunii Europene. Dacă în UE valoarea ajutoarelor de stat a scăzut de la an la an, respectiv de la 61,9 mld. Euro în anul 2009, la 52,9 mld. Euro în anul 2011, în România aceasta a înregistrat o evoluție ascendentă, de la 188,2 mil. euro în anul 2009, la 283 mil. euro în anul 2011, pe fondul creșterii valorii ajutoarelor de stat acordate pentru protecția mediului și pentru dezvoltare regională.

Graficul 3.1. ilustrează situația ajutoarelor de stat acordate în România față de țările care au un nivel al PIB-ului real pe cap de locuitor apropiat de cel înregistrat în România.

¹⁹ Scoreboard 2012 - COM (2012) 778 final, 21.12.2012 – Raport privind ajutoarele de stat acordate de statele membre ale U.E.

Graficul 3.1.

Situația ajutoarelor de stat acordate în România comparativ cu unele state membre

Din Graficul 3.1. se poate observa cum în Republica Cehă, țară cu un nivel al PIB-ului asemănător cu al României, s-au acordat aproape de 4 ori mai multe ajutoare de stat decât în România (în anul 2011, nivelul ajutoarelor de stat acordate în Cehia este de 1.171,7 mil. euro - Tabel 3.1.). Nivelul ajutoarelor de stat acordate în România este aproximativ egal cu cel din Slovenia, însă, dacă analizăm prin prisma volumului PIB-ului acestei țări, acesta reprezintă doar 30% din PIB-ul țării noastre.

De asemenea, se poate observa că Bulgaria, țară ce a aderat la Uniune odată cu România, a acordat cele mai puține măsuri de sprijin în anul 2011, valoarea ajutoarelor de stat fiind de doar 17,7 mil. euro (cea mai mică valoare dintre statele membre UE-27, cu excepția Estoniei), la polul opus situându-se Germania, care în același an a acordat ajutoare de stat în valoare de 12.455,5 mil. euro, reprezentând 23,5% din total ajutor de stat acordat la nivelul Uniunii Europene.

Datorită diferențelor semnificative din punct de vedere economic și al mărimii care se înregistrează între țările membre, una dintre cele mai eficiente metode pentru a observa cât de însemnate au fost ajutoarele de stat acordate în fiecare țară în parte, este aceea de a calcula ponderea acestora în PIB.

Cele mai însemnate ponderi ale ajutoarelor de stat în PIB-ul național au fost înregistrate în Malta, Portugalia și Grecia (Tabelul 3.2), însă, dacă în cazul Greciei ajutoarele de stat au fost acordate în proporție de 100% pentru obiective orizontale, ajutoarele de stat acordate în Malta și Portugalia au fost în majoritate acordate pentru obiective sectoriale, ajutoare de stat privite ca dăunătoare mediului concurențial comunitar (Tabelul 3.3).

O situație detaliată, pentru fiecare stat membru în parte, este prezentată în Tabelul 3.2.

Tabel 3.2.

Valoarea PIB-ului în țările membre și ponderea în PIB a ajutoarelor de stat acordate

Nr. crt	Stat membru UE	2008		2009		2010		2011	
		PIB*	%**	PIB*	%**	PIB*	%**	PIB*	%**
	U.E. – 27	12.752.336,0		12.195.367,0		12.442.740,0		12.635.745,0	
	P.I.B. - total								
1	Malta	6.306,7	1,71	6.142,3	1,61	6.299,7	1,14	6.426,3	1,43
2	Portugalia	176.530,7	0,91	171.312,0	0,96	173.755,2	0,87	170.928,4	1,02
3	Grecia	247.523,5	0,56	239.410,5	0,76	230.893,7	0,77	215.088,2	1,01
4	Slovenia	38.274,0	0,46	35.227,4	0,79	35.696,9	0,78	35.638,6	0,91
5	Ungaria	104.767,6	1,86	97.620,8	1,41	98.867,9	1,74	100.513,0	0,86
6	Republica Cehă	155.633,3	0,73	148.292,7	0,51	152.338,7	0,64	154.913,0	0,76
7	Suedia	369.008,5	0,81	350.405,8	0,80	372.034,5	0,75	386.771,7	0,72
8	Polonia	335.833,4	0,71	341.299,5	0,72	345.581,6	0,74	370.013,8	0,58
9	Finlanda	195.136,2	0,42	178.390,9	0,47	184.285,4	0,44	189.368,0	0,56
10	Cipru	17.818,0	0,46	17.475,8	0,38	17.674,5	0,52	17.761,4	0,54
11	Franța	1.993.607,0	0,55	1.930.022,0	0,63	1.962.984,0	0,64	1.996.583,0	0,52
12	Austria	298.314,9	0,48	286.845,3	0,58	292.950,0	0,63	300.712,4	0,50
	Medie UE 27		0,53		0,55		0,53		0,50
13	Germania	2.537.758,0	0,60	2.406.998,0	0,62	2.494.764,0	0,57	2.570.800,0	0,48
14	Irlanda	167.691,5	0,49	156.019,0	0,48	155.322,2	0,60	156.438,0	0,43
15	Lituania	33.587,2	0,15	28.592,7	0,30	29.002,7	0,30	30.705,3	0,40
16	Danemarca	248.998,4	0,69	234.504,4	0,88	237.445,0	0,31	239.244,5	0,35
17	Spania	1.107.833,0	0,42	1.066.390,0	0,44	1.066.030,0	0,39	1.073.383,0	0,35
18	Belgia	363.602,1	0,35	353.262,8	0,51	361.358,3	0,54	368.304,0	0,34
19	Olanda	606.683,0	0,25	585.270,6	0,30	595.116,8	0,32	602.105,0	0,30
20	Letonia	23.185,0	0,20	19.067,4	0,12	19.002,9	0,41	20.049,6	0,29
21	Marea Britanie	1.774.476,0	0,22	1.704.588,0	0,27	1.734.384,0	0,28	1.746.962,0	0,24
22	Slovacia	70.007,8	0,44	64.109,8	0,36	66.797,1	0,37	69.058,2	0,23
23	România	144.985,9	0,19	135.487,0	0,14	133.228,3	0,15	136.479,9	0,21
24	Luxemburg	43.374,2	0,14	41.064,6	0,26	42.166,6	0,19	42.821,7	0,19
25	Italia	1.634.583,0	0,28	1.545.349,0	0,30	1.573.063,0	0,19	1.580.220,0	0,18
26	Estonia	16.929,4	0,09	14.511,6	0,07	14.844,8	0,10	15.973,0	0,11
27	Bulgaria	39.886,9	0,04	37.706,6	0,08	37.852,9	0,04	38.483,2	0,05

* milioane euro

** ponderea ajutoarelor de stat în PIB

În comparație cu celelalte state membre ale Uniunii Europene, ponderea ajutoarelor de stat acordate în România este una redusă, doar 4 state – Luxemburg, Italia, Estonia și Bulgaria au înregistrat valori mai mici decât țara noastră. Astfel, dacă ne raportăm la media ponderilor ajutoarelor de stat în PIB de 0,50% (UE-27) în anul 2011, în România, ajutoarele de stat au reprezentat doar 0,21% din PIB-ul anului 2011, respectiv 0,15% din PIB-ul anului 2010.

În ceea ce privește structura pe obiective a ajutoarelor de stat acordate în statele membre ale Uniunii Europene în anul 2011, aceasta este prezentată în Tabelul 3.3.

Tabel 3.3.

Structura pe obiective a ajutoarelor de stat acordate în statele membre în anul 2011

- în procente -

COD STAT MEMBRU U.E.	TOTAL PONDERE AJUTOARE ORIZONTALE	MEDIU	AJUTOR REGIONAL	CERCETARE, DEZVOLTARE ȘI INOVARE	IMM-URI	FORMARE PROFESIONALĂ	CREAREA DE LOCURI DE MUNCĂ	ALTE OBIECTIVE ORIZONTALE	TOTAL PONDERE AJUTOARE SECTORIALE	CĂRBUNE	SERVICII FINANCIARE	INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	ALTE OBIECTIVE SECTORIALE	SERVICII	TOTAL AJUTOR DE STAT** (MILIOANE EURO)
UE-27*	90,00	23,00	26,00	19,00	6,00	1,00	3,00	11,00	10,00	4,00	2,00	1,00	1,00	1,00	52.964,0
BE	100,00	26,00	9,00	30,00	16,00	4,00	10,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.239,0
BG	100,00	13,00	78,00	9,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18,0
CZ	96,00	5,00	63,00	24,00	1,00	1,00	0,00	2,00	4,00	0,00	0,00	0,00	4,00	0,00	1.172,0
DK	93,00	40,00	0,00	28,00	0,00	1,00	19,00	5,00	7,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,00	831,0
DE	88,00	29,00	29,00	25,00	3,00	1,00	0,00	2,00	12,00	12,00	0,00	0,09	0,00	0,00	12.455,0
EE	100,00	20,00	46,00	1,00	5,00	0,00	0,00	28,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17,0
IE	92,00	9,00	35,00	19,00	6,00	5,00	2,00	16,00	8,00	0,00	0,00	8,00	0,00	0,00	668,0
EL	100,00	0,00	97,00	0,00	2,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.173,0
ES	76,00	22,00	22,00	25,00	2,00	1,00	1,00	3,00	24,00	22,00	0,00	2,00	0,00	0,00	3.712,0
FR	98,00	3,00	31,00	19,00	7,00	1,00	0,00	38,00	2,00	0,00	0,00	1,00	0,00	1,00	10.481,0
IT	94,00	4,00	35,00	17,00	17,00	5,00	3,00	14,00	6,00	0,00	0,00	1,00	0,00	4,00	2.920,0
CY	96,00	5,00	7,00	1,00	4,00	19,00	0,00	60,00	4,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,00	96,0
LV	100,00	63,00	24,00	1,00	6,00	0,00	3,00	2,00	0,02	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	58,0
LT	100,00	6,00	72,00	7,00	7,00	0,00	8,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	121,0
LU	100,00	39,00	7,00	33,00	10,00	0,00	0,00	11,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	80,0
HU	71,00	2,00	29,00	4,00	1,00	0,00	19,00	16,00	29,00	0,00	0,00	29,00	0,00	0,00	860,0
MT	45,00	0,00	26,00	2,00	0,00	4,00	7,00	5,00	55,00	0,00	0,00	52,00	0,00	3,00	92,0
NL	100,00	55,00	1,00	37,00	2,00	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.783,0
AT	100,00	62,00	8,00	18,00	8,00	2,00	0,00	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.512,0
PL	71,00	7,00	25,00	1,00	0,00	5,00	31,00	1,00	29,00	5,00	0,00	1,00	22,00	2,00	2.129,0
PT	31,00	0,00	12,00	10,00	4,00	1,00	4,00	0,00	69,00	0,00	69,00	0,00	0,00	0,00	1.749,0
RO	100,00	48,00	48,00	2,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	283,0
SI	96,00	21,00	41,00	23,00	1,00	0,00	4,00	6,00	4,00	3,00	0,00	1,00	0,00	0,00	326,0

SK	96,00	14,00	71,00	9,00	0,00	1,00	0,00	1,00	4,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,00	160,0
FI	100,00	47,00	5,00	26,00	5,00	3,00	7,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	1.061,0
SE	100,00	89,00	3,00	4,00	0,00	1,00	0,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.790,0
UK	90,00	33,00	7,00	21,00	18,00	1,00	0,00	8,00	10,00	0,00	0,00	0,00	7,00	3,00	4.179,0

* UE-27 – structura la nivelul întregii Uniuni

** Ajutorul de stat național exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG, ajutoarele de minimis și cele acordate în baza cadrului temorar de criză)

Conform metodologiei de realizare a Scoreboard-ului Comisiei Europene, ajutoarele de stat acordate pentru obiective regionale sunt cuprinse în cadrul obiectivelor orizontale.

În cazul României, obiectivele orizontale reprezintă 100% din totalul ajutoarelor de stat acordate în anul 2011, față de media U.E.-27 care a fost de 90%. În cadrul obiectivelor orizontale, ponderea cea mai mare o dețin ajutoarele de stat având ca obiectiv principal protecția mediului și dezvoltarea regională - ajutoare care, cumulate, reprezintă peste 96% din totalul ajutoarelor de stat acordate în România.

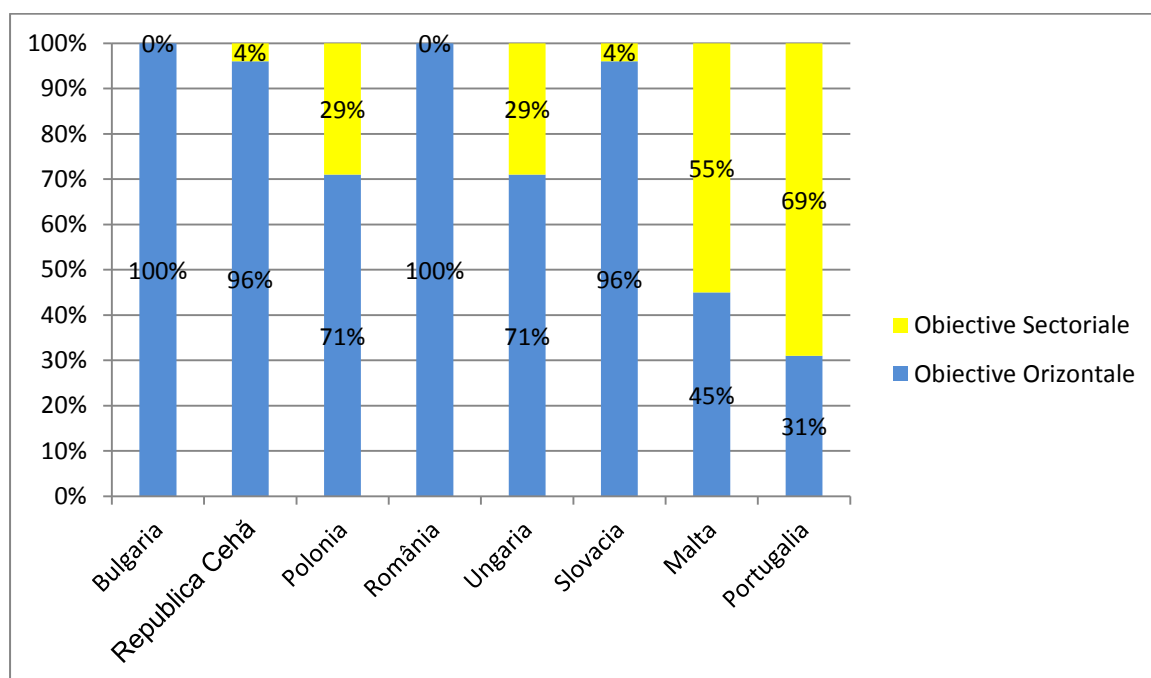
Raportându-ne la mediile înregistrate la nivelul Uniunii Europene, putem observa faptul că România a avut o pondere peste media U.E. în cazul ajutoarelor de stat acordate pentru obiective orizontale (100% în România față de 90% în U.E.- 27) și implicit o pondere mai mică decât media U.E. în cazul ajutoarelor sectoriale (0% în România față de 10% în U.E. - 27).

Din punct de vedere al ajutoarelor regionale, ponderea acestora de 48% în totalul ajutoarelor de stat acordate în România, este aproape dublă față de media U.E. de 26% și una dintre cele mai mari dintre toate țările europene, doar cinci state înregistrând ponderi mai mari decât țara noastră, respectiv Grecia – 97%, Lituania - 72%, Slovacia - 71%, Bulgaria – 78% și Cehia 63%.

În Graficul 3.2. este prezentată o imagine a structurii ajutoarelor de stat pe obiective în România și în câteva state membre ale Uniunii Europene.

Graficul 3.2.

Structura ajutoarelor de stat pe obiective, în anul 2011, în România și unele state membre ale Uniunii Europene

Din Graficul 3.2. se poate observa faptul că, atât în România cât și în Bulgaria, ajutoarele de stat acordate pentru obiective orizontale reprezintă 100% din totalul ajutoarelor de stat acordate în aceste țări, acesta fiind un lucru pozitiv din punctul de vedere al Comisiei Europene, având în vedere recomandările acesteia de a diminua, pe cât posibil, ajutoarele de stat cu caracter sectorial în favoarea celor cu caracter orizontal.

Totodată, trebuie menționat și nivelul ridicat al ajutoarelor de stat sectoriale înregistrat în Polonia și Ungaria, care, în conformitate cu agenda Europa 2020, au fost declarate dăunătoare mediului concurențial european.

3.3. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE

În calitate sa de stat membru nou al Uniunii Europene, România depune eforturi considerabile în vederea respectării tuturor cerințelor și recomandărilor U.E. Una dintre recomandările acesteia a fost de a micșora pe cât posibil ajutoarele de stat acordate pentru obiectivele sectoriale, considerate dăunătoare mediului concurențial comunitar. În schimb, ajutoarele de stat agreeate de Comisie sunt cele care au obiective orizontale, cum sunt cele acordate pentru protecția mediului (stimularea economisirii energiei și promovarea utilizării

energiei regenerabile), cercetare, dezvoltare și inovare, sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, pregătire profesională și ocuparea forței de muncă.

Așadar, din punct de vedere al obiectivelor avute în vedere în momentul acordării, ajutoarele de stat acordate în România au o structură ideală, 100% fiind acordate pentru obiective orizontale, același lucru fiind realizat de încă 12 state din cadrul Uniunii Europene.

Totodată, ponderea ajutoarelor de stat în PIB-ul național este destul de redusă, în anul 2011 fiind înregistrată o valoare de 0,21% din PIB, mult mai mică decât media înregistrată la nivelul Uniunii Europene de 0,50% din PIB-ul comunitar, în același an.

De asemenea, ne situăm sub nivelul ajutoarelor de stat în PIB național al unor state foste socialiste cu un nivel al PIB-ului apropiat de cel al României; Cehia a înregistrat în anul 2011 o pondere de 0,76%, iar Ungaria de 0,86% în PIB-ul național.

Pentru viitor, în conformitate cu **Strategia Europa 2020**, vor fi promovate mai multe scheme de ajutor de stat având ca obiectiv sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, pregătirea și reconversia profesională a angajaților defavorizați, sprijinirea investițiilor noi prin crearea și susținerea de noi locuri de muncă, încurajarea inovării în rândul microîntreprinderilor și a structurilor de afaceri.

CAPITOLUL 4

AJUTORUL DE STAT NAȚIONAL ACORDAT PENTRU PRINCIPALELE RAMURI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE

4.1. AJUTORUL DE STAT ACORDAT INDUSTRIEI ÎN ROMÂNIA, ÎN PERIOADA 2009 - 2011

4.1.1. Ajutorul de stat acordat agenților economici ce își desfășoară activitatea în industria prelucrătoare

Ponderea ajutoarelor de stat acordate industriei prelucrătoare în total ajutor de stat național a înregistrat o tendință de creștere (Tabel 4.1.), respectiv de la 16,56% în anul 2009 la 22,55% în anul 2011, cu o valoare maximă înregistrată în anul 2010 de 32,99%. Acest lucru s-a datorat, în special, promovării de către furnizorii de ajutor de stat a unui număr crescut de ajutoare de stat având ca obiectiv dezvoltarea regională, unde un număr mare de beneficiari își desfășoară activitatea în industria prelucrătoare. Ajutoare de stat pentru industria prelucrătoare au fost acordate și în domeniul întreprinderilor mici și mijlocii, pentru restructurare, pentru crearea de locuri de muncă precum și pentru pregătirea profesională a angajaților.

În anul 2011, cele mai importante ajutoare de stat acordate pentru industria prelucrătoare, având obiectiv dezvoltarea regională, au fost raportate de către Ministerul Finanțelor Publice, Administrația Fondului pentru Mediu și Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, iar dintre cei mai importanți beneficiari (din punct de vedere al cuantumului ajutorului de stat primit) enumerăm S.C. Ford România S.A., S.C. Pirelli Tyres Romania S.R.L. Slatina, S.C. Aaylex Prod SRL Buzău, S.C. Premium Aerotec S.R.L. Ghimbav Brașov, S.C. Lufkin Industries Ariceștii Rahtivani Prahova, S.C. Remar S.A. Pașcani Iași etc.

În perioada analizată, creșterea ajutoarelor de stat acordate întreprinderilor din domeniul industriei prelucrătoare este cu atât mai importantă cu cât, în contextul declanșării și acutizării crizei economice mondiale, an de an, foarte multe firme ce își desfășoară activitatea în această industrie au fost nevoite să-și reducă activitatea sau chiar să-și oprească producția.

Nivelul ridicat al acestor ajutoare este important și din prisma faptului că, în cadrul obiectivelor sectoriale, unde de regulă ajutoarele sunt acordate pentru industria prelucrătoare (ex: ajutoarele de stat acordate pentru siderurgie, ajutoare acordate pentru șantierele navale, sectoare sensibile concurențial), nu s-au mai acordat ajutoare de stat după data aderării României la Uniunea Europeană.

Principalii indicatori care pot furniza o imagine de ansamblu asupra evoluției ajutorului de stat și a caracteristicii acestuia, acordat industriei prelucrătoare în perioada 2009 - 2011 sunt prezentați în Tabelul 4.1.

Tabel 4.1.

Volumul ajutoarelor de stat acordate industriei prelucrătoare în perioada 2009-2011

	2008	2009	2010	2011
Total ajutor de stat pentru industria prelucrătoare				
Mii lei prețuri curente	161.703,83	125.505,02	269.549,92	273.024,11
Mii euro prețuri curente	43.909,04	29.619,10	64.027,63	64.424,39
Mii lei prețuri constante 2008	161.703,83	120.446,28	243.936,58	228.663,41
Dinamica ajutorului de stat acordat industriei prelucrătoare (%)	100,00	74,49	150,85	141,41
Cuantumul anual al ajutorului de stat pe salariat din industria prelucrătoare (lei prețuri constante 2008/salariat)	120,51	107,71	246,41	228,04
Ponderea ajutorului de stat pentru industria prelucrătoare:				
Ponderea ajutorului de stat pentru industria prelucrătoare în ajutorul de stat național (exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG și ajutorul de minimis) (%)	16,60	16,56	32,99	22,55
Ponderea ajutorului de stat pentru industria prelucrătoare în Produsul Intern Brut (%)	0,03	0,03	0,05	0,05

Dacă analizăm ajutoarele de stat acordate întreprinderilor ce își desfășoară activitatea în industria prelucrătoare, din punct de vedere al dinamicii ajutoarelor de stat, în perioada analizată observăm o creștere considerabilă, respectiv de la nivelul de 74,49% înregistrat în anul 2009 față de anul 2008, la un nivel de 141,41% înregistrat în anul 2011, față de același an de bază.

Trebuie menționat faptul că, nivelul crescut al acestor ajutoare de stat s-a realizat în condițiile în care ajutoarele acordate întreprinderilor având ca obiectiv principal **salvarea și/sau restructurarea firmelor aflate în dificultate** au scăzut foarte mult în anul 2011, pentru protecția mediului înconjurător nu s-au acordat ajutoare, iar ajutoarele pentru

întreprinderi mici și mijlocii, crearea de locuri de muncă și pregătire profesională sunt încă la un nivel scăzut.

Analiza ajutoarelor de stat acordate industriei prelucrătoare în funcție de obiectivul principal

Principalele obiective pentru care s-au acordat ajutoare de stat în industria prelucrătoare sunt:

- **ajutoare de stat acordate pentru obiective orizontale;**
- **ajutoare de stat acordate pentru obiective regionale.**

Din anul 2005 nu au mai fost acordate ajutoare de stat pentru obiective sectoriale, întreprinderilor ce își desfășoară activitatea în cadrul industriei prelucrătoare.

În funcție de obiectivul principal al ajutoarelor de stat acordate pentru industria prelucrătoare în perioada 2009 - 2011, valorile care reflectă nivelul, structura și evoluția acestora sunt prezentate în Tabelul 4.2.

Tabel 4.2

Ajutoarele de stat acordate industriei prelucrătoare pe obiective principale în perioada 2009 - 2011.

	2008	2009	2010	2011
Total ajutor de stat acordat industriei prelucrătoare				
Mii lei prețuri curente	161.703,83	125.505,02	269.504,35*	273.024,11
Mii euro prețuri curente	43.909,04	29.619,10	64.016,81	64.424,39
Mii lei prețuri constante 2008	161.703,83	120.446,28	243.895,34	228.663,41
din care pentru:				
➤ Obiective orizontale				
Mii lei prețuri curente	37.500,02	12.143,86	19.156,49	21.973,21
Mii Euro prețuri curente	10.182,75	2.865,94	4.550,34	5.184,93
Mii lei prețuri constante 2008	37.500,02	11.654,38	17.336,19	18.403,02
Pondere în ajutorul pentru industria prelucrătoare - (%)	23,19	9,68	7,11	8,05
➤ Obiective regionale				
Mii lei prețuri curente	124.203,81	113.361,16	250.347,86	251.050,90
Mii Euro prețuri curente	33.726,29	26.753,16	59.466,46	59.239,46
Mii lei prețuri constante 2008	124.203,81	108.791,90	226.559,15	210.260,39

Pondere în ajutorul pentru industria prelucrătoare - (%)	76,81	90,32	92,89	91,95
➤ Obiective sectoriale				
Mii lei prețuri curente	0,00	0,00	0,00	0,00
*diferența de 45,57 mii lei aferentă anului 2010 provine din valoarea ajutoarelor de stat acordate în baza Cadrului Temporar care nu sunt cuprinse în total				

Din analiza datelor, se constată că în anul 2011 ajutorul de stat acordat în România întreprinderilor care își desfășoară activitatea în industria prelucrătoare a fost alocat, în special, pentru susținerea unor **obiective regionale (91,95%)**, iar pentru **obiective orizontale** au fost acordate numai **8,05%** din total ajutor de stat național.

Totodată, în perioada 2008 - 2011, ajutorul de stat acordat în industria prelucrătoare pentru **dezvoltare regională** crește foarte mult, de la o pondere de 76,81% în anul 2008 la o pondere de 91,95% în anul 2011, practic dublându-și valoarea de la 26,75 milioane euro, la 59,23 milioane euro.

Creșterea s-a datorat, în special, ajutoarelor de stat acordate de către Ministerul Finanțelor Publice, prin ajutorul de stat individual acordat pentru S.C. Ford România S.A., prevăzut de *O.U.G nr. 109/2008 privind acordarea de ajutor de stat individual având ca obiectiv dezvoltarea regională* (N 767/2007), precum și prin schemele de ajutor de stat prevăzute de *H.G. nr. 1680/2008 pentru asigurarea dezvoltării economice durabile*, respectiv de *H.G. nr. 1165/2007 pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții*.

În ceea ce privește ajutorul de stat individual primit de către S.C. Ford România S.A. din partea Ministerului Finanțelor Publice facem următoarele precizări:

- ajutorul de stat a fost acordat pentru perioada 2008-2012 în vederea realizării a două proiecte de investiții, unul destinat producerii de automobile și altul destinat producerii de motoare în orașul Craiova;
- valoarea nominală totală a ajutorului de stat acordat era de până la 143 mil. euro, în echivalentul lei la cursul de schimb valabil în data efectuării plății tranșelor de ajutor de stat;
- obiectivul acordării ajutorului de stat individual pentru proiectele de investiții a constat în susținerea dezvoltării Regiunii Sud-Vest a României, în conformitate cu

Harta ajutoarelor de stat regionale pentru România, aprobată prin Decizia Comisiei Europene nr. N2 din 24 ianuarie 2007.

Schema de ajutor de stat prevăzută de *H.G. nr. 1165/2007 pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții*, a fost printre cele mai importante scheme promovate la nivel național și a avut următoarele caracteristici:

- ✚ durata schemei de ajutor de stat - 5 ani, începând cu anul 2007, cu posibilitatea de a fi prelungită de către furnizorul de ajutor de stat;
- ✚ bugetul total al schemei de ajutor de stat - 500 milioane euro, echivalent în lei;
- ✚ numărul total de întreprinderi ce urmau să beneficieze de ajutor de stat - 110 agenți economici;
- ✚ nivelul maxim al ajutorului de stat acordat este echivalentul în lei a 28,125 milioane euro, cu condiția să realizeze investiții și să creeze locuri de muncă în urma unei investiții inițiale în orice regiune, cu excepția regiunii de dezvoltare 8 București – Ilfov, unde nivelul maxim este de 22,5 milioane euro.

Ajutoare de stat pentru întreprinderi ce își desfășoară activitatea în industria prelucrătoare având ca obiectiv dezvoltarea regională au fost acordate și de către Administrația Fondului pentru Mediu, Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, etc.

În cadrul **obiectivelor orizontale**, beneficiarii de ajutor de stat ce activează în industria prelucrătoare au obținut sprijin din partea autorităților publice pentru înființarea, dezvoltarea și modernizarea microîntreprinderilor și întreprinderilor mici și mijlocii, pentru restructurarea celor aflate în dificultate (ex: S.C. Chimcomplex S.A Borzești în anul 2011), pentru crearea de locuri de muncă și pregătirea profesională a angajaților.

Schemele de ajutor de stat administrate de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prevăzute de *Ordinul 211/2008*²⁰ pentru promovarea întreprinderilor mici și mijlocii au fost cele mai importante ca valoare; facilitățile de sprijin erau aferente măsurii 123 "Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere" din Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013.

²⁰ ORDIN nr. 211 din 25 martie 2008 privind aprobarea schemelor de ajutor de stat "Stimularea IMM-urilor care procesează produse agricole în vederea obținerii unor produse alimentare, altele decât cele prevăzute în anexa 1 la Tratatul CE, precum și a celor care desfășoară activități de procesare a produselor agricole în vederea obținerii și utilizării surselor de energie regenerabilă și a biocombustibililor" și "Stimularea microîntreprinderilor din domeniul prelucrării primare a produselor forestiere lemnoase și nelemnoase".

Obiectivele specifice ale celor două scheme de ajutor de stat vizau, în principal:

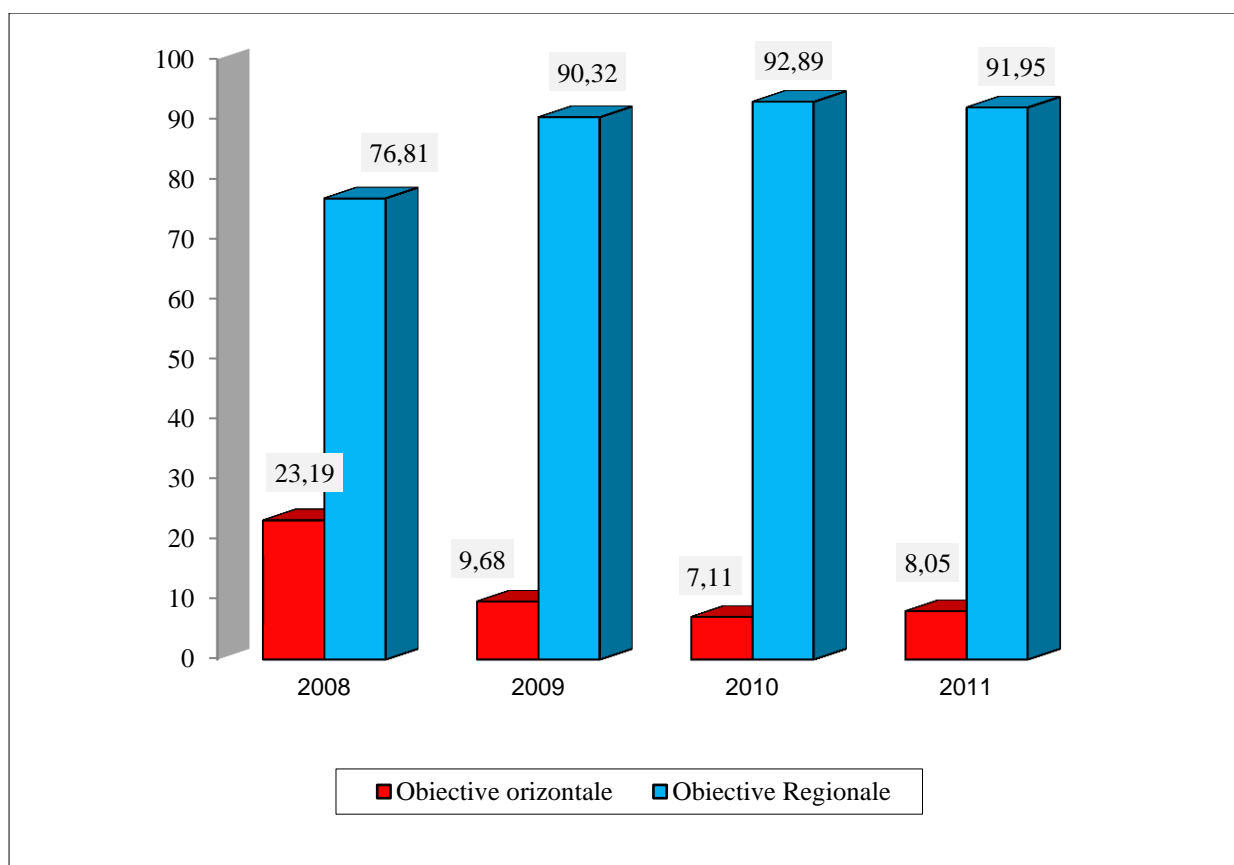
- a. introducerea și dezvoltarea tehnologiilor și procedeeelor pentru obținerea de produse alimentare, altele decât cele prevăzute de anexa 1 la Tratatul CE, precum și pentru obținerea și utilizarea surselor de energie regenerabilă și a biocombustibililor;
- b. adaptarea întreprinderilor la noile standarde comunitare, atât a activității de procesare, cât și celei de distribuție a produselor obținute;
- c. îmbunătățirea competitivității întreprinderilor sprijinite;
- d. creșterea calității produselor obținute și a siguranței alimentare;
- e. introducerea și dezvoltarea tehnologiilor și procedeeelor pentru obținerea de produse forestiere primare;
- f. adaptarea la noile standarde comunitare atât a activităților de prelucrare, procesare, cât și a celei de distribuție a produselor forestiere obținute;
- g. creșterea valorii adăugate a produselor forestiere cu impact asupra îmbunătățirii competitivității întreprinderilor sprijinite;
- h. creșterea calității produselor obținute și obținerea de noi produse forestiere primare, competitive, cu impact economic asupra procesării ulterioare în întreprinderi din domeniul industriei, a siguranței alimentare în cazul produselor destinate obținerii de alimente și sau medicamente;
- i. creșterea siguranței ocupaționale, menținerea biodiversității și protejarea mediului.

Măsurile de sprijin constau în alocări financiare nerambursabile din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de la bugetul național însă acestea nu pot depăși 50% din costurile eligibile ale fiecărui proiect.

Prin Graficul 4.1. ne putem forma o imagine clară asupra variațiilor celor două mari grupe ale obiectivelor generale pentru care s-au acordat ajutoare de stat în perioada 2009-2011, cât și structura ajutoarelor de stat destinate industriei prelucrătoare în funcție de fiecare grupă participantă.

Graficul 4.1.

Ajutorul de stat pentru industria prelucrătoare. Nivel și structură în funcție de obiectivul principal avut în vedere de către furnizorii de ajutor de stat în momentul acordării acestora, în perioada 2009 - 2011.

Acest tablou prezintă tendința generală, observată și în cadrul Uniunii Europene, de a direcționa ajutoarele de stat preponderent către obiective regionale, pentru reducerea disparităților dintre regiunile Uniunii prin sprijinirea și încurajarea dezvoltării de noi afaceri, mai ales în zonele defavorizate ale acesteia.

4.1.2. Ajutorul de stat acordat agenților economici ce își desfășoară activitatea în cadrul industriei extractive

Industria extractivă deține un rol important în economia României, asigurând materiile prime pentru multe sectoare industriale majore, precum construcțiile, metalurgia, petrochimia, sectorul energetic (peste 40% din producția de energie a țării noastre se realizează pe bază de cărbune, o resursă mult mai poluantă și mai dăunătoare mediului decât energia produsă din resurse regenerabile) etc.

Totodată, potrivit proiectului privind strategia minieră pentru perioada 2006 - 2020, elaborat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, starea infrastructurii și

a nivelului tehnologic în cadrul industriei extractive naționale diferă de la o întreprindere la alta, în funcție de capacitatea de finanțare a operatorilor minieri și de politica de intervenție a statului.

Astfel, dacă în **domeniul lignitului** se constată o creștere a nivelului tehnologic în cariere, prin reabilitarea liniilor tehnologice de carieră și haldă și îmbunătățirea infrastructurii carierelor, în **domeniul huilei** se constată o reducere a nivelului tehnologic, urmare a uzurii fizice avansate a majorității echipamentului minier, insuficienței dotări cu echipamente performante pentru tăierea cărbunelui, riscului crescut privind producerea accidentelor miniere, rămânerii în urmă în executarea lucrărilor de investiții, a lucrărilor de cercetare geologică, cu implicații directe asupra dezvoltării capacităților de producție viabile după anul 2010, construcții industriale dezafectate, în incintele miniere, urmare a restrângerii activității miniere.

În acest context, ajutoarele de stat acordate industriei extractive din România, în perioada 2008 - 2010, au continuat să dețină o pondere semnificativă (în medie peste 44,2% pentru perioada analizată) în total ajutor de stat național²¹, însă, pe viitor, politica Uniunii Europene este de încurajare a resurselor regenerabile de energie, de realizare a unei economii europene sigure și durabile, cu emisii scăzute de dioxid de carbon și cu un sprijin pe durată determinată, degresiv, pentru minele de cărbune necompetitive.

În anul 2011, industria extractivă nu a mai primit subvenții din partea Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, iar pentru perioada viitoare se vor acorda ajutoare numai pentru închiderea minelor de cărbune necompetitive și se vor limita strict la unitățile de producție care sunt planificate în mod irevocabil pentru închidere.

Ajutoarele de stat pentru industria extractivă, acordate în perioada 2008-2010, se regăsesc atât în categoria ajutoarelor acordate pentru obiective orizontale (protecția mediului - cheltuieli pentru ecologizări ca urmare a închiderii unor mine și cariere, salvare-restructurare), precum și în cadrul obiectivelor sectoriale (producția de cărbune - huilă, alte obiective sectoriale).

Ajutoarele de stat acordate în România, în perioada 2009 - 2011, pentru industria extractivă, sunt prezentate în Tabelul 4.3.

²¹ fără agricultură, pescuit, transport, SIEG, ajutoare de minimis și ajutoare de stat acordate în baza Cadrului Temporar

Tabel 4.3.**Volumul ajutoarelor de stat acordate industriei extractive*, în perioada 2009-2011**

	U.M.	2008	2009	2010	2011
TOTAL ajutor de stat pentru industria extractivă (prețuri curente)	Mii lei*	487.152,93	394.532,21	249.784,00	0,00
	Mii euro**	132.281,46	93.109,34	59.332,53	0,00
TOTAL ajutor de stat pentru industria extractivă (prețuri constante la nivelul anului 2008)	Mii lei***	487.152,93	378.629,76	226.048,87	0,00
Dinamica (pentru valorile exprimate în prețuri constante la nivelul anului 2008)	%	100	77,72	46,40	0,00
Ponderea ajutorului de stat pentru industria extractivă în total ajutor de stat național*	%	50,02	52,06	30,57	0,00

* exclusiv ajutoarele de stat acordate în agricultură, pescuit, transporturi, SIEG, ajutoare de minimis și ajutoare de stat acordate în baza Cadrului Temporar;

** calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa INSSE
(lei/euro anul 2008 = 3,6827; 2009 = 4,2373; 2010 = 4,2099; 2011 = 4,2379);

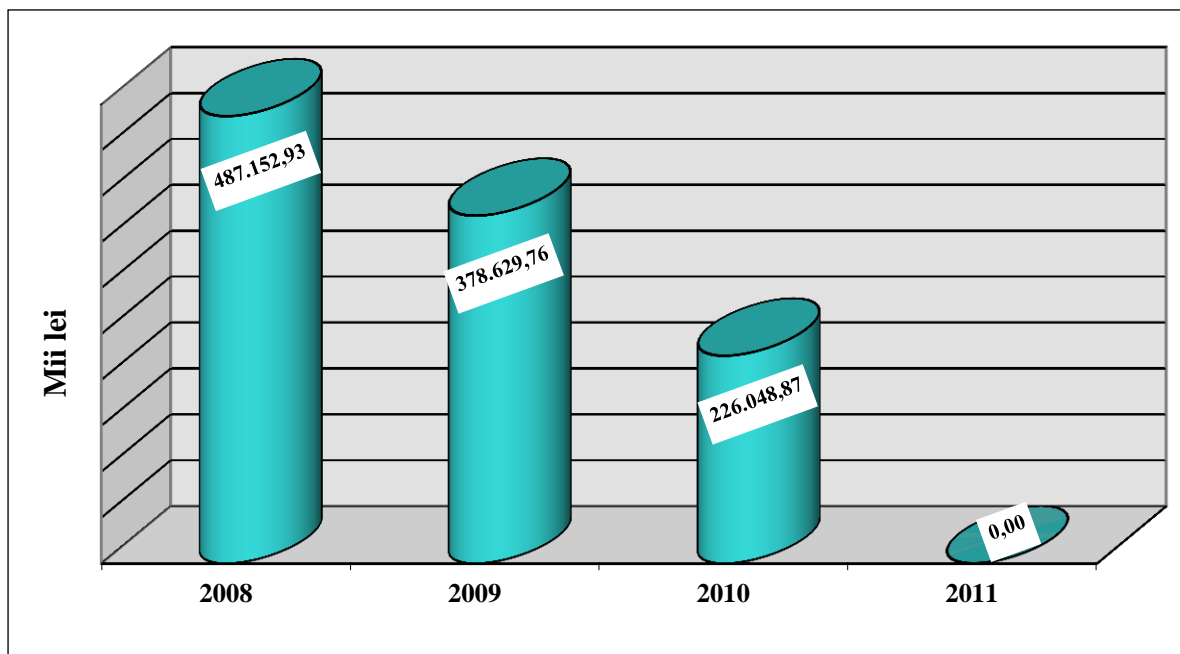
*** s-a utilizat deflatorul PIB pentru transformarea în prețuri constante 2008, sursa INSSE
(deflator PIB anul 2008= 100%; 2009 = 104,2%; 2009 = 110,5%; 2011= 119,4%).

Din tabelul 4.3. prezentat mai sus rezultă că, în perioada 2009 - 2011, ajutorul de stat acordat în cadrul industriei extractive (exprimat în prețuri constante 2008) a avut o evoluție descrescătoare, ajungând în anul 2010 la 46,40% din valoarea înregistrată în anul 2008 și cu o pondere de 30,57% în total ajutor de stat național în 2010, față de anul 2008 când se înregistra 50,02%.

În prețuri constante 2008, se observă și mai bine panta descendentă a acestor ajutoare de stat, de la o valoare de 487,2 mil. lei în anul 2008, la 226,04 mil. lei în anul 2010 (Graficul 4.2.).

Graficul 4.2.

Evoluția, în perioada 2009-2011, a ajutorului de stat pentru industria extractivă
(mii lei - exprimat în prețuri constante la nivelul anului 2008)

Situația ajutorului de stat, calculat pe salariat din industria extractivă, este prezentată în Tabelul 4.4. și în Graficul 4.3.

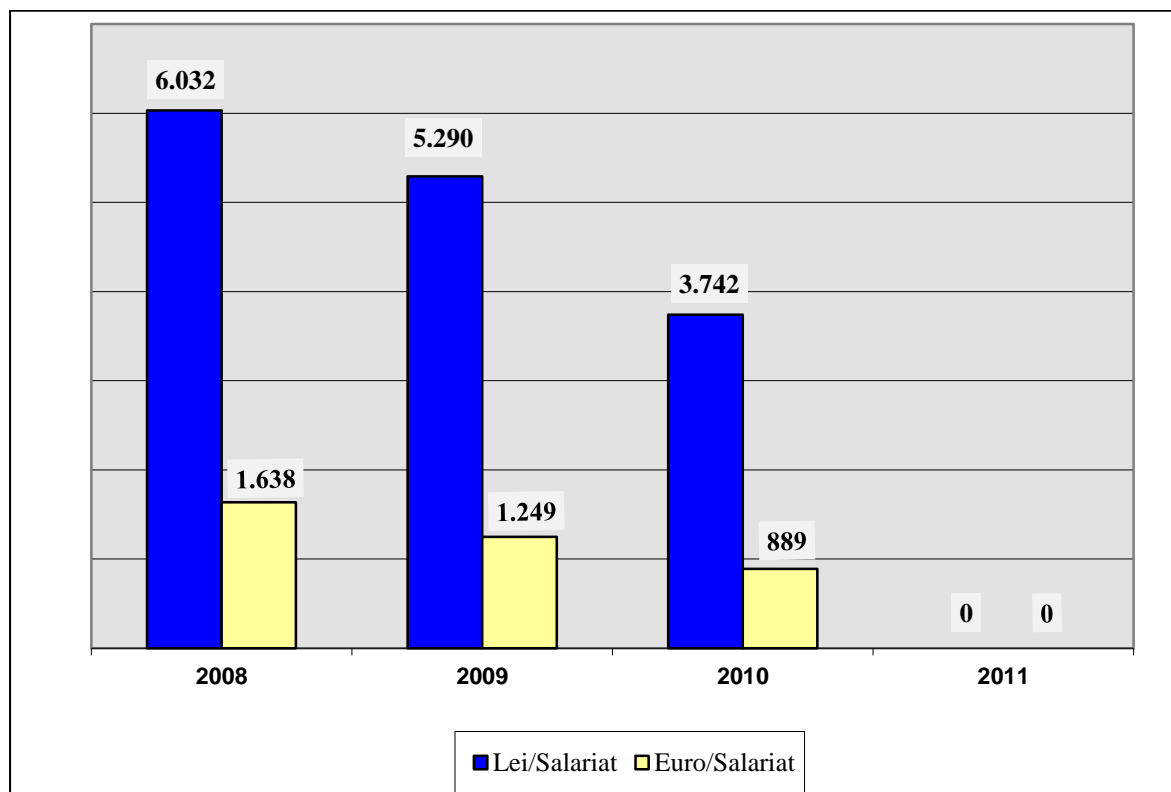
Tabel 4.4.

Evoluția ajutorului de stat calculat pe salariat din industria extractivă, în perioada 2009 - 2011

	U.M.	2008	2009	2010	2011
Total ajutor de stat pentru industria extractivă	Mii lei	487.152,93	394.532,21	249.784,00	0,00
	Mii euro	132.281,46	93.109,34	59.332,53	60.953,00
Număr mediu de salariați din industria extractivă	salariați	80.762	74.577	66.750	0,00
Cuantum anual al ajutorului de stat per salariat din industria extractivă	lei/salariat	6.031,96	5.290,27	3.742,08	0,00
	euro/salariat	1.637,92	1.248,50	888,88	0,00

Graficul 4.3.

Evoluția ajutorului de stat calculat pe salariat din industria extractivă, în perioada 2009 - 2011

În perioada 2008 - 2010, cuantumul ajutorului de stat acordat în cadrul industriei extractive pe salariat, exprimat atât în lei cât și în euro, a înregistrat o evoluție descrescătoare, de la 6.032 lei/salariat în anul 2008, la 3.742 lei/salariat în anul 2010.

Gruparea ajutoarelor de stat din industria extractivă, în funcție de obiectivul principal avut în vedere la alocare, în perioada 2009 - 2011, este prezentată în Tabelul 4.5.

Tabel 4.5.

Ajutorul de stat acordat industriei extractive pe obiective principale, în perioada 2009-2011

	UM	2008	2009	2010	2011
AJUTOR DE STAT ACORDAT INDUSTRIEI EXTRACTIVE					
TOTAL ajutor de stat pentru industria extractivă (prețuri curente)	Mii lei	487.152,93	394.532,21	249.784,00	0,00
	Mii euro	132.281,46	93.109,34	59.332,53	0,00
TOTAL ajutor de stat pentru industria extractivă (prețuri constante 2008)	Mii lei	422.509,05	328.503,05	199.031,08	0,00

OBIECTIVE ORIZONTALE					
TOTAL ajutor de stat acordat industriei extractive pentru obiective orizontale (prețuri curente)	Mii lei	64.506,03	30.144,70	0,00	0,00
	Mii euro	17.515,96	7.114,13	0,00	0,00
TOTAL ajutor de stat acordat industriei extractive pentru obiective orizontale (prețuri constante 2008)	Mii lei	55.946,25	25.099,67	0,00	0,00
Pondere în ajutorul de stat acordat industriei extractive	%	13,24	7,64	0,00	0,00
OBIECTIVE SECTORIALE					
TOTAL ajutor de stat acordat industriei extractive pentru obiective sectoriale (prețuri curente)	Mii lei	422.646,90	364.387,51	249.784,00	0,00
	Mii euro	114.765,50	85.995,21	59.332,53	0,00
TOTAL ajutor de stat acordat industriei extractive pentru obiective sectoriale (prețuri constante 2008)	Mii lei	366.562,79	303.403,42	199.031,08	0,00
Pondere în ajutorul de stat acordat industriei extractive	%	86,76	92,36	100,00	0,00

Din datele prezentate mai sus rezultă că, în anul 2010, ajutoarele de stat din industria extractivă au fost acordate numai pentru **obiective sectoriale**, respectiv numai ajutoare de stat pentru producția de cărbune (huilă), pentru Compania Națională a Huilei Petroșani.

În ceea ce privește ajutorul de stat acordat pentru **obiective orizontale** în cadrul industriei extractive, menționăm faptul că cea mai mare pondere este deținută de ajutoarele de stat acordate pentru **protecția mediului**, acordate în cea mai mare parte pentru **Societatea Comercială de Conservare și Închidere a Minelor Conversmin S.A. București**. Această societate de stat a fost înființată cu scopul realizării lucrărilor de închidere și conservare a minelor, precum și a celor de refacere a mediului (ecologizare). Facilitățile au fost acordate sub forma unor subvenții și transferuri prin legile bugetului de stat pentru anii 2008 și 2009.

4.1.2.1. Ajutoarele de stat acordate pentru industria cărbunelui

Contextul general al activităților din acest sector economic a fost stabilit prin proiectul privind *Strategia industriei miniere pentru perioada 2006 - 2020*, menționând următoarele priorități:

- necesitatea de continuare a restructurării capacităților de producție și a situației economico-financiare a operatorilor minieri;

- eliminarea pierderilor financiare și reducerea gradului subvențiilor, până la eliminarea acestora conform obligațiilor asumate de România prin Tratatul de aderare la U.E. privind susținerea activităților miniere;
- creșterea capacității autorităților publice locale în vederea implementării eficiente a programelor care să asigure reconstrucția socio-economică a zonelor afectate de oprirea activităților miniere.

Priorități specifice în domeniul **producției de lignit:**

- a) corelarea posibilităților de producție cu cererea pieței;
- b) sprijinirea creării de parteneriate public private pentru asigurarea finanțării;
- c) asigurarea cu prioritate a combustibilului pentru centralele furnizoare de agent termic;

Priorități specifice în domeniul **producției de uilă:**

- a) susținerea de către stat a reformei în scopul viabilizării activității;
- b) susținerea programelor pentru securitate și sănătate în muncă;
- c) punerea în valoare a gazului metan provenit din zăcămintele de uilă.

Ajutoarele de stat acordate industriei cărbunului sunt prezentate în Tabelul 4.6. și în Graficul 4.4.

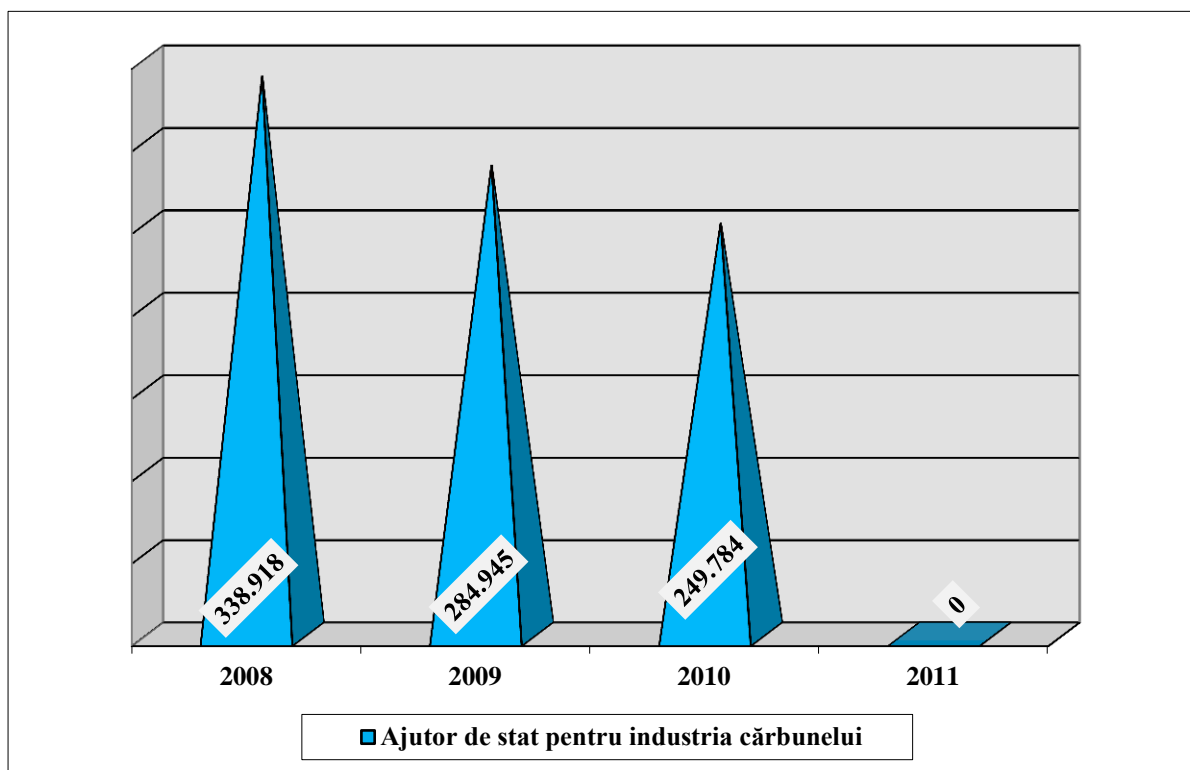
Tabel 4.6.

Volumul ajutoarelor de stat acordate pentru industria cărbunului, în perioada 2009 - 2011

	U.M.	2008	2009	2010	2011
TOTAL ajutor de stat pentru industria cărbunului (prețuri curente)	Mii lei	338.917,90	284.944,50	249.784,00	0,00
	Mii euro	92.029,73	67.246,71	59.332,53	0,00
TOTAL ajutor de stat pentru industria cărbunului (prețuri constante 2008)	Mii lei	338.917,90	273.459,21	223.048,87	0,00

Graficul 4.4.

Evoluția ajutorului de stat acordat industriei cărbunelui, în perioada 2009 - 2011 (mii lei, prețuri curente)

În perioada 2008 - 2011, volumul **ajutoarelor de stat acordate pentru industria cărbunelui** s-a redus, ajutoarele acordate acestui sector în anul 2010 (în prețuri constante 2008) reprezentând aproximativ 65,81% din ajutoarele de care a beneficiat această industrie în anul 2008.

Singurul beneficiar de ajutor de stat având ca obiectiv restructurarea industriei cărbunelui a fost **Companiei Națională a Huilei S.A. Petroșani**. Ajutorul de stat s-a concretizat prin acordarea de subvenții directe destinate acoperirii costurilor legate de producția curentă și a unor subvenții destinate acoperirii cheltuielilor sociale, de către Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri. Prin **Decizia nr. N 239/2007**, Comisia Europeană a decis că ajutorul de stat acordat nu va duce la denaturarea concurenței

dintre cumpărătorii și utilizatorii de cărbune din comunitatea europeană sau pe piața energiei electrice, interzise de art. 4 lit. d și e din Regulamentul privind industria cărbunelui²².

Evoluția ponderii ajutorului de stat acordat industriei cărbunelui în ajutorul de stat național este prezentată în Tabelul 4.7.

Tabel 4.7.

Ponderea ajutorului de stat acordat industriei cărbunelui în ajutorul de stat național, în perioada 2009 - 2011

	U.M.	2008	2009	2010	2011
Ajutorul de stat pentru industria cărbunelui	Mii lei	338.917,90	284.944,50	249.784,00	0,00
Ajutorul de stat național*	Mii lei	973.890,96	757.828,77	816.966,09	0,00
Ponderea ajutorului de stat pentru industria cărbunelui în ajutorul național	%	34,80	37,60	30,57	0,00

* exclusiv ajutoarele de stat acordate în agricultură, pescuit, transporturi, SIEG, ajutoare de minimis și ajutoare de stat acordate în baza Cadrului Temporar

O condiție principală prevăzută în decizia Comisiei Europene era ca ajutorul de stat acordat pentru Compania Națională a Huilei Petroșani, să scadă de la an la an în perioada 2007 - 2010; drept urmare, ajutorul de stat a scăzut de la 338,91 mil. lei în anul 2008 și o pondere de 34,80% în total ajutor de stat, la 249,78 mil. lei în anul 2010 și o pondere de 30,57% în total ajutor de stat național.

În contextul în care Regulamentul privind ajutorul de stat acordat pentru industria cărbunelui expira la 31 decembrie 2010, Comisia Europeană a considerat că datorită contribuției restrânse a cărbunelui subvenționat la sursele globale de energie, nu se mai justifică acordarea unor asemenea ajutoare de stat în vederea asigurării aprovizionării cu energie în țările U.E.

În acest sens, la data de 10 decembrie 2010, Consiliul Uniunii Europene, a emis **Decizia 2010/787/UE privind ajutorul de stat acordat pentru facilitarea închiderii minelor de cărbune necompetitive**, decizie ce marchează tranziția în sectorul cărbunelui, de la aplicarea de norme sectoriale, la aplicarea de norme generale privind ajutorul de stat, măsuri aplicabile tuturor sectoarelor economice.

²² Regulamentul nr. 1407/2002 al Consiliului din 23 iulie 2002 privind ajutorul de stat pentru industria cărbunelui

Începând cu anul 2011, ajutoarele de stat acordate întreprinderilor pentru acoperirea pierderilor aferente producției curente ale unităților de producție a cărbunelui, pot fi considerate compatibile cu piața internă numai dacă îndeplinesc următoarele condiții:

1. exploatarea unităților în cauză, de producție a cărbunelui trebuie să facă parte dintr-un plan de închidere al cărui termen limită nu depășește data de 31 decembrie 2018;
2. unitățile de producție a cărbunelui trebuie închise definitiv în conformitate cu planul de închidere;
3. ajutorul notificat nu trebuie să depășească diferența dintre costurile de producție previzibile și veniturile previzibile pentru un an carbonifer;
4. prin instituirea măsurilor de ajutor de stat prețul de revânzare al cărbunelui nu trebuie să atingă un nivel mai mic decât cel al cărbunelui de o calitate similară, provenit din terțe țări;
5. unitățile care vor beneficia de ajutor de stat pentru închidere trebuie să fi fost active până la 31 decembrie 2009;
6. cuantumul total al ajutorului acordat pentru închidere trebuie să aibă o tendință descrescătoare;
7. cuantumul total al ajutorului de stat acordat pentru închidere nu trebuie să depășească, pentru oricare an ulterior anului 2010, cuantumul ajutorului de stat acordat și autorizat de către Comisia Europeană în conformitate cu art. 4 și 5 din Regulamentul (C.E.) nr. 1407/2002 pentru anul 2010;
8. statele membre, prin furnizorii de ajutor de stat, trebuie să elaboreze un plan de măsuri care să aibă ca scop atenuarea impactului asupra mediului, a producției de cărbune, măsuri în domeniul eficienței energetice, al energiei regenerabile sau al captării și stocării dioxidului de carbon.

Situația ajutorului de stat calculat pe salariat din industria cărbunelui este prezentată în Tabelul 4.8. și în Graficul 4.5.

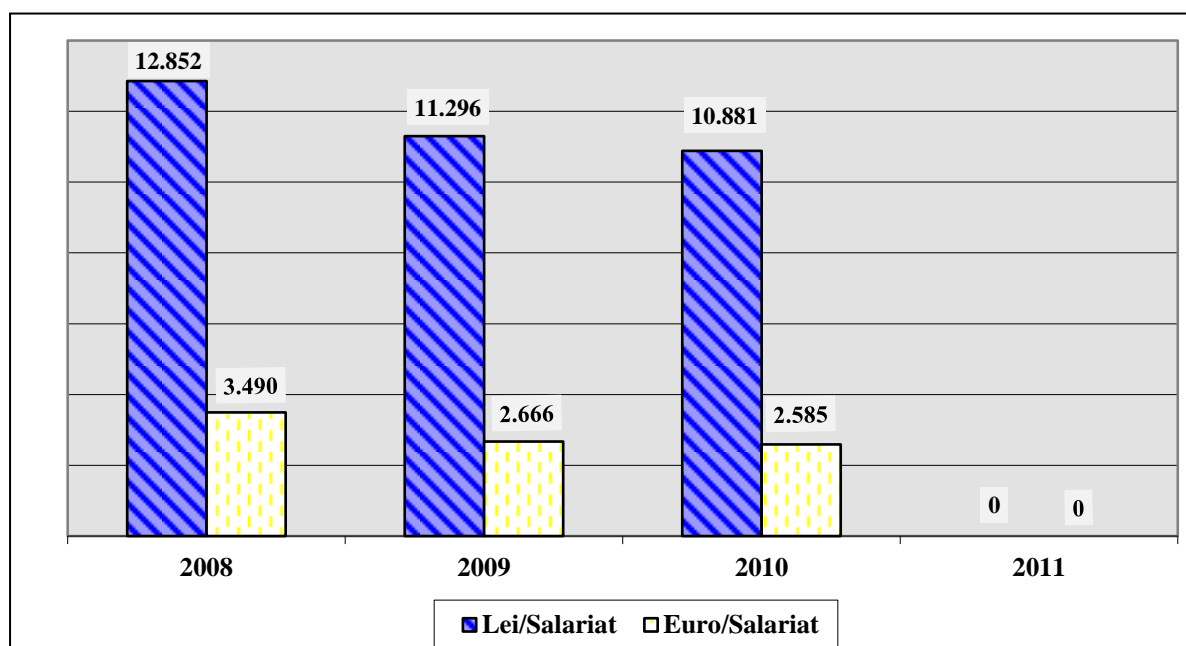
Tabel 4.8.

Evoluția ajutorului de stat calculat pe salariat din industria cărbunelui, în perioada 2009 - 2011

	U.M.	2008	2009	2010	2011
Ajutor de stat pentru industria cărbunelui	mii lei	338.917,90	284.944,50	249.784,00	0,00
	mii euro	92.029,73	67.246,71	59.332,53	0,00
Număr mediu de salariați din industria cărbunelui	salariați	26.371	25.225	22.957	21.893
Cuantum anual al ajutorului de stat per salariat din industria cărbunelui	lei/salariat	12.851,92	11.296,11	10.880,52	0,00
	euro/salariat	3.489,81	2.665,88	2.584,51	0,00

Graficul 4.5.

Evoluția ajutorului de stat calculat pe salariat din industria cărbunelui, în perioada 2009 - 2011

Cuantumul anual al **ajutorului de stat pe salariat din industria cărbunelui**, exprimat atât în mii lei cât și în mii euro, a înregistrat un trend descendent. Astfel:

- anul 2008 a fost anul de vârf al perioadei analizate, în care ajutorul pe salariat din industria cărbunelui a ajuns la 12.852 lei/salariat, respectiv 3.490 euro/salariat, pe fondul creșterii ajutorului pentru acest sector și al reducerii numărului de salariați față de perioada anterioară;

- în anul 2010, ajutorul de stat acordat industriei cărbunelui a continuat să se diminueze și mai mult, chiar pe fondul scăderii accentuate a numărului de salariați, a înregistrat valori mai mici, de 10.881 lei/salariat, respectiv 2.585 euro per/salariat).

4.1.3. Concluzii și perspective

- ajutoarele de stat acordate pentru **industria prelucrătoare** au crescut considerabil în anul 2011, pe fondul promovării schemelor de ajutor de stat având ca obiectiv principal de acordare dezvoltarea regională;
- în cadrul industriei prelucrătoare furnizorii de ajutor de stat trebuie să promoveze și alte ajutoare, respectiv **ajutoare de stat pentru protecția mediului, ajutoare de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare, crearea de locuri de muncă și ajutoare pentru formarea angajaților din cadrul industriei prelucrătoare;**
- în ceea ce privește ajutoarele de stat acordate pentru **industria extractivă**, se remarcă tendința descrescătoare a acestor ajutoare, însă furnizorii de ajutor de stat trebuie să inițieze noi scheme de ajutor de stat în **sprijinul salariaților disponibilizați din acest sector, având ca obiectiv reconversia profesională a foștilor mineri, crearea de noi locuri de muncă, promovarea antreprenoriatului;**
- totodată, pentru perioada următoare furnizorii de ajutor de stat trebuie să regândească **noi modalități de sprijin al sectorului cărbunelui**, atragere de investiții private prin **crearea unor parteneriate public private;**
- energia electrică produsă în termocentrale care folosesc cărbune va reprezenta, în perioada 2012 – 2020, circa **35 - 40% din totalul energiei electrice** produse în România, în condițiile în care Comisia Europeană dorește promovarea resurselor ecologice în domeniul producției de energie, mai puțin dăunătoare mediului înconjurător;
- pe viitor se vor acorda numai **ajutoare de stat pentru închiderea minelor** ineficiente din punct de vedere economic și pentru protecția șomerilor din zonele afectate de aceste închideri.

4.2. AJUTORUL DE STAT ACORDAT AGRICULTURII, ÎN PERIOADA 2009 - 2011

4.2.1. Volum și tendințe

În ceea ce privește reglementările aplicabile în România în domeniul ajutorului de stat acordat agriculturii, România trebuie să respecte acquis-ul comunitar conform Art. 87 – 89 din Tratatul U.E, precum și “Linii directoare comunitare pentru ajutorul de stat din sectorul agricol”, așa cum s-a angajat prin Documentul de Poziție al României, Capitolul 7 – AGRICULTURA din Tratatul U.E.

Astfel, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, gestionează problematica specifică privind ajutoarele de stat, cu mențiunea că, prin excepție, Consiliul Concurenței asigură colectarea datelor și informațiilor necesare elaborării anuale a *Inventarului național privind ajutoarele de stat acordate în România*, inclusiv cele din agricultură.

Agricultura, în România, ocupă un loc din ce în ce mai important la nivelul economiei naționale, reușind să contribuie consistent la Produsul Intern Brut, aspect ce poate fi urmărit în tabelul următor (Tabelul 4.9.):

Tabel 4.9. Contribuția agriculturii la volumul Produsului Intern Brut din România în perioada 2009 – 2011.

AGRICULTURA	UM	2008	2009	2010	2011
Valoarea Produsului Intern Brut în România – prețuri curente -	milioane lei	514.700,0	501.139,4	522.561,1	578.551,9
Valoarea Agriculturii în Produsul Intern Brut din Romania – prețuri curente -	milioane lei	33.455,5	29.066,1	31.353,6	48.019,8
Pondereea Agriculturii în Produsul Intern Brut	%	6,5	5,8	6,0	8,3

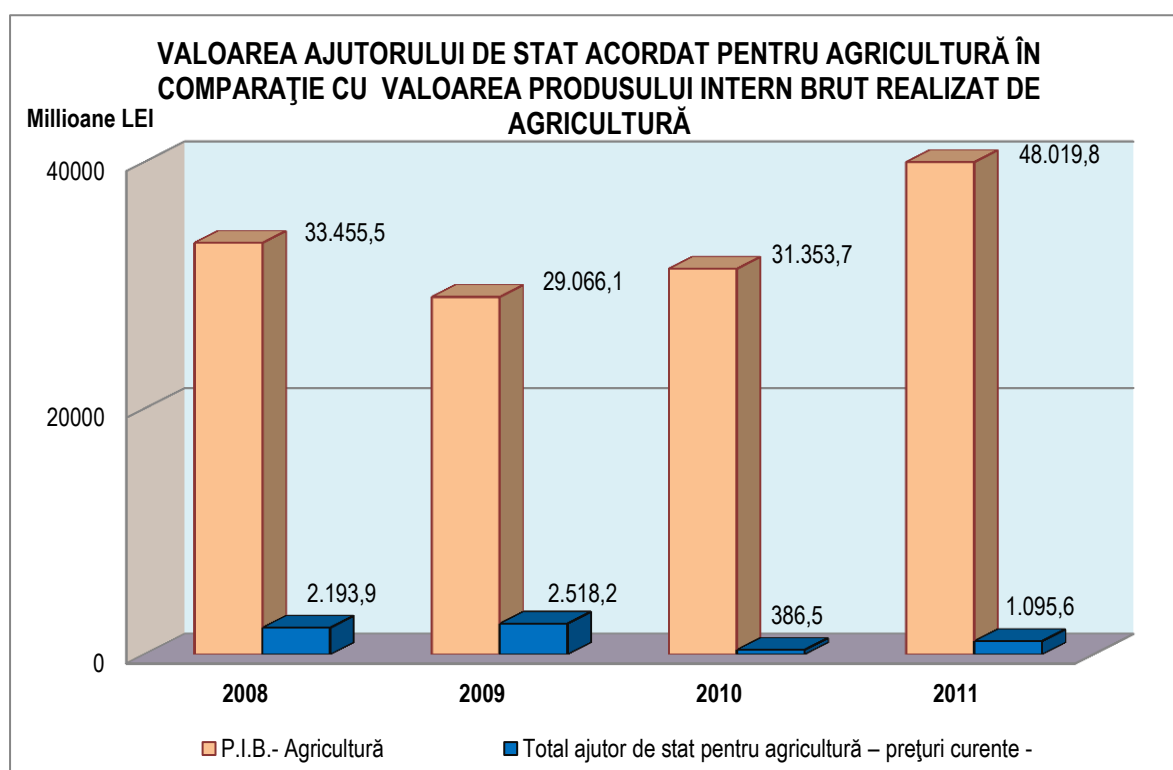
Deși în statele puternic industrializate ale Uniunii Europene aportul la formarea Produsului Intern Brut al agriculturii nu depășește 4%, nu se poate considera implicit faptul că domeniul agricol nu este unul foarte bine dezvoltat și tehnologizat. În acest context, după unii analiști, tendința ca agricultura României să urce în următorii ani spre 12% aport în Produsul Intern Brut, nu este văzută foarte favorabil în raport cu faptul că, în acest domeniu, factorii climatici pot destabiliza grav producțiile transferând astfel o cădere drastică PIB-ului în cazul unui an agricol ratat.

O particularitate periculoasă pentru agricultura din România este faptul că populația implicată în activități de producție agricole, este într-un procent mai mare de 20% din totalul

populației, comparativ cu Europa de Vest, unde cifrele se situează între 1,4% în Marea Britanie și 3,4% în Germania, suprapusă și peste faptul că dimensiunea medie a unei exploatații românești este de numai 3,5 hectare față de 52,6 hectare în Franța, 55,8 hectare în Germania, 9,6 hectare în Polonia sau 8 hectare în Ungaria.

Urmărind graficul de mai jos, în perioada supusă analizei, se poate observa că acordarea ajutorului de stat pentru agricultură nu condiționalizează major evoluția Produsului Intern Brut realizat de aceasta.

Graficul 4.6. Produsul Intern Brut în raport cu ajutorul de stat în perioada 2009 - 2011.

Concret, tocmai datorită factorilor arătați mai sus, observăm că, în anul 2008, în timp ce agricultura a primit ajutoare de stat ce reprezentau 6,56% din valoarea PIB-ului realizat de aceasta, în contrapartidă, în anul 2011 ajutorul de stat a reprezentat numai 2,28% din cele peste 48 milioane lei realizate.

Se poate concluziona că, realizarea unor corelații directe între cei doi indicatori nu pot fi stabilite și previzionate, mai ales în contextul în care schimbările climatice, atât de teoretizate în ultimul timp, încep să devină realitate, producând efecte negative din ce în ce mai vizibile pe teritoriul României.

Pentru a desprinde o imagine de ansamblu asupra tendințelor și a caracteristicii ajutorului

de stat acordat pentru agricultură, putem urmări, în tabelul de mai jos (Tabelul 4.10.), ansamblul principalilor indicatori care caracterizează evoluția volumului ajutorului de stat acordat pentru agricultură în perioada 2009 – 2011.

Tabel 4.10. Ajutorul de stat acordat agriculturii în perioada 2009 – 2011.

AGRICULTURA	UM	2008	2009	2010	2011
Total ajutor de stat pentru agricultură – prețuri curente -	mii lei	2.193.895,00	2.518.246,23	386.473,00	1.095.620,00
	mii euro	595.730,04	594.304,45	91.800,99	258.529,00
Dinamica ajutorului de stat acordat pentru agricultură - prețuri 2008 -	mii lei prețuri 2008	2.193.895,00	2.416.308,20	349.762,60	917.569,90
	%	100,00	110,10	15,90	41,80
Cuantumul anual al ajutorului de stat pe salariat din agricultură	lei/salariat	20.930,32	22.876,72	4.060,23	11.507,40
	euro/salariat	5.683,42	5.398,89	964,45	2.715,40
Cuantumul anual al ajutorului de stat pe persoană ocupată în agricultură	lei/persoană ocupată	921,80	1.044,61	158,40	449,91
	euro/persoană ocupată	250,31	246,53	37,62	106,16
Pondere ajutorului de stat pentru agricultură în ajutorul de stat național (exclusiv ajutorul pentru SIEG-uri și minimis)	%	41,76	44,55	10,50	21,50

În prețuri curente, se remarcă la nivelul anului 2011 o scădere consistentă a valorii ajutorului de stat acordat pentru agricultură, până la 1.095,6 milioane lei de la 2.518,2 milioane lei cât se înregistra în anul 2009. Totuși, față de anul anterior, în anul 2011 s-au acordat ajutoare de stat în domeniul agriculturii de peste 2,6 ori mai mari, urmare a revenirii economiei la nivel intern după criza economică globală ce a afectat și România.

În paralel cu revenirea pe ansamblu a economiei interne, cererea pentru produse de origine agricolă a cunoscut o concentrare asupra produselor de calitate superioară, determinând astfel fermierii să realizeze concentrări organizaționale de profil și să reușească, în acest fel, să-și facă auzite din ce în ce mai pregnant nevoile de subvenționare la niveluri apropiate de cele din restul Uniunii Europene. În acest context, pentru a putea valorifica producția vegetală la cote superioare, Guvernul a venit în sprijinul fermierilor acordând peste 63% din totalul ajutorului pentru agricultură în anul 2011 pentru realizarea angajamentelor asumate în favoarea bunăstării și protecției pasărilor și porcilor în conformitate cu schemele de ajutor de stat N 342/2010, respectiv N 341/2010.

Observăm că, pe ansamblu, în prețuri constante 2008, evoluția ajutorului de stat acordat agriculturii în perioada analizată, se înscrie pe un trend puternic crescător în anul de raportare 2011, trend care conform estimărilor noastre se va păstra și în anul următor (2012) ca urmare a angajamentelor ferme ale Guvernului în ceea ce privește politica agricolă.

Față de anul de referință al studiului, în anul 2011 ajutorul de stat a pierdut circa 58,2 puncte procentuale, dar anul agricol 2008 nu poate fi considerat ca fiind unul normal din punctul de vedere al condițiilor pedo-climatice, condiții care au cauzat grave pierderi de producție în randul fermierilor.

În ansamblu, ponderea ajutorului de stat acordat agriculturii în ajutorul de stat național (inclusiv agricultura, pescuitul și transporturile) a crescut până la 21,50% în anul 2011, față de anul 2010 când reprezenta numai 10,50 % din acesta, dar în prețuri constante 2008, înregistrăm o creștere efectivă a cuantumului alocațiilor de peste 2,6 ori.

Astfel, anul 2010 deține recordul negativ al intervalului studiat, valorile celorlalți indicatori înregistrează pe toate liniile cele mai mici cotații din întregul tabel față de anul de referință (2008), când în România fermierii puteau obține ajutoare de stat de natură fiscală grație unei perioade tranzitorii permissive care a încetat la data de 31 decembrie 2009.

În acest context, ajutorul de stat pentru un salariat a atins, în anul 2010, valoarea de numai 946,45 euro și a crescut până la 2.715,40 euro, în anul 2011, fără a avea un corespondent în diminuarea numărului de salariați din această ramură.

Păstrând referința la moneda unică europeană (euro), se constată faptul că, ajutorul de stat aferent aceluiași indicator, la nivelul anului 2011, se încadrează într-o tendiță de scădere consistentă față de anii 2008 și 2009 când valoarea alocată era de 5,68 mii euro/salariat în anul 2008, respectiv de 5,39 mii euro/salariat în anul 2009.

Conform definiției²³ din legislația națională, zona rurală din România cuprinde 87,1% din teritoriul țării și include 45% din populație (Institutului Național de Statistică²⁴), respectiv 9,6 milioane de locuitori (Sursa: INS 2011).

²³ Din punct de vedere administrativ, teritoriul României este organizat, la nivel NUTS 5, în 319 localități (dintre care 103 municipii – cele mai importante orașe), care formează zona urbană, și 2.851 comune, care constituie zona rurală (la 31 decembrie 2005), conform Legii 350/2001 privind amenajarea teritorială și urbanismul și Legii 351/2001 referitoare la aprobarea Planului Național de Amenajare Teritorială. La rândul lor, comunele sunt, în majoritatea lor, formate din mai multe sate (existând, în total, 12.946 sate), care nu au responsabilități administrative. Pentru ca o comună să devină oraș trebuie aprobată o lege specifică. Orașele și comunele sunt grupate în județe (nivel NUTS3), care au funcții administrative. Cele 42 județe sunt grupate în 8 regiuni de dezvoltare (NUTS2) care nu au funcții administrative.

²⁴ În prezent, România dispune de o bază de date care cuprinde indicatorii relevanți ai zonelor rurale, definiți conform legislației naționale. Analiza din Planul Național Strategic se bazează pe acești indicatori; în viitor, se va examina posibilitatea aplicării metodologiei OCDE.

Deși procesul de urbanizare a populației prin migrarea acesteia către zona orășenească înregistrează o diminuare față de anii 90, densitatea medie a populației din zonele rurale a rămas relativ constantă de-a lungul anilor (la circa 45,1 locuitori/km²). Această situație impune o atenție sporită asupra organizării și sprijinirii economiei românești întrucât restructurarea agriculturii și revitalizarea economiei rurale pot constitui pârgii importante de dezvoltare.

În acest context, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale a lansat spre sfârșitul anului 2011, cea de-a șasea sesiune de cereri de proiecte pentru Măsura 112 – *Instalarea tinerilor fermieri*, program prin care se urmărește îmbunătățirea și creșterea competitivității sectorului agricol prin promovarea instalării tinerilor fermieri în vârstă de până la 40 de ani, în mediul rural.

În perioada 2009 - 2011, pentru sectorul piscicol, în cadrul procesului de inventariere a ajutoarelor de stat acordate în România, nu au fost raportate ajutoare de stat, deși producția piscicolă a României a înregistrat modificări succesive, înregistrând un maxim de 17.151 tone în anul 2009, după care a scăzut la 15.184 tone în anul 2010, apoi reducându-se semnificativ în anul 2011, până la 11.593 tone context care evidențiază impactul negativ al crizei economico-financiare care a afectat și România prin contractarea consumului de alimente, bunuri și servicii.

În perioada analizată, în acest sector, implicarea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale s-a concentrat mai ales pe implementarea proiectelor finanțate prin Axa 2 a POP²⁵ 2007-2013, prin care se estimează că se vor crea un număr de 832 noi locuri de muncă în acvacultură și procesare (73,6% în acvacultură și 26,4% în procesare).

4.2.2. Furnizorii de ajutor de stat

Aderarea României la Uniunea Europeană, a adus în zona concurenței și a ajutorului de stat o serie de reguli noi, fapt pentru care, concentrarea ajutoarelor de stat acordate domeniului agriculturii s-a manifestat treptat încă din anul 2007 și a devenit 'monopolul' Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale după sfârșitul anului 2009 când a încetat perioada de tranziție permisivă în ceea ce privește mai ales ajutorul de stat de natură fiscală.

Astfel, din anul 2010 nu mai discutăm de o diversitate de organisme, autorități publice

²⁵ Programul Operațional pentru Pescuit, România 2007-2013.

centrale sau locale, ci numai despre un singur minister, structură care gestionează un volum mare de fonduri naționale și comunitare și realizează un impact economic major.

În această situație, nu numai dimensiunea economică face din Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale un organism de importanță strategică pentru România, cât și ponderea populației ocupate în sectorul agricol sau conex care atinge circa 2,4 milioane de persoane.

În tabelul următor se observă participarea furnizorilor de ajutor de stat în intervalul studiat la susținerea cu ajutoare de stat a ajutorului de stat acordat pentru agricultură în perioada 2009 – 2011.

Tabel 4.11. Furnizorii de ajutor de stat pentru agricultură.

FURNIZORUL	2008		2009		2010		2011	
	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
MADR	2.186.813,0	99,68	2.493.812,0	99,03	386.473,0	100,0	1.095.620,0	100,0
MFP	106,00	0,00	7.892,95	0,31	0,0	0,0	0,0	0,0
ALȚII	6.976,00	0,32	16.541,29	0,31	0,0	0,0	0,0	0,0
TOTAL	2.193.895,0	100,0	2.518.246,23	100,0	386.473,0	100,0	1.095.620,0	100,0

În anii 2010 și 2011, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale a ramas practic singurul furnizor de ajutor de stat din țară pentru agricultură și *acordă ajutoare în baza Hotărârii Guvernului nr. 408 din 28 aprilie 2010 privind aprobarea acordării unui ajutor de stat pentru motorina utilizată în agricultură*, notificată Comisiei Europene (N 155/2010). Schema este aplicabilă până la data de 31 decembrie 2012, iar ajutoarele acordate în baza ei dețin o pondere de 48,1% în totalul ajutorului de stat acordat în anul 2010 și înregistrează o scădere până la 23,04% în anul 2012.

Această schemă de ajutor de stat prevede reducerea accizelor la motorina utilizată în agricultură, prin reducerea nivelului accizelor la echivalentul în lei a 21 EUR/1000 litri, față de rata cuprinsă între 293,215 Euro/1000 litri în anul 2010 și 309 Euro/1000 litri în anul 2012, pentru o cantitate totală anuală de maxim 700.646 mii litri.

De asemenea, o pondere însemnată a deținut, în anul 2011, *Hotărârea de Guvern nr. 838 din 11 august 2010 privind aprobarea normelor metodologice de acordare a ajutoarelor de stat pentru realizarea angajamentelor asumate voluntar în favoarea bunăstării păsărilor*, măsură care vizează stimularea creșterii competitivității sectorului avicol românesc și atingerea obiectivelor europene privind bunăstarea animalelor, prin acoperirea costurilor

suplimentare și a pierderii de venituri datorate angajamentelor asumate pe bază voluntară pentru o perioadă de 5 ani, prin aplicarea unor măsuri, altele decât măsurile tehnologice obligatorii care asigură bunăstarea. Valoarea ajutorului de stat acordat în baza acestui act normativ a depășit suma de 388 milioane lei, echivalentul a peste 35,4% din totalul ajutorului acordat în anul 2011.

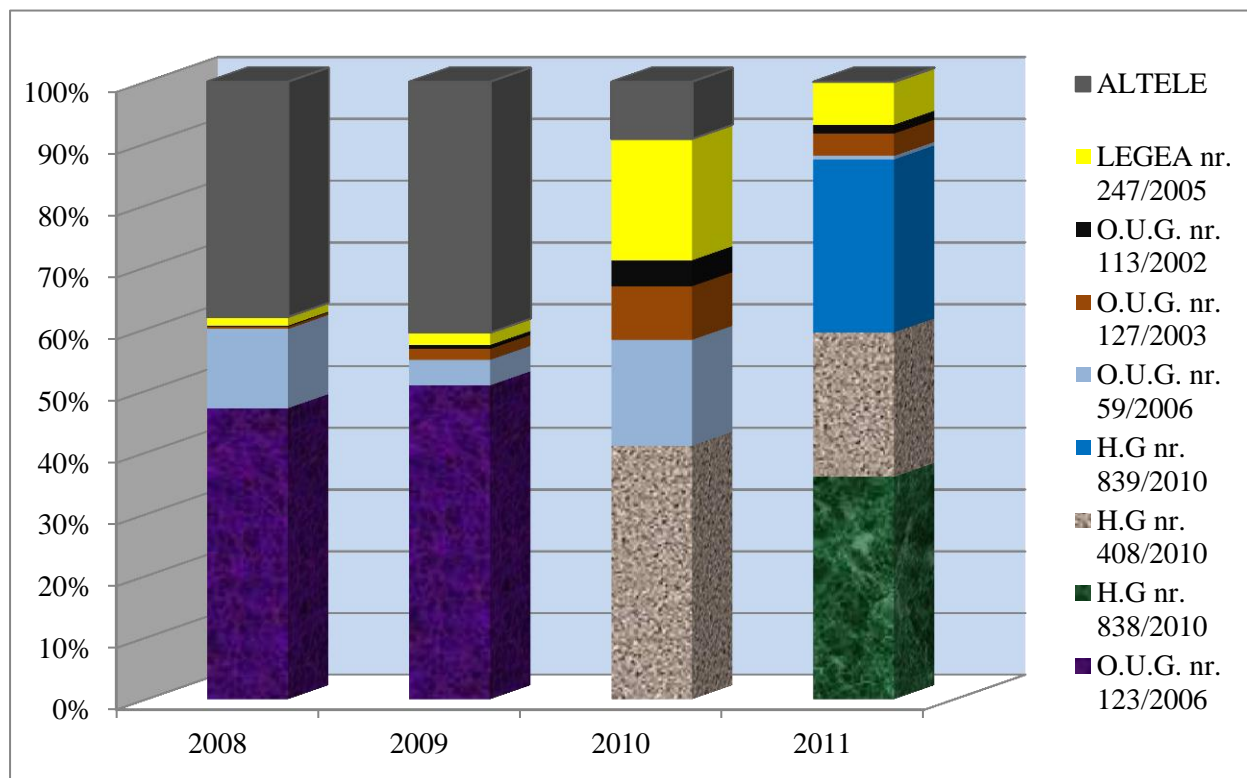
Legea nr. 247 din 19 iulie 2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, prin Norme metodologice de aplicare a prevederilor titlului XI “Renta viageră agricolă”, aprobate prin Ordin comun MAPDR și MFP nr. 1272/26503/2005 a deținut poziția a patra ca pondere în ajutorul de stat acordat în anul 2010 cu peste 74,6 milioane lei, reprezentând 6,81%.

Trebuie amintit și faptul că în anul 2011 o contribuție mai redusă în susținerea agriculturii o are ajutorul de stat acordat prin Ordinul nr.12 din 25.01.2010 privind aprobarea “Schemei de ajutor de stat ”Stimularea dezvoltării regionale prin realizarea de investiții pentru procesarea produselor agricole și forestiere în vederea obținerii de produse neagricole“, schemă notificată la Comisia Europeană cu numărul N 578/2009 care prevede sprijinul public nerambursabil compus din 80% contribuție comunitară – FEADR și 20% contribuție națională - bugetul de stat.

Această schemă de ajutor de stat se preconizează ca pentru anii următori să reprezinte un instrument determinant în continuarea activităților fermierilor pentru ridicarea pe trepte superioare a producțiilor primare din punctul de vedere al încasărilor acestora prin punerea pe piață de produse cu valoare economică crescută.

Realizarea unei radiografii elocvente în scopul obținerii unei imagini concludente cu privire la actele normative care conțin măsuri de ajutor de stat, prin prezentarea graficului următor, pune în evidență ponderea nivelului ajutorului de stat acordat de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale defalcată pentru fiecare dintre anii de raportare cuprinși în intervalul analizat.

Graficul 4.7. Ponderea principalelor acte normative în totalul ajutorului de stat acordat în perioada 2009 - 2011.

4.2.3. Domenii beneficiare

Ajutorul de stat acordat în România pentru agricultură trebuie să fie în concordanță cu noile orientări politice ale PAC (politica agricolă comună) care țin seama de competitivitatea, factorul ecologic și productivitatea pe fondul riscului de pătrundere masivă în piața europeană a produselor din Asia și Africa, unde peste 500 de milioane de exploatații mici ar putea genera un impact major în cazul creșterii productivității acestora. Echilibrul cât și satisfacerea nevoilor acute a unor domenii de activitate beneficiare de sprijin din partea statului prin acordarea de ajutoare de stat necesită o monitorizare permanentă și ajustări în timp real al acestei ramuri economice.

Pentru perioada 2009 – 2011 distribuția ajutorului de stat acordat agriculturii exprimată prin cuantumul alocat anual cât și ponderea acestuia, pentru principalele domenii de activitate din agricultură sunt prezentate în tabelul 4.12.

Tabel 4.12. Ajutorul de stat acordat în agricultură pe domenii de activitate.

DOMENIUL	2008		2009		2010		2011	
	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
Sectorul vegetal	402.061,0	18,33	465.834,2	18,50	75.880,0	19,63	269.340,0	24,58
Zootehnie	934.000,0	42,57	1.067.912,0	42,41	49.740,0	12,87	745.010,0	68,00
Dezvoltare Rurală	411.250,0	18,75	635.430,0	25,23	66.240,0	17,14	80.720,0	7,36
Îmbunătățiri funciare	155.480,0	7,09	226.430,0	8,99	0,0	0,00	0,0	0,00
Cercetare	43.491,0	1,98	7.920,0	0,32	8.710,0	2,25	0,0	0,00
Silvicultură	39.349,0	1,79	21.780,0	0,86	0,0	0,00	0,0	0,00
Calamități/Seceta	13.290,0	0,61	16.300,0	0,65	99,0	0,03	0,0	0,00
Alte domenii	194.974,0	8,88	76.640,0	3,04	185.804,0	48,08	650,0	0,06
TOTAL	2.193.895,0	100,0	2.518.246,2	100,0	386.473,0	100,0	1.095.620,0	100,0

În anul de raportare 2011, ajutorul de stat acordat pentru **zootehnie** marchează o creștere substanțială față de anul 2010, atât ca pondere în totalul domeniilor beneficiare cât mai ales ca valoare absolută. Alocările pentru zootehnie au reprezentat, la nivelul anului 2011, o prioritate absolută în contextul necesității impetuoase de a salva multe ferme de la un faliment sigur datorită neputinței acestora de a asigura standardele europene necesare creșterii unor specii de animale.

În acest caz, prin *Hotărârea Guvernului nr. 838 din 11 august 2010 privind aprobarea normelor metodologice de acordare a ajutoarelor de stat pentru realizarea angajamentelor asumate voluntar în favoarea bunăstării păsărilor* au fost acordate fermierilor ajutoare în valoare de 388,7 milioane lei, ceea ce reprezintă circa 35,5 % din totalul ajutorului acordat agriculturii.

O cotă importantă, de 23 de procente, deține în cadrul sectorului **vegetal** și ajutorul acordat pentru achiziționarea carburantului necesar lucrărilor agricole sub forma unei compensări a unei părți din acciza la motorină, ajutor instituit de *Hotărârea nr. 408 din 28 aprilie 2010 privind aprobarea acordării unui ajutor de stat pentru motorina utilizată în agricultură* care depășeste 252 milioane lei.

Se observă că la nivelul anului 2011, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și-a concentrat bugetul disponibil, pentru injectarea ajutoarelor de stat în zona zootehniei și a culturilor vegetale, acestea însumând o pondere de 92% în totalul ajutorului de stat acordat.

Anul 2011 se poate spune ca a fost un an bun pentru agricultura națională, dacă se ia în calcul valoarea adăugată brută realizată de aceasta în cadrul economiei naționale susținută de creșterea cu 24,4%, de la 16,713 milioane tone în 2010, la 20,785 milioane tone în 2011 cereale recoltate în care a predominat cultura porumbului și cea a grâului (49,8%, respectiv 36,8% din suprafața totală cultivată cu cereale (sursa:INS)).

Pentru Programul de stimulare a înnoirii Parcului național de tractoare și mașini agricole autopropulsate, lansat în toamna anului 2011, în baza Ordinului ministrului nr. 1995 din 28 iulie 2011 pentru aprobarea Ghidului de finanțare publicat în M. Of. Nr. 577 din august 2011, care are ca obiectiv finanțarea nerambursabilă din Fondul pentru mediu, acordată sub forma unei prime de casare, pentru achiziționarea tractoarelor și mașinilor agricole autopropulsate noi, mai puțin poluante, în schimbul predării spre casare a tractoarelor și mașinilor agricole autopropulsate uzate, s-a propus un buget de peste 51 milioane lei, dar din cauza suprapunerii cu campania agricolă de toamnă, ajutorul acordat efectiv s-a limitat la un quantum de numai 0,65 milioane lei, ceea ce a reprezentat doar 0,06% pondere în totalul ajutorului de stat acordat în anul 2011.

Întrucât în anul agricol 2010 – 2011 nu s-au înregistrat fenomene meteorologice grele sau extreme, pentru *calamități naturale și secetă*, nu au fost acordate ajutoare de stat, bugetul aferent unor asemenea măsuri a fost redirectionat către celelalte obiective agricole.

4.2.4. Instrumente financiare utilizate

În perioada 2009 - 2011, instrumentele financiare cele mai utilizate de către furnizorii de ajutor de stat, prin care s-au acordat ajutoare de stat pentru agricultură, au fost ca și în perioada trecută granturile nerambursabile și subvențiile.

Utilizarea unor instrumente financiare adecvate pentru sprijinul agriculturii în contextul particular al României, care, deși în anul 2011 a beneficiat de o recoltă de circa 21 milioane tone cereale, dar a realizat randamente la unitatea de suprafață (cca. 4 tone/ha) inferioare față de state precum Anglia, Franța sau Germania (peste 6 tone/ha), trebuie să ajute fermierii la o formare brută de capital mai rapidă și la deținerea unui stoc de cash-flow permanent în scopul creșterii independenței financiare a acestora, cel puțin pentru realizarea producțiilor curente.

Distribuția structurii ajutorului de stat acordat agriculturii, în perioada 2009 -2011, în

funcție de instrumentele financiare utilizate, este prezentată în Tabelul 4.13.

Tabel 4.13. Structura ajutorului de stat acordat în agricultură în funcție de natura ajutorului.

%

Natura ajutorului (tipuri de instrumente)	2008	2009	2010	2011
A1 - subvenții, alocații, prime, subvenționarea dobânzii, alte sume nerambursabile	99,55	98,96	100,0	100,0
A2 - scutiri/reduceri de la plata obligațiilor fiscale	0,45	0,27	0,00	0,00
B1 - participarea cu capital a statului	0,00	0,00	0,00	0,00
C1 - scutiri de dobândă la creditele bugetare	0,00	0,00	0,00	0,00
C2 - scutiri/reduceri de la plata majorărilor de întârziere și a penalităților aferente	0,00	0,76	0,00	0,00
D1 - acordarea de garanții de stat	0,00	0,00	0,00	0,00
TOTAL	100,00	100,00	100,00	100,00

Datele din tabelul 4.13. relevă faptul că ajutoarele de stat pentru agricultură au fost acordate în proporție de peste 98% în anul 2009 sub formă de *plăți directe* (pentru producția curentă, *plăți compensatorii, subvenții*) iar în anul 2011 au reprezentat 100% în total ajutor de stat acordat în agricultură.

Totuși, subvențiile au reprezentat baza ierarhiei ajutorului de stat acordat pentru agricultură, acestea fiind calculate fie pe unitatea de produs, fie la suprafață, sau pe cap de animal în cadrul zootehniei.

Întrucât subvențiile se remarcă negativ din perspectiva contribuabilului, în contrabalans acestea reprezintă stimulentele preferate de către utilizatori datorită faptului că sunt mult mai accesibile din perspectiva birocratică percepută de fermieri.

La momentul actual al dezvoltării agriculturii românești, Guvernul nu ar trebui să elimine subvențiile întrucât pe de o parte, prețul pentru consumatorii finali poate fi menținut la un nivel rezonabil, veniturile producătorilor pot fi predictibile, iar cererea produselor astfel subvenționate poate rămâne relativ constantă, iar producătorii pot fi încredințați că pentru anumite categorii de produse sunt încurajați să mențină sau să dezvolte capacitățile de producție.

Sintetic, se remarcă cu ușurință faptul că în anii 2010 și 2011 grupa instrumentelor financiare de tip **A1** a deținut în solidar o pondere de 100% față de anul 2009 când grupele

A2 și C2 dețineau valori nesemnificative ce însumate depășeau cu puțin peste 1 procent.

Ajutoarele de stat din grupa **A2**, în care se regăsesc facilități precum scutiri sau reduceri la plata obligațiilor fiscale, se observă că închid o pantă descrescătoare în anul 2009 când dețin o pondere de 0,27% după scăderea față de anul precedent când dețineau o pondere de 0,45%.

Ponderea grupei instrumentelor financiare de tip **C2**, constând în ajutoare de stat sub formă de scutiri sau reduceri la plata majorărilor de întârziere și a penalităților aferente, marchează o singură deținere de 0,76 procente la nivelul anului 2009.

Ajutoarele pentru această grupă, așa cum s-a menționat și cu alte prilejuri, au fost acordate în principal prin Ministerul Finanțelor Publice și Casa Națională de Pensii și Asigurări Sociale, în baza *Legii nr. 190/2004 privind stimularea privatizării și dezvoltării societăților comerciale din domeniul agriculturii* conform prevederilor contractelor de privatizare ale unor întreprinderi, precum SC Ostrovit SA care a primit în anul 2009 un ajutor de 8,7 milioane lei din totalul de 19,23 milioane lei, având ca furnizor Ministerul Finanțelor Publice și 8,3 milioane lei din partea Casei Naționale de Pensii și Asigurări Sociale.

În concluzie, datele din tabelul de mai sus pun în evidență faptul că, ajutoarele de stat acordate predominant pentru agricultură sunt **cheltuielile bugetare** (A1+B1) de forma subvențiilor, alocațiilor, primelor, granturilor etc.

În ceea ce privește grupa **renunțărilor la venituri** (A2+C1+C2+D1) sub formă de scutiri sau reduceri de la plata obligațiilor fiscale, scutiri de dobândă la creditele bugetare, scutiri sau reduceri de la plata majorărilor de întârziere și a penalităților aferente și acordarea de garanții de stat, în anul 2011 nu au fost acordate ajutoare de stat pentru agricultură, cauza principală fiind faptul că acestea au un regim netransparent, iar actele normative care prevedeau astfel de ajutoare s-au aflat sub incidența unei perioade tranzitorii ce s-a încheiat la 31 decembrie 2009.

4.2.5. Concluzii și perspective

Pe parcursul capitolului privind ajutorul de stat acordat pentru agricultură desprindem concluzia că România a gestionat mai bine resursele financiare reduse față de anul 2008 când economia nu cunoscuse repercursiunile directe ale crizei financiare internaționale și a acordat o atenție mărită acestui sector economic, a promovat scheme noi de ajutor de stat

(„Ajutor de minimis pentru Programul de stimulare a înnoirii parcului național de tractoare și mașini agricole autopropulsate”) și a realizat o mai bună comunicare în domeniul de interes, fapt ce reiese din creșterea numărului de beneficiari ai ajutoarelor de stat acordate.

Cheia dezvoltării agriculturii din România rămâne în continuare manifestarea unei politici pro-active în cadrul Uniunii Europene pe direcția obținerii unei finanțări sporite pentru plățile directe din partea bugetului FADR (Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală).

Urmare a creșterii cererii pe piața Uniunii Europene de nuci, plante medicinale, plante cu potențial energetic sporit (biocombustibil), pe lângă elaborarea unor scheme de ajutor dedicate acestor culturi, nu lipsit de interes ar putea fi și crearea unei scheme de ajutor de minimis pentru consultanță dedicată zonei mai puțin tradiționale cu care agricultorii români sunt obișnuiți în ceea ce privește introducerea în asolamente a unor culturi mai dificile, dar cu potențial economic superior.

Deși sunt puncte de vedere care susțin că agricultura românească nu trebuie să reprezinte un pilon de bază al Produsului Intern Brut, limitându-se la un aport de cca. 10%, fără a se mai întoarce la valorile din anii ‘80 când atingea valori de cca. 20%, totuși atenția susținerii agriculturii prin intervențiile statului nu trebuie abătută întrucât, datorită faptului că România are cel mai fragmentat teren din Europa, având în vedere ca 53% din terenul arabil este lucrat în cadrul fermelor mai mici de zece hectare (din datele Eurostat), pericolul realizării de producții fluctuante și cu consumuri mari de energie se poate menține cauzând o lipsă a predictibilității siguranței alimentare interne.

În ceea ce privește piscicultura, tradiția privind pescuitul (capturile la nivelul anilor '80 în Marea Neagră atingeau 16 mii tone), existența resurselor pescărești și cererea pe piață a produselor din pește, pot constitui o motivație puternică pentru o susținere activă a producției în acest domeniu, fără a mai considera aici și balanța comercială deficitară care, spre exemplu, în anul 2011 arată că s-au importat 94,93 mii tone produse de pescărie (în valoare de 94,9 mil. Euro) și s-au exportat 5,64 mii tone (în valoare de 13,1 mil Euro).

4.3. AJUTOARE DE STAT ACORDATE ÎN SECTORUL TRANSPORTURI, ÎN PERIOADA 2009 - 2011

4.3.1. Volum și tendințe înregistrate

Transportul reprezintă un domeniu vital al activității social-economice. **Competitivitatea unei economii depinde nu numai de calitatea tehnică sau de productivitate, ci și de calitatea transporturilor.**

În România se urmărește în continuare o îmbunătățire a infrastructurii în conformitate cu standardele europene, modernizarea sectorului transporturi fiind necesară în vederea dezvoltării economice și interoperabilității europene.

Uniunea Europeană recomandă statelor membre să modernizeze infrastructura feroviară prin alocarea de fonduri publice sprijinind financiar trecerea traficului de mărfuri de la transportul rutier la transportul feroviar.

Volumul ajutoarelor de stat acordate în România în sectorul transporturi, în perioada 2009-2011 și principalii indicatori care reflectă evoluția înregistrată de aceste ajutoare, sunt prezentați în Tabelul 4.14.

Tabel 4.14.

Volumul ajutoarelor de stat acordate în transporturi în perioada 2009 – 2011

	UM	2008	2009	2010	2011
Total ajutor de stat pentru transporturi	Mii lei	2.085.832,95	2.376.400,14	2.478.906,47	2.789.798,05
	Mii euro	566.386,88	560.828,86	588.827,87	658.297,28
	Mii lei prețuri 2008	2.085.832,95	2.280.614,34	2.243.354,27	2.336.514,28
Dinamica (an 2008 = 100)	(%)	100,00	109,34	107,55	112,02
Cuantumul anual al ajutorului de stat pe salariat din transporturi	lei / salariat	7.327,35	8.422,86	9.619,13	7.172,45
	euro/ salariat	1.989,67	1.987,79	2.284,88	1.692,45
Ponderea ajutorului de stat pentru transporturi în:					
Ajutorul de stat național (exclusiv ajutoarele de stat acordate SIEG-urilor și a ajutoarelor de minimis)	(%)	39,70	42,04	67,32	54,74

În ultimii ani, ajutorul de stat alocat sectorului transporturi a înregistrat o creștere, acest fapt observându-se cel mai bine la o analiză în prețuri constante. În valoare absolută, aceste alocații au crescut față de anul de bază, doar în anul 2010 a fost o ușoară scădere față de anul 2009. Astfel, de la 2.085.832,95 mii lei în 2008, în 2009 valoarea ajutorului crește la 2.280.614,34 mii lei, fiind urmată de o ușoară descreștere în 2010, la 2.243.354,27 mii lei, pentru ca apoi în 2011 să înregistreze un nou salt la 2.336.514,28 mii lei.

La o analiză în dinamică se observă o ușoară oscilație a cuantumului ajutoarelor de stat acordate în perioada analizată. Dacă în anul 2009 se înregistra o creștere de peste 9 puncte procentuale față de anul 2008, în 2010 se constată o ușoară scădere cu 2 procente, urmând ca, în anul 2011, valorile ajutorului de stat să crească la 112,02% față de valorile din anul de referință 2008.

Ca pondere în ajutorul de stat național, ajutorul acordat pentru sectorul transporturi a crescut de la 42.04% în anul 2009 la 54,74%, în 2011 cu un vârf în anul 2010 de 67,32%.

4.3.2. Subdomeniile beneficiare de ajutor de stat în sectorul transporturi

Ponderea ajutoarelor de stat acordate pe subdomenii în sectorul transporturi are o evoluție diferită, însă transporturile feroviare dețin locul principal în cadrul acestei ierarhii și se prezintă astfel (Tabelul 4.15):

Tabel 4.15.

Nivelul ajutoarelor de stat acordate pe subdomenii ale transporturilor în perioada 2009 – 2011

	2008	2009	2010	2011
Total transporturi, din care:	2.085.832,95	2.376.400,14	2.478.906,47	2.789.798,05
Transport feroviar	1.217.485,00	1.230.770,00	1.344.420,00	1.648.602,13
Transport aerian	117.383,65	63.964,29	14.234,70	13.598,90
Transport auto combinat	120.353,00	646.889,65	645.277,64	640.802,21
Alte subdomenii ale transporturilor	630.611,30	434.776,20	475.974,13	486.794,81

- Mii lei prețuri curente -

În perioada analizată, în sectorul transporturi, distribuția pe subramuri a ajutoarelor de stat acordate, exprimate în prețuri curente, se menține relativ constantă. Astfel, după cum se poate observa în Tabelul 4.15, ajutorul de stat acordat "transportului feroviar" beneficiază de

o alocare anuală importantă în perioada analizată. Subsectorul „transporturi aeriene” a înregistrat o descreștere importantă, iar „transportul auto combinat” un trend relativ constant.

Procentual, structura ajutorului de stat acordat sectorului transporturi pe subdomenii beneficiare este prezentată în Tabelul 4.16.

Tabel 4.16.

Structura ajutorului de stat pentru transporturi pe subdomenii beneficiare

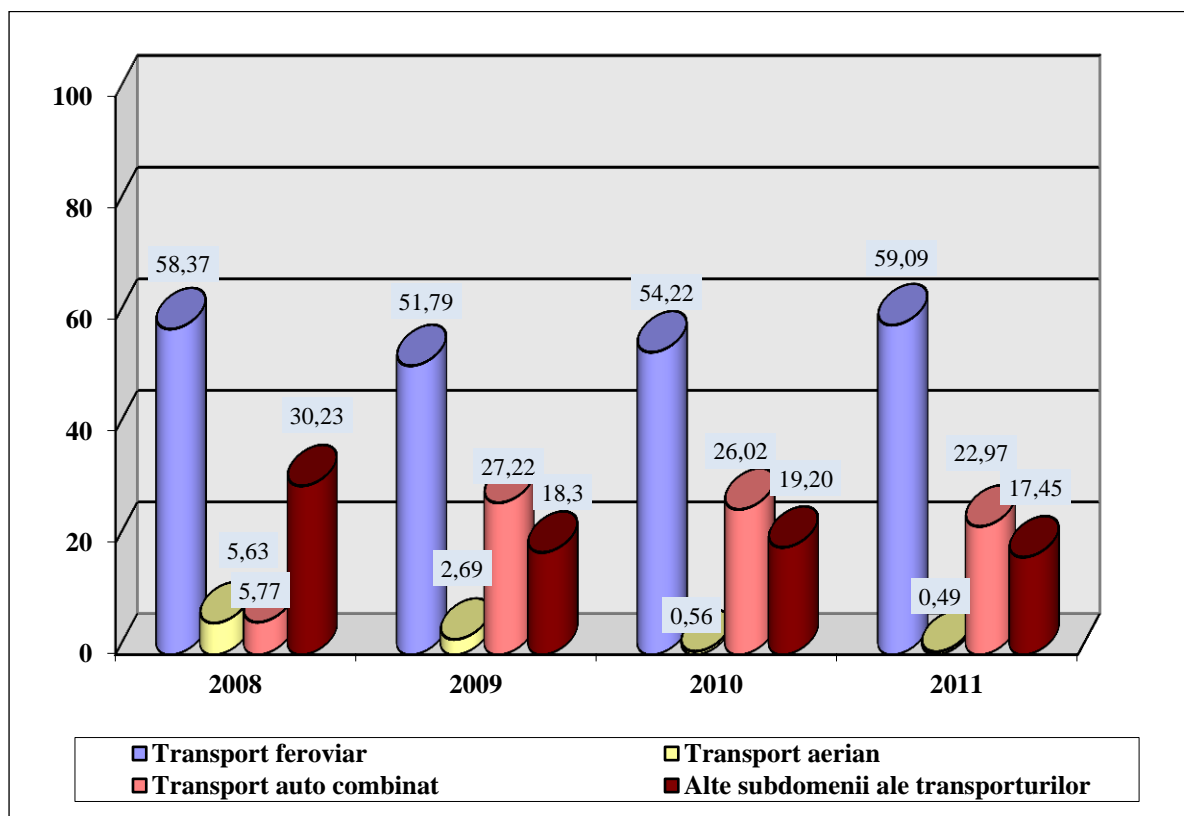
	- în procente -			
	2008	2009	2010	2011
Total ajutor de stat acordat pentru transporturi, din care pentru:	100,00	100,00	100,00	100,00
➤ transport feroviar	58,37	51,79	54,22	59,09
➤ transport aerian	5,63	2,69	0,56	0,49
➤ transport auto combinat	5,77	27,22	26,02	22,97
➤ alte subdomenii ale transporturilor	30,23	18,30	19,20	17,45

Analizând evoluția structurii ajutoarelor de stat acordate pe subdomenii ale transporturilor în principal, se desprind următoarele:

- în întreaga perioadă studiată, ponderea principală în sectorul transporturi, a fost deținută de ajutoarele de stat acordate în transportul feroviar, ponderea acestora crescând de la 51,79% în anul 2009, la 59,09% în 2011;
- de asemenea, se remarcă o scădere pronunțată a ajutoarelor de stat acordate transportului aerian, de la 2,69 % în 2009, la 0,56 procente în 2010, ajungând în 2011 la numai 0,49%, în total ajutoarelor de stat acordate sectorului transporturi;
- categoria alte subdomenii ale transporturilor cuprinde ajutoarele de stat acordate pentru susținerea și reabilitarea metroului din municipiul București, ponderea acestor ajutoare având o evoluție oscilantă în perioada 2009-2011. Astfel, în anul 2009 ponderea lor a fost de circa 18,3%, în anul 2010 au avut o evoluție ușor crescătoare, fiind de 19,2% în total ajutor de stat acordat în transporturi. Iar în anul 2011, acestea au înregistrat o scadere chiar sub nivelul anului 2009, de 17,45%.

Graficul 4.8.

Structura ajutoarelor de stat acordate transporturilor, în perioada 2009 – 2011

4.3.1.1. Ajutorul de stat acordat transporturilor feroviare

În perioada analizată, beneficiar al ajutorului de stat pentru transporturi feroviare a fost Societatea Națională de Transport Feroviar de Călători (CFR Călători S.A.). În conformitate cu Strategia Națională de Dezvoltare a Transporturilor Feroviare, CFR Călători S.A. a fost supusă unui proces complex de restructurare și modernizare, desfășurat în perioada 2001-2011. În cadrul acestui proces complex, a avut de realizat o serie de măsuri menite să asigure îndeplinirea obiectivului de creștere a competitivității transportului feroviar de călători din România.

Pentru asigurarea resurselor financiare necesare, subsectorul analizat a fost sprijinit de către stat, printr-o finanțare suplimentară sub formă de compensări destinate acoperirii costurilor legate de realizarea unui serviciu de interes economic general (SIEG).

Caracterizarea generală a măsurilor de ajutor acordate transportului feroviar, respectiv volumul, dinamica, precum și ponderea în total ajutor de stat pentru transporturi sunt prezentate în Tabelul 4.17.:

Tabel 4.17.**Volumul și dinamica ajutoarelor de stat acordate transporturilor feroviare în perioada 2009 - 2011**

	UM	2008	2009	2010	2011
Total ajutor de stat pentru transporturi feroviare	Mii lei	1.217.485,00	1.230.770,00	1.344.420,00	1.648.602,13
	Mii euro	330.595,76	290.460,91	319.347,25	389.013,93
	Mii lei prețuri constante 2008	1.217.485,00	1.181.161,23	1.216.669,68	1.380.738,80
Dinamica (2008 = 100)	(%)	100,00	97,02	99,93	113,41
Ponderea ajutorului de stat pentru transporturi feroviare în:					
Ajutorul de stat național	(%)	23,17	21,77	36,51	32,35
Ajutorul de stat acordat transporturilor	(%)	58,37	51,79	54,23	59,09

Ponderea ajutorului de stat pentru transporturi feroviare de călători în ajutorul de stat național a înregistrat o evoluție ascendentă în prețuri constante, de la 1.230.770,00 mii lei în 2009, la 1.648.602,13 mii lei în 2011.

Privind evoluția acestora ca pondere în ajutorul de stat național, se constată o creștere de la 21,77% în 2009, la 36,51% în anul 2010 și o scădere în 2011 la 32,35%, datorită creșterii mai mari a ajutorului de stat național față de ajutorul acordat pentru transporturile feroviare.

Instrumentele financiare utilizate de furnizorii de ajutor de stat pentru transportul feroviar sunt:

- subvenții directe pentru transportul de călători pe calea ferată;
- cheltuielile de capital pentru modernizarea și revitalizarea activităților din transportul feroviar.

4.3.1.2. Ajutorul de stat acordat transporturilor aeriene

Ajutoarele de stat acordate transportului aerian au fost necesare pentru realizarea de investiții de către S.C. Compania Națională de Transporturi Aeriene Române TAROM S.A., precum și în vederea modernizării aeroporturilor din România, însă în ultimii ani acestea s-au diminuat considerabil, fapt ce este evidențiat în Tabelul 4.18.:

Tabel 4.18.**Volumul și dinamica ajutoarelor de stat acordate transporturilor aeriene, în perioada 2009 - 2011**

	UM	2008	2009	2010	2011
Total ajutor de stat pentru transporturi aeriene	Mii lei	117.383,65	63.964,29	18.752,00	18.752,00
	Mii euro	31.874,34	15.095,53	4.454,26	4.424,83
	Mii lei prețuri constante 2008	117.383,65	61.386,07	16.970,14	15.705,19
Dinamica (an 2008=100)	(%)	100,00	52,30	14,46	13,38
Ponderea ajutorului de stat pentru transporturi aeriene în:					
Ajutorul de stat național	(%)	2,23	1,13	0,51	0,37
Ajutorul de stat acordat transporturilor	(%)	5,63	2,69	0,76	0,67

Din datele prezentate rezultă că ponderea ajutoarelor de stat acordate transportului aerian în totalul ajutorului de stat acordat sectorului de transporturi a avut o evoluție descendentă în perioada analizată, astfel, dacă în anul 2009 aceasta reprezenta 2,69%, în anul 2010 era de 0,76%, iar în anul 2011, s-a înregistrează tot o scădere, la 0,67%. Analizând în dinamică, se poate observă mai bine scăderea puternică, înregistrată în anul 2009, de doar 52,30% față de anul de bază 2008 până la 13,38% în anul 2011 .

4.3.1.3. Ajutorul de stat pentru transportul auto combinat

În acest subdomeniu al sectorului transporturi sunt cuprinse ajutoare de stat acordate pentru:

- transportul auto de pasageri, urban și interurban;

Transportul auto de călători efectuat în zonele urbane, este o activitate care îndeplinește caracteristicile unui serviciu de interes public și presupune alocarea unor fonduri necesare desfășurării în condiții optime a acestuia.

Volumul, dinamica și ponderea acestor ajutoare în total ajutor de stat sunt redade în Tabelul 4.19.

Tabel 4.19.**Volumul și dinamica ajutoarelor de stat acordate transportului auto combinat, în perioada 2009 - 2011**

	UM	2008	2009	2010	2011
Total ajutor de stat pentru transportul auto combinat	Mii lei	120.353,00	646.889,65	645.277,64	640.802,21
	Mii euro	32.680,64	152.665,53	153.276,24	151.207,49
	Mii lei prețuri constante 2008	120.353,00	620.815,40	583.961,67	536.685,27
Dinamica (an 2008=100)	(%)	100,00	515,83	485,21	445,93
Ponderea ajutorului de stat pentru transportul auto combinat în:					
Ajutorul de stat național	(%)	2,29	11,44	17,52	12,57
Ajutorul de stat acordat transporturilor	(%)	5,77	27,22	26,03	22,97

Ponderea ajutorului de stat pentru transportul auto combinat în ajutorul de stat acordat transporturilor a avut un trend decrescător în perioada analizată. Astfel, în 2009 acesta a fost de 27,22%, în 2010 s-a înregistrat 26,03%, urmată de o nouă scădere în 2011, la 22,97%.

Și în prețuri constante, ajutoarele acordate subsectorului „auto combinat” au scăzut, de la 620.815,40 în 2009, la 583.961,67 în 2010 și la 536.685,27 în 2011. Dar în dinamică, față de anul 2008, acestea au crescut de 4,5-5 ori.

Instrumentul financiar folosit în principal, a fost cel de natura compensărilor pentru realizarea unui serviciu public de interes economic general (în special pentru transportul urban de călători din București și marile orașe din țară).

4.3.1.4. Ajutorul de stat pentru alte subdomenii ale transporturilor - S.C. Metrorex S.A.

În această grupă vom analiza ajutoarele de stat acordate Societății Comerciale de Transport cu Metroul București “Metrorex” S.A., societate ce desfășoară un serviciu public de transport în comun de călători, activitate aflată în coordonarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii.

Evoluția acestor ajutoare de stat este prezentată în Tabelul 4.20.

Tabel 4.20.

Volumul și dinamica ajutoarelor de stat acordate pentru alte subdomenii ale transporturilor, în perioada 2009 - 2011

	UM	2008	2009	2010	2011
Total ajutor de stat pentru alte subdomenii ale transporturilor	Mii lei	630.611,30	434.776,20	475.974,13	475.974,13
	Mii euro	171.236,13	102.606,90	113.060,67	112.313,68
	Mii lei prețuri constante 2008	630.611,30	417.251,63	430.745,82	398.638,30

Dinamica (an 2008 = 100)	(%)	100,00	66,17	68,31	63,21
Pondereajutorului de stat pentru alte subdomenii ale transporturilor în:					
Ajutorul de stat național	(%)	12,00	7,69	12,93	9,34
Ajutorul de stat acordat transporturilor	(%)	30,23	18,30	19,20	17,06

În perioada analizată, se observă o evoluție relativ constantă, în prețuri constante 2008: 417.251 mii lei în 2009, 430.745 mii lei în anul 2010 și 398.638 mii lei în 2011.

Acest subsector beneficiază de ajutoare de stat pentru susținerea activității de transport în comun cu metroul, acestea fiind acordate, în special, sub formă de subvenții și garanții la împrumuturi pentru investiții, în favoarea S.C. „Metrorex” S.A.

4.3.3 Concluzii și perspective

- Volumul ajutoarelor de stat acordate sectorului transporturi, în perioada 2009-2011, a avut o pondere însemnată în totalul ajutorului de stat acordat la nivel național, iar subsectorul transporturilor feroviare a deținut peste 50% din ajutorul acordat transporturilor în România;
- Dată fiind importanța activității de transport pentru dezvoltarea economico-socială a României este necesară extinderea și modernizarea infrastructurii aferente, ceea ce impune îmbunătățirea managementului, la nivelul societăților naționale care activează în acest sector, în privința gestionării ajutoarelor acordate de la bugetul de stat, astfel încât fondurile disponibile să fie direcționate preponderent spre realizarea acestui obiectiv.

CAPITOLUL 5

ALTE AJUTOARE DE STAT ACORDATE ÎN ROMÂNIA

5.1. AJUTOARELE DE MINIMIS ACORDATE ÎN ROMÂNIA, ÎN PERIOADA 2009 - 2011

Autoritățile administrației publice centrale și locale, în calitate lor de furnizori de ajutor de stat, pot promova măsuri de ajutor a căror valoare se situează sub pragul de minimis prevăzut de legislația europeană în vigoare; aceste măsuri sunt tratate distinct în cadrul prezentului raport întrucât, așa cum consideră și Comisia Europeană²⁶, sunt ajutoare care nu afectează comerțul dintre statele membre și/sau nu denaturează sau amenință să denatureze concurența și, prin urmare, nu intră sub incidența prevederilor art.107 alin.(1) din Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene.

Prin regulamentul Comisiei, s-a stabilit că valoarea totală a ajutoarelor de minimis acordate unei întreprinderi trebuie să nu depășească pragul de 200.000 Euro pe durata a trei exerciții financiare, iar valoarea totală a ajutoarelor de minimis acordate unei întreprinderi care își desfășoară activitatea în sectorul transportului rutier nu trebuie să depășească pragul de 100.000 Euro pe durata a trei exerciții financiare.

Aceste plafoane se aplică indiferent de forma ajutorului de minimis sau de obiectivul urmărit la acordarea ajutorului și indiferent dacă ajutorul acordat de statul membru este finanțat în totalitate sau parțial din resurse de origine comunitară.

În baza Regulamentului Comisiei Europene se pot acorda ajutoare de minimis, cu excepția:

- ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectoarele pescuitului și acvaculturii, reglementate prin Regulamentul (CE) nr. 104/2000 al Consiliului²⁷;
- ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în producția primară de produse agricole, astfel cum sunt enumerate în anexa I la Tratatul UE;

²⁶ Regulamentul Comisiei nr.1998/2006 din 15 decembrie 2006, privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul ajutoarelor de minimis (în prezent articolele 107 și 108 din TFUE)

²⁷ Regulamentul Consiliului (CE) nr. 104/2000 din 17 decembrie 1999 privind organizarea comună a piețelor produselor piscicole și de acvacultură

- ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în transformarea și comercializarea produselor agricole, astfel cum sunt enumerate în anexa I la Tratatul UE, în următoarele cazuri:
 - atunci când valoarea ajutorului este stabilită pe baza prețului sau a cantității produselor în cauză, achiziționate de la producătorii primari sau introduse pe piață de întreprinderile în cauză;
 - atunci când ajutorul este condiționat de transferarea lui parțială sau integrală către producătorii primari;
- ajutoarelor destinate activităților legate de export către țări terțe sau către state membre, respectiv ajutoarelor legate direct de cantitățile exportate, ajutoarelor destinate înființării și funcționării unei rețele de distribuție sau destinate altor cheltuieli curente legate de activitatea de export;
- ajutoarelor subordonate folosirii mărfurilor naționale în locul celor exportate;
- ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul cărbunelui, în sensul Regulamentului (CE) nr. 1407/2002²⁸;
- ajutoarelor pentru achiziția de vehicule de transport rutier de mărfuri, acordate întreprinderilor care efectuează transport rutier de mărfuri în numele terților;
- ajutoarelor acordate întreprinderilor aflate în dificultate.

Evoluția nivelului și a dinamicii ajutorului de minimis în România, în perioada 2009-2011, este redată în Tabelul 5.1.

Tabel 5.1.

Ajutorul de minimis acordat în România, din fonduri de la bugetul de stat, în perioada 2009 - 2011

	2008	2009	2010	2011
Ajutorul de minimis exprimat în:				
• Mii lei prețuri curente	149.888,20	122.417,93	348.955,58	412.105,55
• Mii euro prețuri curente*	40.700,63	28.890,55	82.889,28	97.242,87
• Mii lei prețuri constante 2008**	149.888,20	117.483,62	315.796,90	345.147,03
Dinamica %	100,00	78,38	210,69	230,27

* calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa INSSE;

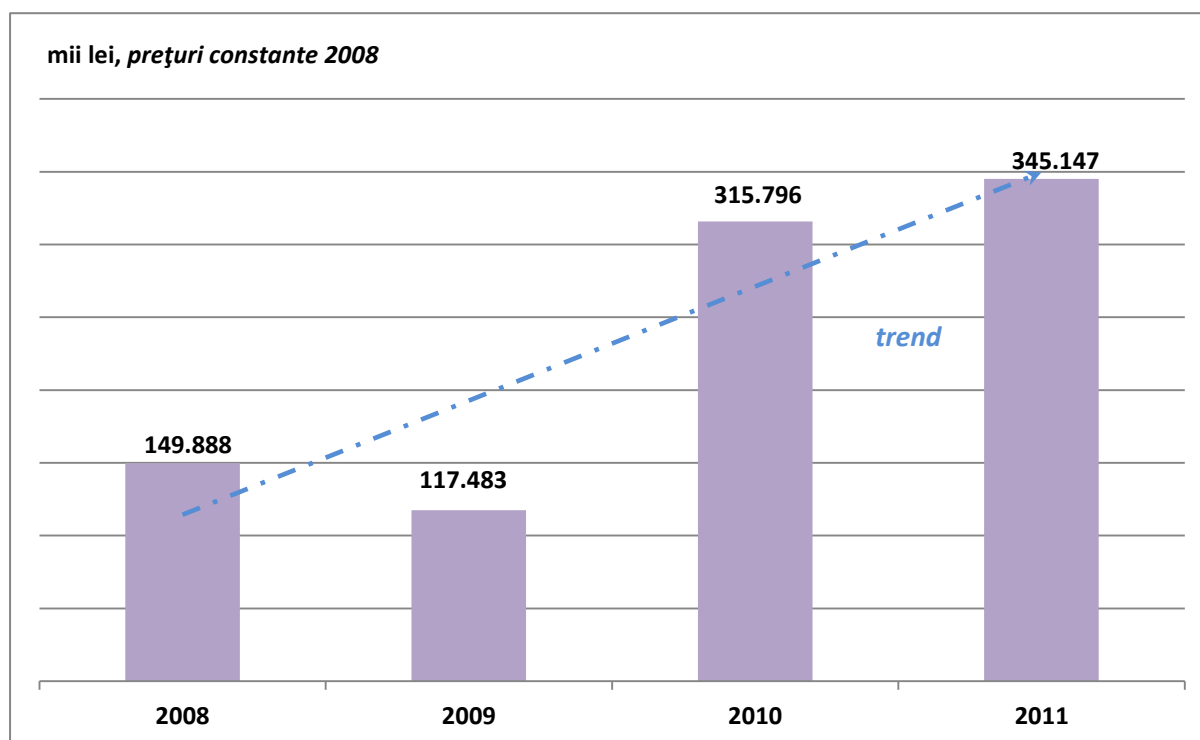
** s-a utilizat deflatorul PIB pentru transformarea în prețuri constante 2008, sursa INSSE
(deflator PIB anul 2008=100%; 2009=104,2%; 2010=110,5%; 2011=119,4%);

²⁸ Regulamentul Consiliului nr. 1407/2002 din 23 iulie 2002 privind ajutorul de stat pentru industria cărbunelui

Din datele prezentate mai sus, rezultă că, în perioada analizată, valoarea ajutoarelor de minimis a crescut, de la o valoare minimă înregistrată în anul 2009 de numai 28,89 mil. euro, la un maxim înregistrat în anul 2011, respectiv 97,24 mil. euro.

Graficul 5.1.

Structura ajutoarelor de minimis, în perioada 2009 – 2011

Creșterea ajutoarelor de minimis înregistrată în anul 2011 se explică prin numărul ridicat al schemelor de minimis promovate de furnizorii de la nivel central și local, față de perioada trecută. Autoritățile publice au înțeles importanța acestui tip de ajutor și au realizat impactul major pe care îl au aceste ajutoare asupra microîntreprinderilor și întreprinderilor mici și mijlocii indiferent de sectorul de activitate.

Dintre cele mai importante scheme de minimis amintim schemele promovate de către Ministerul Finanțelor Publice prin ***H.G. nr. 1164/2007 privind acordarea de ajutoare de minimis pentru dezvoltarea sau modernizarea întreprinderilor*** și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin sprijinirea activităților economice în vederea diversificării economiei rurale și a creșterii calității vieții în spațiul rural, în cadrul căreia pe lângă fondurile provenite de la bugetul de stat, în anul 2011 au fost trase sub forma co-finanțării peste 363,2 mil. lei din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (F.E.A.D.R.).

Schema de minimis promovată de către M.F.P. prin H.G. nr. 1164/2007, modificată și coplețată în anul 2009 prin H.G. 631/2009, a avut un impact major asupra întreprinderilor mici și mijlocii, în perioada 2009-2011 fiind acordate ajutoare în valoare de 369,4 mil. lei, unui număr de 816 întreprinderi.

Obiectivele stabilite prin Procedura din 26 septembrie 2007 de acordare a alocațiilor specifice individuale în cadrul schemei de ajutor de minimis privind dezvoltarea sau modernizarea întreprinderilor, erau următoarele:

- sprijinirea întreprinderilor care au nevoie de sume mici în dezvoltarea sau modernizarea activității lor;
- atragerea de forță de muncă din zonele limitrofe, utilizarea resurselor locale;
- susținerea meseriașilor din zonele rurale și din micile localități;
- sprijinirea întreprinderilor care au ca obiect de activitate domeniul serviciilor, dezvoltarea sau modernizarea activității întreprinderilor prestatoare de servicii pentru a se ridica la nivelul standardelor europene.

Domeniile de activitate ale beneficiarilor de ajutoare de minimis în cadrul schemei sunt foarte variate de la activități în cadrul industriei prelucrătoare, comerț cu ridicata și cu amănuntul, hoteluri și restaurante, până la activități de servicii prestate întreprinderilor, învățământ și alte activități de servicii colective.

În ceea ce privește schema de minimis promovată de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin *Ordinul 567/2008 pentru aprobarea Schemei de ajutor de minimis "Sprijinirea activităților economice în vederea diversificării economiei rurale și a creșterii calității vieții în spațiul rural"*, în perioada 2009-2011 au fost alocate granturi în valoare de 142,6 mil. lei de la bugetul de stat și 570,0 mil. lei din fonduri comunitare (F.E.A.D.R.) unui număr de 482 întreprinderi.

Ordinul prevede trei măsuri principale de acțiune în vederea realizarea obiectivelor stabilite, respectiv:

1. dezvoltarea durabilă a economiei rurale prin încurajarea activităților nonagricole, în scopul creșterii numărului de locuri de muncă și a veniturilor adiționale (conform fișei tehnice a măsurii 312);
2. dezvoltarea activităților turistice în zonele rurale, care să contribuie la creșterea numărului de locuri de muncă și a veniturilor alternative, precum și la creșterea atractivității spațiului rural (conform fișei tehnice a măsurii 313);
3. îmbunătățirea condițiilor de viață pentru populație, asigurarea accesului la serviciile de bază și protejarea moștenirii culturale și naturale din spațiul rural în vederea realizării unei dezvoltări durabile (conform fișei tehnice a măsurii 322 - componenta "c").

Totodată, prin promovarea schemei de minimis, s-a avut în vedere crearea și menținerea locurilor de muncă în spațiul rural, creșterea valorii adăugate în activități non-agricole, crearea și diversificarea serviciilor pentru populația rurală prestate de microîntreprinderi, crearea și menținerea locurilor de muncă prin activități de turism, în special pentru tineri și femei, creșterea valorii adăugate în activități de turism prin crearea, îmbunătățirea și diversificarea infrastructurii și serviciilor turistice, creșterea numărului de turiști și a duratei vizitelor, precum și creșterea numărului de obiective de patrimoniu din spațiul rural sprijinite din fonduri comunitare.

Schemele de ajutor de minimis au fost implementate și pentru:

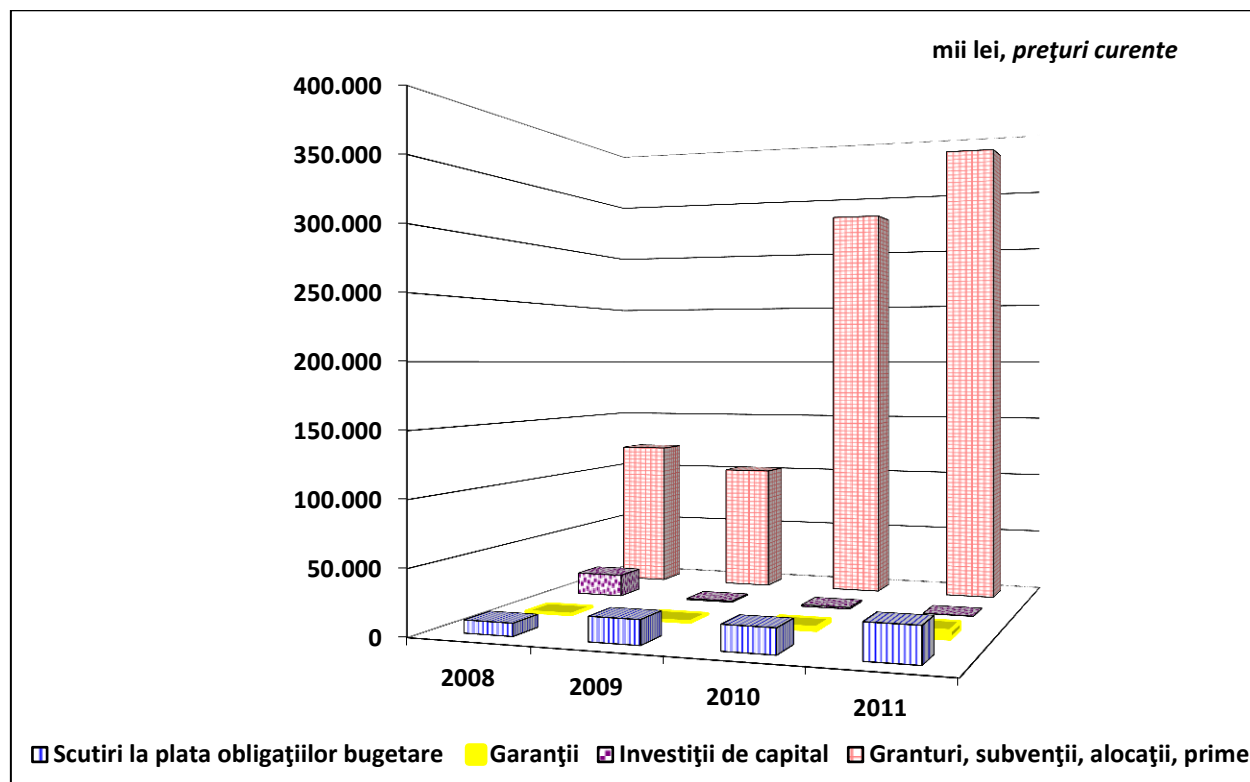
- a. **crearea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii** de către Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii;
- b. **protejarea mediului înconjurător** de către Administrația Fondului pentru Mediu (spre exemplu „Proiectul privind gestionarea deșeurilor lemnoase și a rumegușului provenite de la exploatarea forestieră, pomicole și din industria de prelucrare a lemnului”, „Proiectul privind epurarea apelor uzate orășenești”, „Programul de stimulare a înnoirii parcului auto național”);
- c. **producția de film** de către Centrul Național al Cinematografiei;
- d. **sprijinirea microîntreprinderilor** de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului - schemă de ajutor de minimis pentru sprijinirea microîntreprinderilor pentru domeniul major de intervenție „Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor” în cadrul axei prioritare „Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local” din

cadru Programului Operațional Regional 2007-2013, finanțare 100% din Fondul European de Dezvoltare Regională;

- e. **ocuparea forței de muncă și formare profesională** de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă prin două scheme de minimis privind "**Ocuparea temporară a forței de muncă din rândul șomerilor pentru dezvoltarea comunităților locale**" și „**Acordarea de credite cu dobândă avantajoasă din bugetul asigurărilor pentru șomaj pentru IMM-uri, unităților cooperatiste, asociațiilor familiale și persoanelor fizice autorizate să desfășoare în mod independent activități economice**";
- f. **sănătatea și siguranța salariaților** de către Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (A.M.P.O.S.D.R.U.) prin schema de minimis pentru ocuparea forței de muncă "Bani pentru sănătatea și siguranța salariaților", aferentă Programului Operațional Sectorial "Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013", axa prioritară 3 "Creșterea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor", domeniul major de intervenție 3.2 "Formare și sprijin pentru întreprinderi și angajați pentru promovarea adaptabilității".
- g. **participarea întreprinderilor la târguri și expoziții** de către Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri prin implementarea de programe având ca obiectiv creșterea competitivității produselor industriale și pentru sprijinirea exportului prin participarea la târguri și expoziții internaționale;
- h. **contragarantarea garanțiilor aferente finanțărilor** contractate de microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii (start-up) de la bănci și instituții financiare nebancare prin S.C. Fondul Român de Contragarantare S.A. (F.R.C. este o societate comercială pe acțiuni, deținută în proporție de 68% de statul român, reprezentat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri și în proporție de 32% de Fundația Post Privatizare, al cărei unic obiect de activitate constă în preluarea unei părți din riscul asumat de fondurile de garantare, prin garantarea unei părți din garanțiile acordate de acestea băncilor sau altor finanțatori pentru creditele ori alte instrumente de finanțare obținute de întreprinderile mici și mijlocii).

Grafic 5.2.

Evoluția ajutorului de minimis, în funcție de natura măsurilor de sprijin, în perioada 2009-2011

Ajutoarele de minimis acordate în perioada 2009 - 2011 au fost alocate sub diverse forme dintre care amintim ajutoare de minimis sub forma unor granturi, sume nerambursabile, credite cu dobândă subvenționată, scutiri de taxe și impozite locale, garanții, investiții de capital etc.

În anul 2011, se constată că cele mai mari valori le înregistrează ajutoarele acordate sub forma granturilor, subvențiilor, alocațiilor și primelor, instrumente agreate și de Comisia Europeană (Grafic 5.2.).

Trebuie menționat faptul că, în cadrul schemelor de minimis au fost atrase și sume importante din **fonduri comunitare**, sub forma cofinanțării (Tabel 5.2.). În anul 2011 sumele provenite din fondurile europene au depășit sumele provenite din fonduri de la bugetul de stat, respectiv 551,5 mil lei din fonduri comunitare, față de 412,1 mil. lei de la bugetul de stat.

Tabel 5.2.**Ajutorul de minimis, acordat în România, din fonduri comunitare în perioada 2009-2011**

	2009	%	2010	%	2011	%
Ajutorul de minimis, provenit din fonduri comunitare, exprimat în:						
• Mii lei prețuri curente	32.201,30	100	206.804,50	100	551.488,87	100
• Mii euro prețuri curente*	7.599,49		49.123,38		130.132,58	
din care:						
Ajutoare provenite din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală – mii lei	11.267,94	34,99	153.184,90	74,07	406.142,33	73,64
Ajutoare provenite din Fondul European pentru Dezvoltare Regională – mii lei	20.933,36	65,01	48.781,85	23,59	128.568,74	23,31
Ajutoare provenite din Fondul Social European – mii lei	0,00	0,00	4.837,75	2,34	16.777,80	3,05

* calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa INSSE;

Ajutorul de minimis nu se cumulează cu ajutorul de stat acordat în legătură cu aceleași costuri eligibile în cazul în care o astfel de măsură ar avea drept rezultat o intensitate a ajutorului care depășește intensitatea ajutorului stabilită, în fiecare caz.

Prin intermediul acestor categorii de ajutoare, Comisia Europeană permite statelor membre să economisească timp și resurse, în sensul că schemele de ajutor de minimis pot fi implementate fără a fi necesară notificarea/informarea lor către Comisie, evitând birocrația și prevenindu-se totodată, distorsionarea concurenței.

5.2. AJUTOARELE DE STAT ACORDATE ÎN BAZA CADRULUI TEMPORAR

Încă din toamna anului 2008 economia mondială a început să se confrunte cu una dintre cele mai aspre crize economico-financiare, care s-a propagat cu maximă rapiditate pe plan mondial, economiile tuturor statelor întâmpinând serioase dificultăți atât în cadrul sistemului bancar, cât și în economia reală.

Impactul global al crizei asupra economiei s-a resimțit puternic, economia în ansamblul său fiind afectată de o încetinire a dezvoltării în ceea ce privește întreprinderile și locurile de muncă.

Nici Uniunea Europeană nu a scăpat de acest fenomen, criza financiară mondială lovind puternic și sectorul bancar din Uniune. Acest sector s-a confruntat cu o erodare generală a încrederii. Lipsa generală de siguranță cu privire la riscul de credit al diferitelor instituții financiare a secătuit piața împrumuturilor interbancare și a făcut ca accesul la lichidități al instituțiilor financiare să devină tot mai dificil.

În noiembrie 2008 Comisia Europeană a adoptat comunicarea „Un plan european de redresare economică” cu scopul ieșirii Europei din criză. „Toate statele membre vor fi nevoite să acționeze pentru a face față crizei” se menționează în acest plan.

Planul de redresare cuprinde o serie de inițiative de aplicare a normelor privind ajutoarele de stat astfel încât să existe o flexibilitate maximă în soluționarea crizei, menținându-se în același timp condiții de egalitate pe piață.

În acest context, ca răspuns la criza financiară din ce în ce mai acută cu care începea să se confrunte Uniunea Europeană, Comisia Europeană a propus un pachet de măsuri pe termen limitat pentru a veni în sprijinul sectoarelor/activităților vulnerabile, având ca bază legală articolul 107 (3) litera b) din Tratatul de funcționare a Uniunii Europene care permite acordarea de ajutor de stat în scopul remedierii unei perturbări grave în economia statelor membre. Această prevedere din Tratat se aplică atâta vreme cât situația de criză o justifică.

Ca urmare, așa cum se menționează și în una din comunicările Comisiei²⁹, în conformitate cu principiile generale care stau la baza normelor privind ajutorul de stat, care stabilesc ca ajutoarele acordate să nu depășească ceea ce este strict necesar pentru atingerea scopului lor legitim și ca denaturările concurenței să fie evitate sau reduse pe cât posibil, și ținând seama în mod adecvat de situația existentă, toate măsurile de sprijin ce vor fi inițiate trebuie:

- să stabilească cu grijă beneficiarii, pentru a putea realiza în mod eficient obiectivul de remediere a unei perturbări grave a economiei;
- să fie proporționale cu dificultatea cu care se confruntă, neadoptând alte măsuri decât cele necesare pentru atingerea obiectivului, și
- să fie concepute în așa fel încât să reducă la minimum efectele colaterale negative asupra concurențelor, asupra altor sectoare sau altor state membre.

²⁹ Comunicarea Comisiei- Aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul măsurilor adoptate în legătură cu instituțiile financiare în contextul actualei crize financiare mondiale, publicată în Official Journal C 270/25.10.2008

Pachetul de măsuri adoptat de Comisia Europeană a fost inițiat pentru a ajuta statele membre să ia măsuri concrete în vederea restaurării încrederii în piețele financiare precum și măsuri care se adresează stării de dificultate deosebită în care se află companiile în această perioadă pentru a obține finanțare.

Practic, Comisia a oferit inițial o comunicare referitoare la aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul măsurilor adoptate pentru instituțiile financiare³⁰. Ulterior, Comisia și-a completat și îmbunătățit reglementările prin publicarea unei noi comunicări privind modul în care statele membre pot recapitaliza băncile în condițiile actualei crize financiare³¹, în scopul asigurării unui nivel adecvat al creditării către restul economiei și stabilizării piețelor financiare. În plus, Comisia a adoptat un cadru temporar³² care oferă statelor membre posibilități suplimentare de contracarare a efectelor limitării creditelor asupra economiei reale.

Inițial, toate măsurile au avut ca termen limită sfârșitul anului 2010, dar Comisia a evaluat pe baza rapoartelor statelor membre, oportunitatea menținerii acestora și după această dată în funcție de evoluția crizei, dar nu mai târziu de 31 decembrie 2011³³.

Măsurile temporare prevăzute în cadrul comunitar de sprijinire a accesului la finanțare urmăresc două obiective. În primul rând deblocarea activității de creditare bancară către societăți și prin aceasta, garantarea continuității accesului acestora la finanțare. Al doilea obiectiv este încurajarea societăților să continue să investească în viitor, într-o economie cu o creștere durabilă.

Această ultimă comunicare a Comisiei reamintește, în primul rând, posibilitățile multiple de sprijin public care sunt deja la dispoziția statelor membre în cadrul normelor existente privind ajutoarele de stat, înainte de a stabili măsuri suplimentare de ajutor de stat

³⁰ Comunicarea Comisiei – Aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul măsurilor adoptate în legătură cu instituțiile financiare în contextul actualei crize financiare mondiale, publicată în Official Journal C 270/25.10.2008

³¹ Comunicare a Comisiei – Recapitalizarea instituțiilor financiare în contextul actualei crize financiare: limitarea ajutorului la minimul necesar și garanții împotriva denaturărilor nejustificate ale concurenței, publicată în Official Journal C 10/15.01.2009

³² Comunicare a Comisiei – Cadru comunitar temporar pentru măsurile de ajutor de stat de sprijinire a accesului la finanțare în contextul actualei crize financiare și economice, publicată în Official Journal C 83/7.04.2009

³³ Comunicarea Comisiei – Cadru temporar al Uniunii pentru măsurile de ajutor de stat de sprijinire a accesului la finanțare în contextul actualei crize financiare și economice, publicată în Official Journal C 6/5 11.01.2011

pe care statele membre le pot acorda temporar pentru a remedia dificultățile cu care se confruntă în prezent anumite societăți în ceea ce privește accesul la finanțare.

România a beneficiat de autorizarea din partea Comisiei Europene a 4 scheme de ajutor de stat, inițiate în baza cadrului comunitar temporar, din care una a fost destinată sectorului agricol. Sectorul bancar din România nu a beneficiat de ajutoare de stat.

După numărul dat de Comisia Europeană, ajutoarele autorizate sunt:

- N 286/2009, modificată prin N 173/2010, prelungită prin S.A. 32551, schemă de ajutor de stat destinată facilitării accesului la finanțare în actuala perioadă de criză economică și financiară, constând în garanții de stat acordate IMM-urilor și întreprinderilor mari;
- N 478/2009, modificată prin N 680/2009, constând în garanție de stat pentru împrumutul acordat în favoarea Ford România de Banca Europeană de Investiții;
- N 547/2009, schemă de ajutor de stat în baza cadrului temporar pentru sprijinirea societăților afectate de actuala criză economică și financiară (ajutor de până la 500.000 Euro);
- N 372/2010, schemă de ajutor de stat temporar destinat să asigure accesul la finanțare în agricultură.

Pentru anul 2010, s-au acordat ajutoare de stat în baza schemei N 286/2009, sub formă de garanții la credite pentru investiții de către EximBank S.A., a căror valoare a fost de **104,40 mii lei** (de acest ajutor de stat beneficiază operatorii economici care nu se aflau în dificultate la data de 1 iulie 2008, dar care au început să se confrunte cu greutăți ulterior, aflându-se în dificultate în momentul solicitării ajutorului, urmare crizei economico-financiare), precum și ajutorul de stat individual acordat pentru **S.C. Ford România S.A.** în baza N 478/2009 modificat prin N 680/2009, constând într-o garanție de stat în valoare de **134,8 mil. lei**. În anul 2011, furnizorii de ajutor de stat nu au acordat ajutoare de stat în baza cadrului temporar de criză.

5.3. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE:

- ajutoarele de minimis au crescut foarte mult în anul 2011, furnizorii au înțeles importanța acestor ajutoare asupra întreprinderilor și asupra mediului economic în ansamblul;

- ajutoarele de minimis provenite din fonduri comunitare au depășit ca valoare ajutoarele provenite din fonduri de la bugetul de stat;
- pe viitor, autoritățile publice locale trebuie să se implice mai mult în acordarea acestor ajutoare, să găsească resursele și să informeze agenții economici de la nivel local de existența și condițiile de accesare a acestor fonduri;
- în ceea ce privește ajutoarele de stat acordate în baza Cadrului Temporar, în perioada analizată furnizorii de ajutor de stat nu au acordat ajutoare pe toate schemele autorizate.

ANEXA TEHNICĂ

Anexa tehnică oferă informații cu caracter general privind sfera de cuprindere a Raportului, modul de încadrare a ajutoarelor de stat pe obiective, categorii și forme, metodele de evaluare a ajutoarelor de stat, precum și sursele de obținere a datelor care au fost utilizate.

Informațiile menționate mai sus au fost grupate pe următoarele capitole:

- I. Sfera ajutoarelor de stat analizate în Raport;
- II. Categorii și obiective ale ajutorului de stat;
- III. Sursele obținerii datelor și metodele de evaluare a elementului de ajutor.

I. Sfera ajutoarelor de stat analizate în Raport

Raportul ajutoarelor de stat a fost elaborat pe baza „Inventarului ajutoarelor de stat” întocmit conform raportărilor transmise de furnizorii de ajutor de stat, potrivit *Regulamentului Consiliului Concurenței privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat*³⁴, pus în aplicare prin *Ordin al Președintelui Consiliului Concurenței nr. 175/28.06.2007*, în vigoare la data raportării.

Totodată, în vederea realizării compatibilității informațiilor, s-a ținut seama de Scoreboard-urile ulterioare ale ajutoarelor de stat date publicității de Comisia Europeană.

Ajutoarele de stat acordate în România în perioada 2009-2011 care fac obiectul prezentului Raport, intră sub incidența:

- Tratatului de funcționare a Uniunii Europene;
- Tratatului de aderare a României și Bulgariei la Uniunea Europeană;
- *Ordonanței de Urgență nr. 117 din 21 decembrie 2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat*, aprobată prin *Legea nr. 137 din 17 mai 2007*³⁵.

De asemenea, în Raport sunt cuprinse date privind ajutoarele de stat acordate pentru sectoarele agricultură și piscicultură, în conformitate cu dispozițiile art. 32 din Tratatul de instituire a Comunității Europene.

³⁴ Publicat în Monitorul Oficial nr. 436 din 28.06.2007

³⁵ Publicată în Monitorul Oficial nr. 354 din 27 mai 2007.

II. Categoriile și obiectivele ajutorului de stat

Categoriile ale ajutorului de stat

Acordarea de ajutoare de stat reprezintă pentru bugetul public, un cost sau o renunțare la venituri, iar pentru beneficiar, un avantaj. Totuși, „elementul de ajutor”, respectiv avantajul financiar final asigurat de suma nominală transferată, precum și eficiența și impactul concurențial al acordării acestuia depind într-o mare măsură de natura ajutorului acordat.

Conform metodologiei comunitare de elaborare a Raportului privind ajutoarele de stat acordate în Uniunea Europeană, s-au identificat patru categorii de ajutor (grupe).

Fiecare grupă este reprezentată printr-o literă (A, B, C sau D), urmată de cifra 1, în cazul ajutorului de natura cheltuielilor bugetare sau a veniturilor bugetare la care statul renunță, altele decât cele de natură fiscală, sau de cifra 2, în cazul ajutoarelor de natura renunțării la venituri bugetare acordate prin intermediul sistemului fiscal sau a sistemului asigurărilor sociale.

În grupa A ($A1 + A2$) este inclus ajutorul care este transferat în întregime la beneficiar. În acest caz, elementul de ajutor este egal cu valoarea nominală a ajutorului.

În categoria A1 - acordarea cu titlu gratuit a unor sume - sunt cuprinse:

- subvenții, alocații, prime (inclusiv prime pentru export) precum și orice alte sume nerambursabile;
- vânzări sub prețul pieței de terenuri, clădiri și alte active, aparținând domeniului privat al statului;
- reduceri de preț la bunurile furnizate și la serviciile prestate de către autoritățile publice sau alte organisme care administrează resurse ale statului;
- subvenționarea dobânzii în situația în care subvenția este primită direct de către beneficiar.

În categoria A2 - anularea și reducerea de datorii fiscale – sunt cuprinse:

- exceptări, reduceri și/sau scutiri la plata taxelor vamale;
- reduceri și/sau scutiri la plata impozitelor, taxelor și a altor obligații bugetare, inclusiv ale contribuțiilor la asigurările sociale.

În grupa B (B1) sunt incluse participările cu capital ale statului sau ale altor organisme care administrează fonduri în numele statului atunci când statul nu se comportă ca un investitor privat prudent.

Pentru includerea în categoria B1 este necesar să se determine dacă transferul financiar realizat de către o autoritate publică sub forma participării la capital reprezintă un ajutor pentru beneficiar sau acțiunea respectivă reprezintă o angajare a sectorului public într-o activitate comercială, operând asemeni unui investitor privat în condiții normale de piață. În consecință, deși participările cu capital ale statului sau ale altor organisme care administrează fonduri în numele statului, sub diverse forme, ar putea fi incluse în grupa A, ele au fost grupate într-o categorie separată (B1).

În categoria B1 se regăsesc și ajutoarele de natura conversiei datoriilor agenților economici către stat, prin transformarea acestor datorii în acțiuni la valoarea nominală, de regulă sensibil mai mare decât valoarea de piață a acestor acțiuni.

Grupa C (C1 + C2) include transferurile în care elementul de ajutor este reprezentat de dobânda economisită de către beneficiar de-a lungul perioadei pentru care capitalul transferat, respectiv sumele datorate statului și devenite scadente (creditul bugetar) sunt la dispoziția sa. De regulă, elementul de ajutor inclus în această categorie este mult mai mic decât valoarea capitalului transferat.

În categoria C1 transferul financiar ia forma creditului bugetar, iar ajutorul de stat constă în profitul obținut de beneficiar în timpul perioadei în care capitalul transferat este la dispoziția sa.

În categoria C2 sunt incluse scutirile, reducerile, reeșalonările la plata majorărilor de întârziere și a penalităților aferente, atât ca urmare a amânărilor și/sau reeșalonărilor la plată a obligațiilor fiscale, cât și a majorărilor de întârziere propriu-zise acumulate de agentul economic și datorate autorității publice.

În grupa D sunt incluse garanțiile acordate de către stat, ajutorul de stat fiind evaluat în perioada 2008-2011 în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul C.E. ajutorului de stat sub forma de garanții³⁶.

³⁶ Publicat în Jurnalul Oficial nr.C71/2000

Obiectivele ajutorului de stat

Încadrarea pe obiective a ajutoarelor de stat (atât a alocărilor specifice în cadrul schemelor de ajutor, cât și a ajutoarelor individuale acordate în afara unei scheme) s-a făcut ținând seama de obiectivul principal al acordării acestora, în conformitate cu modalitățile de clasificare și grupare comunitare, astfel:

Codul obiectivului	Clasificarea obiectivelor
1.1.	• Agricultura
1.2.	• Pescuit
2.	• Obiective orizontale
2.1.	○ Cercetare-dezvoltare
2.2.	○ Inovare
2.3.	○ Mediul înconjurător
2.4.	○ Întreprinderi mici și mijlocii
2.5.	○ Comerț, export
2.6.	○ Economisirea energiei
2.7.	○ Salvarea firmelor aflate în dificultate
2.8.	○ Restructurarea firmelor aflate în dificultate
2.9.	○ Închidere
2.10.	○ Ocuparea forței de muncă
2.11.	○ Formare profesională
2.12.	○ Capital de risc
2.13.	○ Alte obiective
3.	• Obiective sectoriale (sectoare sensibile)
3.1.	○ Oțel
3.2.	○ Construcții navale
3.3.	○ Fire și fibre sintetice
3.4.	○ Autovehicule
3.5.	○ Alte sectoare din industria prelucrătoare
3.6.	○ Cărbune: ajutoare pt. producția curentă
3.7.	○ Cărbune: alte ajutoare
3.8.	○ Transporturi, din care:
3.8.1.	- Transport feroviar
3.8.2.	- Transport aerian
3.9.	○ Turism
3.10.	○ Servicii financiare
3.11.	○ Alte obiective

4.	• Obiective regionale
4.1.	○ Zone pentru care au fost elaborate programe naționale de dezvoltare regională, altele decât zonele defavorizate
4.2.	○ Zone defavorizate
5.	• Cultura și conservarea patrimoniului
6.	• Ajutoare de stat cu caracter social
7.	• Ajutoare de stat pentru înlăturarea efectelor cauzate de dezastre naturale
8.	• Ajutoare de minimis
9.	• Ajutoare de stat acordate pentru servicii de interes economic general
10.	• Ajutoare de stat acordate în baza Cadrului Temporar

Menționăm faptul că în clasificările comunitare, ajutorul regional este grupat astfel:

➤ **codul 4.1.**

Ajutorul pentru proiecte de dezvoltare a anumitor activități sau a anumitor zone economice, cu condiția să nu fie afectate în mod nefavorabil condițiile de comerț, contrar interesului comunitar, respectiv ajutoare de stat care se încadrează în prevederile articolului 87 (3) (c) din Tratatul comunitar;

➤ **codul 4.2.**

Ajutorul pentru zonele prevăzute la art. 87 (3) (a), respectiv acele zone ale Uniunii Europene în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau șomajul este mare.

Ajutorul de stat acordat pentru dezvoltare regională în România poate fi încadrat în totalitate ca *ajutor acordat în regiuni care se încadrează în prevederile art. 87 (3) (a)*, dar pentru o analiză mai detaliată a acestuia au fost reflectate distinct zonele defavorizate.

III. Sursele obținerii datelor și metodele de evaluare a elementului de ajutor

Sursele obținerii datelor

Cifrele din Raport sunt exprimate în termenii cheltuielilor efective sau ale veniturilor efective la care statul renunță.

Cifrele sunt exprimate în prețuri curente și prețuri constante 2008 pentru moneda națională și în prețuri curente pentru euro.

Evaluarea în mii lei, prețuri constante 2008, s-a realizat pe baza deflatorului P.I.B. (medie anuală față de media anului precedent) comunicat de Institutul Național de Statistică.

Cursului mediu anual de schimb leu/euro utilizat a fost publicat în cadrul Raportului anual al Băncii Naționale a României.

Datele efectiv utilizate pentru prelucrarea informațiilor privind ajutorul de stat sunt următoarele:

	UM	2008	2009	2010	2011
Deflator PIB* anul 2008 = 100	%	100,00	104,2	110,5	119,4
Curs de schimb - valoare medie anuală* -	leu/euro	3,6827	4,2373	4,2099	4,2379

* Surse: Site-ul Băncii Naționale a României, comunicarea Institutului Național de Statistică

Astfel, pentru determinarea ajutorului de stat în euro - prețuri curente, s-a raportat ajutorul de stat în lei prețuri curente la cursul de schimb mediu anual al leului în raport cu euro.

Pentru realizarea „Inventarului ajutoarelor de stat” acordate în perioada analizată au fost utilizate actele normative care conțin scheme de ajutor de stat și/sau ajutoare individuale, raportate de furnizorii de ajutor de stat.

Raportările au fost solicitate în configurație standard, conform reglementărilor în vigoare la data redactării raportului³⁷, respectiv prin completarea Anexelor la regulament (Anexa nr. 1 – Fișă generală pentru ajutoarele de stat acordate, Anexa nr. 2 – Fișă privind ajutoarele de stat din categoriile exceptate de la obligația notificării, Anexa nr. 3 – Fișă privind ajutoarele de minimis, Anexa nr. 4 - Fișă privind ajutoarele de stat acordate pentru sectorul agricultură și Anexa nr. 5 – Fișă privind ajutoarele de stat acordate pentru piscicultură) și au cuprins următoarele elemente:

- titlul schemei;
- baza legală;
- numărul ajutorului;
- categoria ajutorului;
- data la care a încetat acordarea ajutorului;

³⁷ respectiv ale *Regulamentului Consiliului Concurenței privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat*, publicat în Monitorul Oficial nr. 436 din 28.06.2007

- cofinanțare;
- obiectivele acordării ajutorului de stat;
- regiunea;
- originea ajutorului de stat;
- modalitatea de acordare a ajutorului de stat;
- descrierea instrumentelor de acordare a ajutorului de stat;
- tipul ajutorului de stat;
- condițiile de acordare a ajutorului;
- beneficiarii ajutorului de stat;
- sectorul de activitate în care operează beneficiarii de ajutor de stat;
- quantumul sumelor acordate ca ajutor anual, în perioada analizată, pe beneficiar, precum și cumulativ pe ultimii trei ani;
- date privind modul de determinare a ajutorului de stat;
- observații.

Informațiile statistice primite de la Institutul Național de Statistică și Studii Economice conțin:

- produsul intern brut;
- deflatorul PIB, având ca an de bază anul 2008;
- populație, din care salariați – total și pe ramuri ale economiei naționale;
- cursul mediu anual de schimb leu/euro.

Totodată, s-a urmărit actualizarea informațiilor din Raportul 2008-2010 cu noile informații din prezentul Raport.

Metode de evaluare a elementului de ajutor de stat

Cuantumul ajutorului de stat a fost determinat conform prevederilor din actele normative prin care s-a instituit o schemă de ajutor de stat sau s-a acordat un ajutor individual, precum și ținându-se cont de legislația secundară, respectiv Regulamentele comunitare specifice fiecărui tip de ajutor de stat.

LISTA ACTELOR NORMATIVE
care conțin scheme de ajutor de stat sau ajutoare individuale
care au generat efecte în perioada 2009-2011

1. **LEGEA nr. 84 din 21 iulie 1992** privind regimul zonelor libere, modificată prin Legea nr. 244 din 9 iunie 2004, dispozițiile referitoare la impozitul pe profit prevăzute la art. 14 au fost abrogate prin Legea nr. 414 din 26 iunie 2002;
2. **HOTĂRÂREA nr. 510 din 5 august 1994** pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 191/1992 privind aprobarea condițiilor de realizare și finanțare a obiectivului de investiții „Dezvoltarea și modernizarea Aeroportului Internațional București - Otopeni”;
3. **ORDONANȚA nr. 37/1997** pentru ratificarea Acordului de împrumut - Programul de dezvoltare a utilităților municipale, etapa a II-a, dintre România și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, semnat la București la 4 august 1997;
4. **HOTĂRÂREA nr. 398 din 4 august 1997** privind trecerea unor regii autonome aeroportuare de sub autoritatea Ministerului Transporturilor sub autoritatea consiliilor județene, modificată prin Hotărârea nr. 594 din 27 iulie 1999 privind salarizarea personalului din regiile autonome aeroportuare cu specific deosebit care își desfășoară activitatea sub autoritatea consiliilor județene, în conformitate cu prevederile Hotărârii nr. 398/1997 și prin Hotărârea nr.1004 din 26 octombrie 2000;
5. **HOTĂRÂREA nr. 668 din 24 octombrie 1997** privind acordarea garanției statului în favoarea Societății Comerciale „Compania Națională de Transporturi Aeriene Române TAROM” - S.A.;
6. **HOTĂRÂREA nr. 557 din 3 septembrie 1998** privind acordarea garanției statului pentru creditele externe contractate de Societatea Comercială „Compania Națională de Transporturi Aeriene Române - TAROM” - S.A.;

7. **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 24 din 30 septembrie 1998** privind regimul zonelor defavorizate, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 20 din 15 ianuarie 1999 (actualizată până la data de 11 iunie 2004), modificată de Ordonanța nr. 94 din 26 august 2004, republicată;
8. **HOTĂRÂREA nr. 445 din 3 iunie 1999** privind acordarea de facilități și condițiile de realizare a investiției la Societatea Comercială „Automobile Dacia” - S.A cu modificările ulterioare în temeiul prevederilor art. 3 și 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 67/1999 privind unele măsuri pentru dezvoltarea activității economice, modificată de art. 161 din Legea nr. 571 din 22 decembrie 2003;
9. **ORDONANȚA nr. 60 din 24 august 1999** pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre România, Banca Europeană de Investiții și Societatea Comercială de Transport cu Metroul București „Metrorex” - S.A. (fosta Regie Autonomă de Exploatare a Metroului București - Metrorex) privind finanțarea Proiectului de modernizare a metroului din București, semnat la Luxembourg și București la 8 și respectiv 9 iunie 1999, aprobată prin Legea nr. 15 din 6 martie 2000;
10. **ORDONANȚA nr. 97 din 30 august 1999** privind garantarea furnizării de servicii publice în transporturile rutiere și pe căile navigabile interioare, republicată în anul 2002;
11. **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 73 din 24 mai 1999** pentru aprobarea continuării lucrărilor și a finanțării obiectivului de investiții „Dezvoltarea și modernizarea Aeroportului Internațional București - Otopeni” și pentru aprobarea garantării unui credit în favoarea Companiei Naționale „Aeroportul Internațional București - Otopeni” - S.A. aprobată prin Legea nr. 21 din 27 martie 2000, abrogată de art. 298, pct. 31 din Legea nr. 571 din 22 decembrie 2003;
12. **LEGEA nr. 96 din 2 iunie 2000** privind organizarea și funcționarea Băncii de Export - Import a României EXIMBANK - S.A. și instrumentele specifice de susținere a comerțului exterior, republicată în anul 2005;
13. **HOTĂRÂREA nr. 205 din 23 martie 2000** privind garantarea de către Ministerul Finanțelor a unui credit extern pentru Societatea Comercială de Transport cu Metroul București „Metrorex” - S.A.;

14. **ORDONANȚA nr. 7 din 21 ianuarie 2000** privind ratificarea Contractului de finanțare dintre România și Banca Europeană de Investiții și Compania Națională de Transporturi Aeriene Române - TAROM - S.A. pentru finanțarea Proiectului de reînnoire a flotei TAROM, semnat la București la 24 decembrie 1999 și la Luxemburg la 27 decembrie 1999, aprobată prin Legea nr. 140 din 24 iulie 2000;
15. **ORDONANȚA nr. 65 din 30 august 2001** privind constituirea și funcționarea parcurilor industriale, aprobată de Legea nr. 490 din 11 iulie 2002, literele b) și c) ale articolului 7 abrogate de Legea nr. 571 din 22 decembrie 2003;
16. **LEGEA nr. 76 din 16 ianuarie 2002** privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, modificată prin Legea nr. 107 din 7 aprilie 2004, Legea nr. 580 din 14 decembrie 2004 și Ordonanța de urgență nr. 144 din 18 octombrie 2005, modificată și de Ordonanța de Urgență nr. 91 din 26 septembrie 2007;
17. **LEGEA nr. 137 din 28 martie 2002** privind unele măsuri pentru accelerarea privatizării cu modificările și completările ulterioare, art. 18 și 18¹ din lege și art. II din Legea nr. 191/2004 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 36/2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 137/2002 sunt abrogate de Ordonanța de urgență nr. 26 din 31 martie 2005;
18. **LEGEA nr. 290 din 15 mai 2002** privind organizarea și funcționarea unităților de cercetare-dezvoltare din domeniile agriculturii, silviculturii, industriei alimentare și a Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Șișești”, cu modificările și completările ulterioare, art. 16 abrogat de Legea nr. 241 din 12 iulie 2007;
19. **LEGEA nr. 630 din 2002** privind cinematografia și **LEGEA nr. 577 din 14 decembrie 2004** pentru modificarea și completarea Legii cinematografiei nr. 630/2002
20. **HOTĂRÂREA nr. 607 din 13 iunie 2002** privind acordarea garanției statului pentru creditele contractate de Societatea Comercială „Compania Națională de Transporturi Aeriene Române - TAROM” - S.A.;
21. **ORDONANȚA nr. 72 din 29 august 2002** privind unele măsuri pentru finalizarea procesului de privatizare a Societății Comerciale „Șantierul Naval” - S.A. Constanța,

aprobată prin Legea nr. 33 din 13 ianuarie 2003, completată de art. 52 din Ordonanța de urgență nr. 26 din 29 aprilie 2004;

22. **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 120 din 25 septembrie 2002** privind aprobarea Sistemului de susținere și promovare a exportului cu finanțare de la bugetul de stat - republicată;

23. **LEGEA nr. 318 din 8 iulie 2003** a energiei electrice, abrogată de Legea nr. 13 din 9 ianuarie 2007;

24. **LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003** pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, modificată prin Ordonanța de Urgență nr. 88 din 20 noiembrie 2006;

25. **LEGEA nr. 371 din 19 septembrie 2003** pentru ratificarea Memorandumului de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană privind asistența financiară nerambursabilă acordată prin Instrumentul pentru Politici Structurale de Preaderare pentru măsura „Îmbunătățirea sistemelor de alimentare cu apă potabilă, colectare a apelor uzate și a stației de epurare în municipiul Satu Mare, Regiunea de Nord-Vest, România”, semnat la Bruxelles la 13 decembrie 2002 și la București la 31 martie 2003;

26. **LEGEA nr. 434 din 27 octombrie 2003** privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 50/2003 pentru ratificarea Memorandumului de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2002 (2002/000-586.01-2002/000-586.06), semnat la București la 11 decembrie 2002;

27. **LEGEA nr. 571 din 22 decembrie 2003** privind codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, modificată prin Legea nr. 343 din 17 iulie 2006;

28. **HOTĂRÂREA nr. 1305 din 13 noiembrie 2003** privind contractarea de către Societatea Comercială „Compania Națională de Transporturi Aeriene Române - TAROM” - S.A. a unor credite externe, garantate de către Ministerul Finanțelor Publice, necesare pentru achiziționarea a patru aeronave tip Airbus A 318, modificată și completată de Hotărârea nr. 599 din 21 aprilie 2004 și de Hotărârea nr. 1331 din 31 octombrie 2007;

29. **ORDONANȚA nr. 92 din 24 decembrie 2003** privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

30. **LEGEA nr. 190 din 24 mai 2004** privind stimularea privatizării și dezvoltării societăților comerciale din domeniul agriculturii, modificată și completată de Ordonanța nr. 94 din 26 august 2004, art. 1, 2, art. 4 - 10 și art. 12 – 14 sunt abrogate de Ordonanța de urgență nr. 26 din 31 martie 2005;
31. **LEGEA nr. 230 din 1 iunie 2004** privind aprobarea Ordonanței nr. 38/2004 pentru modificarea Ordonanței nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, completată și modificată de Ordonanța nr. 94 din 26 august 2004, art. II abrogat de Ordonanța de urgență nr. 26 din 31 martie 2005;
32. **HOTĂRÂREA nr. 307 din 4 martie 2004** privind acordarea județului Prahova a unui împrumut din disponibilitățile contului curent general al Trezoreriei Statului, pentru finalizarea lucrărilor de infrastructură prevăzute în etapa I de pe platforma Societății Comerciale „Ploiești Industrial Parc” - S.A.;
33. **HOTĂRÂREA nr. 1461 din 9 septembrie 2004** privind aprobarea Programului pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii prin fonduri în limita sumelor plătite pentru impozitul pe profitul reinvestit;
34. **HOTĂRÂREA nr. 1469 din 9 septembrie 2004** privind aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții cuprins în programul ISPA "Reabilitarea stației de epurare, a rețelei de canalizare și a sistemului de alimentare cu apă din municipiul Pitești și zonele arondate", județul Argeș;
35. **HOTĂRÂREA nr. 1900 din 4 noiembrie 2004** privind compatibilizarea ajutoarelor de stat existente, acordate în temeiul Legii nr. 84/1992 privind regimul zonelor libere;
36. **HOTĂRÂREA nr. 2089 din 24 noiembrie 2004** privind aprobarea Listei unităților de cercetare-dezvoltare care beneficiază de înlesnirile la plata obligațiilor fiscale restante prevăzute de art. II din Legea nr. 230/2004 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 38/2004 pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, precum și a plafoanelor până la care se acordă scutiri la plată;
37. **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 37 din 19 mai 2004** privind măsuri de diminuare a arieratelor din economie, aprobată de Legea nr. 358 din 8 septembrie 2004,

modificată și completată de Ordonanța nr. 94 din 26 august 2004 și Legea nr. 507 din 17 noiembrie 2004;

38. **LEGEA nr. 56 din 17 martie 2005** privind aprobarea Contractului de finanțare dintre România și Banca Europeană de Investiții pentru Proiectul privind infrastructura municipală în domeniul alimentării cu apă, etapa a II-a, semnat la București la 15 martie 2004 și la Luxemburg la 19 martie 2004 - Republicare*)

39. **HOTĂRÂREA nr. 368 din 28 aprilie 2005** privind aprobarea Programului Cercetare de Excelență - CEEX, modificată prin Hotărârea nr. 1077 din 15 septembrie 2005;

40. **HOTĂRÂREA nr. 1862 din 22 decembrie 2005** pentru aprobarea proiectului „Incinerarea deșeurilor periculoase și sterilizarea deșeurilor provenite din activități medicale”;

41. **ORDONANȚA nr. 39 din 14 iulie 2005** privind cinematografia, aprobată prin Legea nr. 328 din 14 iulie 2006, modificată și completată de Ordonanța de Urgență nr. 97 din 6 decembrie 2006, aprobată de Legea nr. 145 din 21 mai 2007;

42. **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 48 din 15 iunie 2004** pentru adoptarea unor măsuri privind furnizarea energiei termice populației, pentru încălzirea locuinței și prepararea apei calde de consum, prin sisteme publice centralizate de alimentare cu energie termică;

43. **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 198 din 22 decembrie 2005** privind constituirea, alimentarea și utilizarea Fondului de întreținere, înlocuire și dezvoltare pentru proiectele de dezvoltare a infrastructurii serviciilor publice care beneficiază de asistență financiară nerambursabilă din partea Uniunii Europene;

44. **LEGEA nr. 241 din 22 iunie 2006** pentru realizarea serviciului de alimentare cu apă și de canalizare;

45. **ORDONANȚA nr. 36 din 2 august 2006** privind instituirea prețurilor locale de referință pentru energia termică furnizată populației prin sisteme centralizate;

46. **ORDINUL nr. 52 din 14 februarie 2006** al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie privind aprobarea Procedurii de implementare a

Programului național multianual pe perioada 2006-2009 de sprijinire a întreprinderilor mici și mijlocii în dezvoltarea exportului;

47. **ORDINUL nr. 53 din 14 februarie 2006** al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie privind aprobarea Procedurii de implementare a Programului național multianual pe perioada 2006-2009 pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului, modificat de Ordinul nr. 169 din 15 mai 2006;

48. **ORDINUL nr. 64 din 22 februarie 2006** al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie privind aprobarea Procedurii de implementare a Programului pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii prin fonduri în limita sumelor plătite pentru profitul brut reinvestit modificat prin Ordinul nr. 101 și 172 din 17 mai 2006;

49. **ORDINUL nr. 101 din 22 martie 2006** al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie privind modificarea Procedurii de implementare a Programului pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii prin fonduri în limita sumelor plătite pentru profitul brut reinvestit, aprobată prin Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie nr. 64/2006, modificat de Ordinul nr. 172 din 17 mai 2006;

50. **ORDINUL nr. 173 din 17 mai 2006** al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie privind modificarea Procedurii de implementare a Programului pentru informarea și educarea comercianților, aprobată prin Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie nr. 56/2006;

51. **ORDINUL nr. 2335 din 14 august 2006** pentru aprobarea Regulamentului privind concursul de selecție a proiectelor cinematografice în vederea acordării de credite financiare directe pentru dezvoltare de proiecte, producție și distribuire de filme;

52. **HOTĂRÂREA Comitetului de Avizare al Agenției Fondului pentru Mediu nr. 4.2 din 9 iunie 2006** privind aprobarea „Proiectului privind procesarea deșeurilor de sticlă în vederea reciclării”;

53. **DECIZIA Consiliului Uniunii Europene nr. 722/2007** privind acordarea unui ajutor de stat de urgență de către autoritățile din România pentru atenuarea efectelor secetei din 2006/2007 în sectorul agricol;
54. **LEGEA nr. 388 din 31 decembrie 2007** - legea bugetului de stat pe anul 2008;
55. **HOTARAREA colegiului director al AVAS nr. 39 din 29 august 2007** privind schema de ajutor de minimis acordat agenților economici din portofoliul AVAS în vederea maximizării recuperării creanțelor preluate de AVAS;
56. **HOTĂRÂREA nr. 112 din 7 februarie 2007** pentru aprobarea subvențiilor pe produse, a subvențiilor privind protecția socială acordate companiilor, societăților naționale și societăților comerciale din sectorul minier, precum și a cheltuielilor de procesare pentru obținerea a 1 kg de octoxid de uraniu prin reprocesarea concentratelor tehnice neconforme, modificată prin Hotărârea nr. 1203 din 4 octombrie 2007;
57. **HOTĂRÂREA nr. 296 din 21 martie 2007** privind aprobarea Mecanismelor de derulare a acțiunilor din Programul de promovare a exportului, administrat de Ministerul Economiei și Comerțului;
58. **HOTĂRÂREA nr. 339 din 11 aprilie 2007** pentru aprobarea subvenției unitare acordate pentru acțiuni de ecologizare Societății Comerciale "Romplumb" - S.A. Baia Mare;
59. **HOTĂRÂREA nr. 475 din 23 mai 2007** privind aprobarea Planului național de cercetare-dezvoltare și inovare II, pentru perioada 2007-2013, modificată parțial prin Hotărârea nr. 705 din 2 iulie 2008;
60. **HOTĂRÂREA nr. 1164 din 26 septembrie 2007** privind acordarea de ajutoare de minimis pentru dezvoltarea sau modernizarea întreprinderilor;
61. **HOTĂRÂREA nr. 1165 din 26 septembrie 2007** pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții;
62. **ORDINUL nr. 48 din 21 martie 2007** al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie privind aprobarea procedurii de implementare a „Programului național multianual pe perioada 2006-2009 pentru susținerea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la servicii de instruire și consultanță”;

63. **ORDINUL nr. 51 din 21 martie 2007** al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie pentru aprobarea procedurii de implementare a „Programului național multianual pe perioada 2006-2009 de sprijinire a întreprinderilor mici și mijlocii în dezvoltarea exportului”;
64. **ORDINUL nr. 52 din 21 martie 2007** al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie pentru aprobarea procedurii de implementare a „Programului de dezvoltare și modernizare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață”;
65. **ORDINUL nr. 53 din 21 martie 2007** al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie pentru aprobarea procedurii de implementare a „Programului pentru creșterea competitivității IMM-urilor prin implementarea și certificarea sistemelor calității”;
66. **ORDINUL nr. 54 din 21 martie 2007** pentru aprobarea procedurii de implementare a „Programului pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii prin fonduri în limita sumelor plătite pentru profitul brut reinvestit”;
67. **ORDINUL nr. 125 din 19 ianuarie 2007** privind aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru compensarea pierderilor înregistrate ca urmare a prestării serviciilor de interes economic general de către societățile care produc, transportă, distribuie și furnizează energie termică, conținută de Ordonanța Guvernului nr. 36/2006 privind instituirea prețurilor locale de referință pentru energia termică furnizată populației prin sisteme centralizate;
68. **ORDINUL nr. 296 din 18 septembrie 2007** privind aprobarea schemei de ajutor de stat regional acordat pentru investițiile realizate în parcurile industriale;
69. **ORDINUL nr. 452 bis din 28 septembrie 2007** privind acordarea de credite cu dobândă avantajoasă din bugetul asigurărilor pentru șomaj, pentru întreprinderi mici și mijlocii, unități cooperatiste, asociații familiale și persoane fizice autorizate care să desfășoare în mod independent activități economice;
70. **ORDINUL nr. 586 din 5 iulie 2007** pentru aprobarea procedurii de implementare a „Programului național multianual pe perioada 2002-2009 de susținere a investițiilor realizate

de către întreprinderi nou-înființate și microîntreprinderi, precum și a investițiilor de modernizare/retehnologizare a întreprinderilor mici și mijlocii;

71. **ORDINUL nr. 1560 din 13 februarie 2007** privind aprobarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 2007 pentru companiile, societățile naționale și societățile comerciale, aflate sub autoritatea sau în coordonarea Ministerului Economiei și Comerțului, modificată parțial prin Ordinul nr. 2440 din 19 decembrie 2007;

72. **ORDINUL nr. 1609 din 27 martie 2007** pentru aprobarea instituirii schemelor de ajutor de minimis pentru acțiunile de promovare a exportului privind participarea la târguri și expoziții internaționale în străinătate, organizarea de misiuni economice și acțiuni de promovare a exporturilor în străinătate și realizarea de studii de piață și pe produse, inclusiv pentru obiective complexe;

73. **HOTĂRÂREA Comitetului de Avizare al AFM nr. 4 bis din 4 mai 2007** privind aprobarea „Proiectului pentru efectuarea investițiilor necesare realizării de instalații noi de epurare a apelor uzate urbane și industriale”;

74. **HOTĂRÂREA Comitetului de Avizare al AFM nr. 5 din 4 mai 2007** privind aprobarea „Proiectului privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării”;

75. **HOTĂRÂREA Comitetului de Avizare al AFM nr. 7 din 4 mai 2007** privind aprobarea „Proiectului privind gestionarea deșeurilor lemnoase provenite de la exploatarea forestiere și pomicole și din industria lemnului”;

76. **HOTĂRÂREA Comitetului de Avizare al AFM nr. 8/2007** proiect privind reciclarea deșeurilor de ambalaje din mase plastice;

77. **HOTĂRÂREA Comitetului de Avizare al AFM nr. 12/2007** proiect privind reducerea emisiilor în aer a dioxidului de sulf, dioxidului de azot, particulelor și pulberilor în suspensie, plumb, monoxid de carbon, benzen și COV;

78. **HOTĂRÂREA Comitetului de Avizare al AFM nr. 15/2007** proiect privind promovarea tehnologiilor curate și a producerii energiei din surse regenerabile de energie;

79. **DISPOZIȚIA președintelui AFM nr. 69/2007** pentru aprobare proiect privind modernizarea, re tehnologizarea și achiziționarea instalațiilor de epurare a apelor uzate și industriale;
80. **HOTĂRÂREA nr. 121 din 6 februarie 2008** pentru aprobarea subvențiilor pe produse și a subvențiilor privind protecția socială, acordate companiilor, societăților naționale și societăților comerciale din sectorul minier;
81. **ORDINUL nr. 155 din 8 februarie 2008** privind aprobarea Schemei de ajutor de minimis pentru sprijinirea microîntreprinderilor pentru domeniul major de intervenție "Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor" în cadrul axei prioritare "Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local" din cadrul Programului operațional regional 2007-2013;
82. **ORDINUL nr. 211 din 25 martie 2008** privind aprobarea schemelor de ajutor de stat „Stimularea IMM-urilor care procesează produse agricole în vederea obținerii unor produse alimentare, altele decât cele prevăzute în anexa 1 la Tratatul CE, precum și a celor care desfășoară activități de procesare a produselor agricole în vederea obținerii și utilizării surselor de energie regenerabilă și a biocombustibililor" și „Stimularea microîntreprinderilor din domeniul prelucrării primare a produselor forestiere lemnoase și nelemnoase";
83. **ORDIN nr. 261 din 3 martie 2008** privind aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru dezvoltarea regională prin sprijinirea investițiilor în turism din cadrul Programului operațional regional 2007-2013;
84. **ORDINUL nr. 308 din 2 iulie 2008** privind aprobarea Schemei de ajutor de minimis „Ocuparea temporară a forței de muncă din rândul șomerilor pentru dezvoltarea comunităților locale";
85. **HOTĂRÂREA nr. 451 din 21 aprilie 2008** privind aprobarea subvenției unitare acordate pentru acțiuni de ecologizare Societății Comerciale "Romplumb" - S.A. Baia Mare;
86. **HOTĂRÂREA nr. 1431 din 12 noiembrie 2008** privind aprobarea bugetelor de venituri și cheltuieli rectificate pe anul 2008 ale Societății Naționale a Lignitului Oltenia - S.A. și Companiei Naționale a Uraniului - S.A., aflate sub autoritatea Ministerului Economiei și Finanțelor;

87. **HOTĂRÂREA nr. 1680 din 10 decembrie 2008** pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile; HOTĂRÂRE nr. 776 din 8 iulie 2009 privind modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1.680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile;

88. **ORDINUL nr. 387 din 11 februarie 2008** privind aprobarea schemei de ajutor de minimis denumite „Ajutor de minimis pentru sprijinirea START-UP-urilor și SPIN-OFF-urilor inovative”, aferentă Programului operațional sectorial "Creșterea competitivității economice", axa prioritară 2 "Competitivitate prin cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare", domeniul major de intervenție 2.3 "Accesul întreprinderilor la activități de cercetare-dezvoltare și inovare", operațiunea 2.3.1 "Sprijin pentru START-UP-urile și SPIN-OFF-urile inovative";

89. **ORDINUL nr. 477 din 20 februarie 2008** privind aprobarea schemei de ajutor de stat "Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții realizate de întreprinderile mici și mijlocii", aferentă operațiunii a) "Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții tangibile și intangibile", domeniul major de intervenție 1.1 "Investiții productive și pregătirea pentru competiția pe piață a întreprinderilor, în special a IMM", axa prioritară 1 "Un sistem de producție inovativ și ecoeficient", din cadrul Programului operațional sectorial "Creșterea competitivității economice";

90. **ORDINUL nr. 478 din 20 februarie 2008** privind aprobarea schemei de ajutor de minimis "Sprijin pentru consultanță specifică și instruire specializată acordată întreprinderilor mici și mijlocii pentru elaborarea și implementarea proiectelor de investiții", aferentă operațiunii a) "Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții tangibile și intangibile", domeniul major de intervenție 1.1 "Investiții productive și pregătirea pentru competiția pe piață a întreprinderilor, în special a IMM", axa prioritară 1 "Un sistem de producție inovativ și ecoeficient", din cadrul Programului operațional sectorial "Creșterea competitivității economice";

91. **ORDINUL nr. 567 din 2 septembrie 2008** pentru aprobarea Schemei de ajutor de minimis "Sprijinirea activităților economice în vederea diversificării economiei rurale și a creșterii calității vieții în spațiul rural";

92. **ORDINUL nr. 632 din 4 martie 2008** privind aprobarea schemei "Ajutor de minimis pentru sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii în vederea accesului la broadband și la serviciile conexe", aferentă operațiunii 3.1.1 "Sprijinirea accesului la broadband și la serviciile conexe", domeniul major de intervenție 3.1 "Susținerea utilizării tehnologiei informației", axa prioritară 3 "Tehnologia informațiilor și comunicațiilor pentru sectoarele privat și public", din cadrul Programului operațional sectorial "Creșterea competitivității economice";

93. **ORDINUL nr. 724 din 30 mai 2008** pentru aprobarea Procedurii de implementare a Programului de dezvoltare și modernizare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață;

94. **ORDINUL nr. 725 din 30 mai 2008** privind aprobarea Procedurii de implementare a Programului pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii prin fonduri în limita sumelor plătite pentru profitul brut reinvestit;

95. **ORDINUL nr. 793 din 12 iunie 2008** privind aprobarea Procedurii de implementare a Programului pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor și facilitarea accesului acestora la finanțare – START;

96. **ORDINUL nr. 1239 din 2 octombrie 2008** pentru aprobarea Procedurii de implementare a Programului național multianual pe perioada 2002-2011 de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri;

97. **ORDINUL nr. 1293 din 23 aprilie 2008** pentru aprobarea schemei de ajutor de stat regional "Finanțarea proiectelor de investiții inițiale în cercetare-dezvoltare și inovare", aferentă operațiunilor 2.3.2 "Dezvoltarea infrastructurii C-D în întreprinderi și crearea de noi locuri de muncă în cercetare" și 2.3.3 "Promovarea inovării în cadrul firmelor" din cadrul domeniului major de intervenție 2.3 "Accesul întreprinderilor la activități de cercetare-dezvoltare și inovare (CDI)", axa prioritară 2 "Competitivitate prin cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare", din Programul operațional sectorial "Creșterea competitivității economice";

98. **ORDINUL nr. 1862 din 13 iunie 2008** pentru aprobarea schemei de ajutor de minimis "Sprijin acordat IMM pentru implementarea standardelor internaționale și pentru creșterea competitivității prin accesul pe noi piețe și internaționalizare", aferentă operațiunilor

b) "Sprijin pentru implementarea standardelor internaționale" și c) "Sprijin pentru accesul IMM pe noi piețe și internaționalizare", domeniului major de intervenție 1.1 "Investiții productive și pregătirea pentru competiția pe piață a întreprinderilor, în special a IMM", axa prioritară 1 "Un sistem de producție inovativ și ecoeficient" din cadrul Programului operațional sectorial "Creșterea competitivității economice";

99. **LEGEA nr. 18 din 26 februarie 2009** a bugetului de stat pe anul 2009;

100. **HOTĂRÂREA nr. 202 din 26 noiembrie 2009** pentru aprobarea Normei privind finanțarea cu dobândă subvenționată a operatorilor economici, în numele și în contul statului.

101. **HOTĂRÂREA nr. 622 din 20 mai 2009** pentru aprobarea subvențiilor pe produse și a subvențiilor privind protecția socială, acordate companiilor, societăților naționale și societăților comerciale din sectorul minier în anul 2009.

102. **HOTĂRÂREA nr. 722 din 17 iunie 2009** privind aprobarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 2009 pentru unii operatori economici aflați sub autoritatea Ministerului Economiei.

103. **HOTĂRÂRE nr. 1215 din 7 octombrie 2009** privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă;

104. **HOTĂRÂREA nr. 718 din 2008** privind aprobarea schemei de ajutor de stat orizontal pentru dezvoltarea regională durabilă și reducerea emisiilor;

105. **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 2008** privind acordarea de ajutor de stat individual având ca obiectiv dezvoltarea regională.

106. **HOTĂRÂREA nr. 1667 din 10 decembrie 2008** privind aprobarea Contractului de activitate a Companiei Naționale de Căi Ferate "C.F.R." - S.A. pentru perioada 2008-2011

107. **HOTĂRÂREA nr. 1668 din 10 decembrie 2008** privind aprobarea de servicii publice în transportul feroviar de călători pentru perioada 2008-2011.

108. **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 110 din 12 octombrie 2009** privind acordarea unor ajutoare de stat operatorilor economici care prestează serviciul public de producere, transport și distribuție a energiei termice în sistem centralizat către populație.

109. **ORDINUL nr. 252 din 16 octombrie 2009** pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat acordat operatorilor economici care prestează serviciul de interes economic general de producere, transport, distribuție și furnizare a energiei termice în sistem centralizat către populație.
110. **ORDINUL nr. 3388 din 2008** privind aprobarea schemei de ajutor de stat "Finanțarea proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare (CDS) prin Programul operational sectorial pentru creșterea competitivității economice (POS-CCE)", aferentă operațiunilor 2.1.1 "Proiecte de cercetare în parteneriat între universități/instituții de cercetare-dezvoltare și întreprinderi", 2.1.2 "Proiecte CD de înalt nivel științific la care vor participa specialiști din străinătate" și 2.3.3 "Promovarea inovării în cadrul întreprinderilor".
111. **ORDINUL nr. 308 din 26 martie 2009** privind aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru ocuparea forței de muncă "Bani pentru completarea echipei".
112. **ORDINUL nr. 309 din 26 martie 2009** privind aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru formare profesională generală și specifică "Bani pentru formare profesională".
113. **LEGEA nr. 11 din 2010** privind bugetul de stat pe anul 2010.
114. **HOTĂRÂRE nr. 756 din 21 iulie 2010** pentru aprobarea normelor metodologice referitoare la modul de acordare a ajutorului de stat în agricultură pentru plata primelor de asigurare;
115. **ORDIN nr. 1587 din 1 iunie 2010** privind modificarea Schemei de ajutor de stat pentru dezvoltarea regională prin sprijinirea investițiilor în turism din cadrul Programului operațional regional 2007-2013, aprobată prin Ordinul ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și locuințelor nr. 261/2008;
116. **DECIZIA nr. 122 din 27.12.2010** a directorului general al Centrului Național al Cinematografiei - "Normă privind instituirea unei scheme de ajutor de stat destinată să sprijine cinematografia românească".
117. **NORMA nr. 1 din 2010** privind contragarantarea garanțiilor aferente finanțărilor contractate de întreprinderile mici și mijlocii de la bănci și instituții financiare nebankare.

118. **NORMA nr. 2 din 2010** privind contragarantarea garanțiilor acordate pentru sprijinirea înființării și dezvoltării de întreprinderi mici și mijlocii (start-up).

119. **LEGEA nr. 58 din 2010** pentru ratificarea Acordului de garanție dintre România și Banca Europeană de Investiții, semnat la București la 21 ianuarie 2010, privind garantarea în proporție de 80% a obligațiilor aferente Contractului de finanțare dintre Banca Europeană de Investiții și Societatea Comercială "Ford România" - S.A. în valoare de 400.000.000 euro pentru modernizarea fabricii de automobile de la Craiova.

120. **HOTĂRÂRE nr. 207 din 9 martie 2011** pentru aprobarea Normelor metodologice privind modul de acordare a ajutorului de stat pentru ameliorarea raselor de animale;

121. **HOTĂRÂRE nr. 400 din 13 aprilie 2011** privind modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1.680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile;

122. **ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ nr. 60 din 29 iunie 2011** privind aprobarea Programului Mihail Kogălniceanu pentru întreprinderi mici și mijlocii;

123. **ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ nr. 61 din 29 iunie 2011** pentru reglementarea unor măsuri privind finanțarea regiilor autonome aeroportuare cu specific deosebit, de interes local;

124. **ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ nr. 88 din 12 octombrie 2011** privind modificarea și completarea Legii nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie;

125. **ORDIN nr. 156 din 25 ianuarie 2011** pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat privind sprijinirea investițiilor în extinderea și modernizarea rețelelor de transport al energiei electrice și gazelor naturale;

126. **ORDIN nr. 1932 din 1 august 2011** pentru modificarea anexei la Ordinul ministrului muncii, familiei și protecției sociale nr. 310/2009 privind aprobarea Schemei de ajutor de minimis "Bani pentru sănătatea și siguranța salariaților";

127. **ORDIN nr. 1995 din 28 iulie 2011** pentru aprobarea Ghidului de finanțare a Programului de stimulare a înnoirii Parcului național de tractoare și mașini agricole autopropulsate;
128. **ORDIN nr. 2106 din 15 septembrie 2011** pentru modificarea Schemei de ajutor de stat pentru formare profesională generală și specifică "Bani pentru formare profesională", aprobată prin Ordinul ministrului muncii, familiei și protecției sociale nr. 309/2009;
129. **ORDIN nr. 2252 din 3 octombrie 2011** pentru modificarea Schemei de ajutor de stat pentru ocuparea forței de muncă "Bani pentru completarea echipei", aprobată prin Ordinul ministrului muncii, familiei și protecției sociale nr. 308/2009;
130. **ORDIN nr. 3188 din 12 decembrie 2011** privind aprobarea Schemei de ajutor de minimis pentru sprijinirea și implementarea operațiunii "Dezvoltarea structurilor de sprijin al afacerilor de Interes național și internațional - Poli de competitivitate" din cadrul domeniului major de intervenție 1.3 "Dezvoltarea durabilă a antreprenoriatului" al Programului operațional sectorial "Creșterea competitivității economice";
131. **DECIZIE nr. 70 din 30 martie 2011** privind aprobarea Procedurii de implementare a Programului pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor și facilitarea accesului acestora la finanțare – START;
132. **DECIZIE nr. 102 din 27 mai 2011** privind aprobarea Procedurii de implementare a Programului național multianual pe perioada 2002-2012 pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului;
133. **DECIZIE nr. 259 din 10 noiembrie 2011** privind modificarea Procedurii de implementare a Programului național multianual pe perioada 2002-2012 pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului, aprobată prin Decizia președintelui Agenției pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii nr. 102/2011;
134. **DISPOZIȚIA nr. 179 din 24 februarie 2011** pentru aprobarea schemei de ajutor de minimis privind finanțarea Programului de stimulare a înnoirii Parcului auto național;
135. **Dispoziția nr. 437 din 14 iulie 2011** pentru aprobarea ajutoarelor de minimis pentru Programul de stimulare a înnoirii parcului național de tractoare și mașini agricole autopropulsate;

136. **Hotărârea C.I.F.G.A. nr. 165 din 24 noiembrie 2011** pentru aprobarea Normei privind compensarea parțială a dobânzii plătite de operatorii economici la creditele în lei;

ANEXA III

ANEXA STATISTICĂ